

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

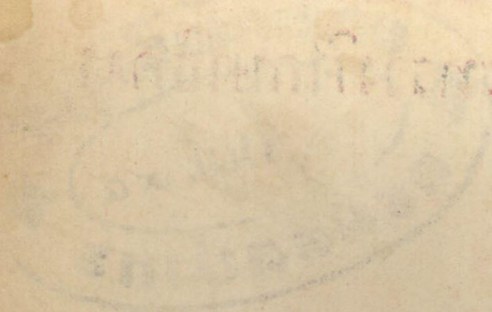
ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

१३७४ ठ

พิมพ์จำหน่ายที่ ไทยวัฒนาพานิช

Handwritten text in Thai script, possibly a title or header, located at the top center of the page.

No.	Title	Author	Date
1	...	...	...
2	...	...	...
3	...	...	...
4	...	...	...
5	...	...	...
6	...	...	...
7	...	...	...
8	...	...	...
9	...	...	...
10	...	...	...
11	...	...	...
12	...	...	...
13	...	...	...
14	...	...	...
15	...	...	...
16	...	...	...
17	...	...	...
18	...	...	...
19	...	...	...
20	...	...	...
21	...	...	...
22	...	...	...
23	...	...	...
24	...	...	...
25	...	...	...
26	...	...	...
27	...	...	...
28	...	...	...
29	...	...	...
30	...	...	...
31	...	...	...
32	...	...	...
33	...	...	...
34	...	...	...
35	...	...	...
36	...	...	...
37	...	...	...
38	...	...	...
39	...	...	...
40	...	...	...
41	...	...	...
42	...	...	...
43	...	...	...
44	...	...	...
45	...	...	...
46	...	...	...
47	...	...	...
48	...	...	...
49	...	...	...
50	...	...	...

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

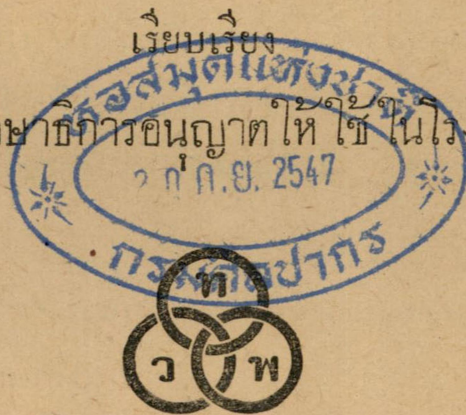
๐802

ภูมิศาสตร์ - ประวัติศาสตร์

เล่ม ๓ สำหรับชั้นประถมปีที่ ๓

นายจำลอง ส่องามังคัง ป.ม.

เรียบเรียง
กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้
๒ ก.ย. ๒๕๔๗

พิมพ์ครั้งที่ ๘ ๒๐,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๕๔๒

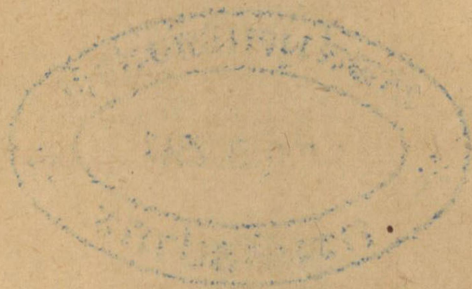
ปกกระดาษราคาเล่มละ ๓.๐๐ บาท

พิมพ์จำหน่ายที่ ไทยวัฒนาพานิช

(สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ)

๘๐๐

๑

พิมพ์จำหน่ายที่ ไทยวัฒนาพานิช

เลขที่ ๑๘ ถนนไมตรีจิต ซอยนานา พระนคร โทรศัพท์ ๒๐๘๐๑

และตามร้านจำหน่ายแบบเรียนทั่วไป

คำนำ

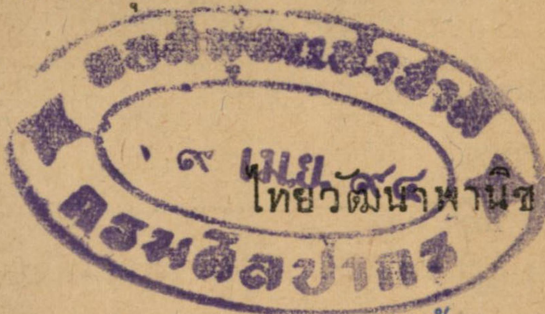
หนังสือภูมิศาสตร์ - ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ชุดนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขจากหนังสือ “ความรู้เรื่องเมืองไทย” ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ซึ่งครูจำลอง สงามั่งคั่ง เรียบเรียง และไทยวัฒนาพานิช ได้พิมพ์จำหน่ายแพร่หลายมาแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๕

การที่ได้ปรับปรุงแก้ไขคราวนี้ มีข้อสำคัญที่ข้ดเป็นหลัก คือ

๑. ปรับปรุงให้หัวข้อ และ เนื้อ เรื่อง ตรงตาม หลักสูตร ประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกาศใช้ใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๙๑

๒. จัดลำดับหัวข้อและเนื้อเรื่องแต่ละชั้นใหม่ ให้เหมาะสมกับหลักสูตรใหม่ดังกล่าวแล้ว

หวังว่าหนังสือชุดใหม่นี้ จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาตามสมควร

เลขห้อง 214

เลขหมู่

372.89

0 378๑

เลขทะเบียน

๖ ๗ ๘ บัญชีเรื่อง

ภูมิศาสตร์
๒

บทที่ ๑	ทศ	หน้า	๑
„ ๒	แผนที่	„	๔
„ ๓	รูปพรรณสัณฐานของโลก	„	๕
„ ๔	ทวีป	„	๒๒
„ ๕	มหาสมุทร	„	๒๓
„ ๖	จังหวัดที่ตั้งโรงเรียน	„	๒๕
„ ๗	ประเทศไทย	„	๓๓
„ ๘	ประเทศอินโดจีน	„	๕๖
„ ๙	ประเทศมลายา	„	๖๒
„ ๑๐	ประเทศพม่า	„	๖๕

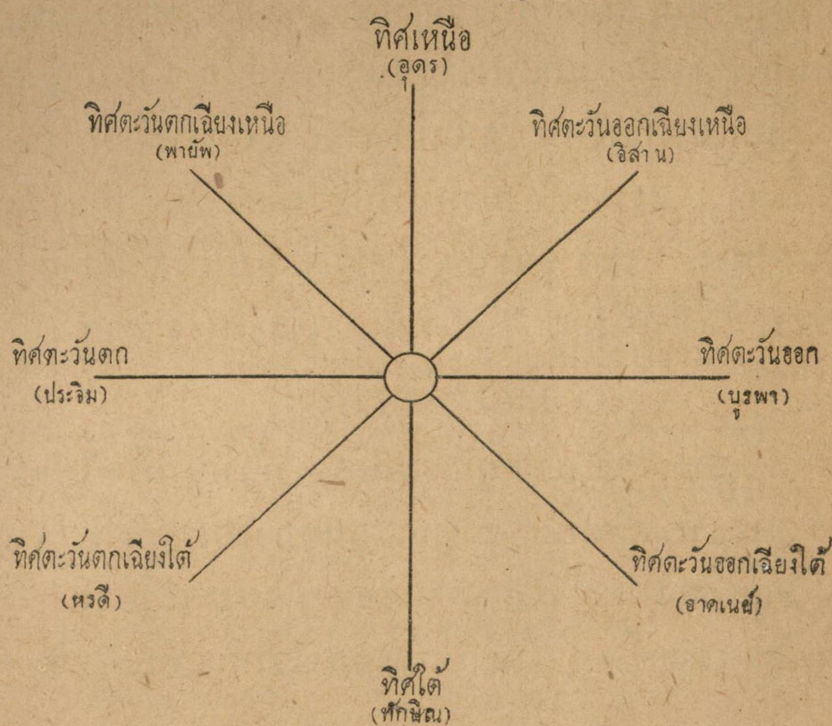
ประวัติศาสตร์ไทย

„ ๑๑	ถิ่นเดิมของไทย	„	๗๓
„ ๑๒	การอพยพ	„	๗๕
„ ๑๓	การตั้งภูมิลำเนา	„	๗๕
„ ๑๔	สมัยสุโขทัย	„	๘๑
„ ๑๕	สมัยศรีอยุธยา	„	๘๕

บทที่ ๑ ทิศ

ทิศสำคัญ ๘ ทิศ

นักเรียนได้เรียนมาแล้วว่า ทิศใหญ่มี ๔ ทิศ ทิศเฉียงมี ๔ ทิศ รวมเป็นทิศสำคัญ ๘ ทิศ เรียกชื่อเรียงตามลำดับ คือ (๑) ทิศเหนือ (๒) ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (๓) ทิศตะวันออก (๔) ทิศตะวันออกเฉียงใต้ (๕) ทิศใต้ (๖) ทิศตะวันตกเฉียงใต้ (๗) ทิศตะวันตก (๘) ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เขียนเป็นรูป ดังนี้

ทิศเหนือเป็นทิศสำคัญที่สุด

ทิศเหนือ เป็นทิศสำคัญที่สุด เข็มทิศที่ใช้เป็นเครื่องมือหาทิศ ปลายเข็มจะชี้ไปทางทิศเหนืออยู่เสมอ เท่ากับเป็นเครื่องหมายบอกทิศเหนือให้แล้ว เมื่อต้องการจะรู้ว่า ทางไหนเป็นทิศอะไร หรือทิศอะไรอยู่ทางไหน ก็ยึดเอาทิศเหนือเป็นหลัก แล้วหาทิศอื่นๆ ต่อไปตามที่ต้องการ

ประโยชน์ของการรู้ทิศ

การรู้ทิศมีประโยชน์หลายอย่าง อย่างหนึ่ง เมื่อเราตรูปภูมิประเทศใดๆ หรือดูแผนที่ เราจะรู้ได้ว่า สถานที่ต่างๆ นั้น ตั้งอยู่ทางทิศไหน คืออยู่ทางทิศเหนือ ทิศใต้ หรือทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นต้น และประโยชน์สำคัญก็คือ เมื่อเรารู้ว่าสถานที่ไหน ตั้งอยู่ทางทิศไหน จากที่ที่เราอยู่ ถ้าเราต้องการจะไปยังสถานที่นั้นๆ เราจะต้องมุ่งหน้าไปทางทิศอะไร จึงจะไปถึงได้ ไม่หลงทาง เพราะฉะนั้น การรู้ทิศจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการเดินทาง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

บ้านใกล้เคียง

นักเรียนควรรู้ว่า บ้านที่นักเรียนอยู่ หันหน้าบ้านไปทางไหน ทิศอะไร และทางทิศนั้น มีบ้านเรือนของใครอยู่บ้าง (เฉพาะบ้านที่อยู่ใกล้เคียง) ส่วนทางทิศอื่นๆ ก็ควรจะรู้ด้วย เช่น ทางหลังบ้าน และข้างๆ บ้าน แล้วจดลงไว้ให้ถูกต้อง เรียงลำดับดังนี้

ทางทิศเหนือ มีบ้านของ
 ทางทิศตะวันออก มีบ้านของ
 ทางทิศใต้ มีบ้านของ
 ทางทิศตะวันตก มีบ้านของ

ตำบลใกล้เคียง

บ้านที่นักเรียนอยู่ ตั้งอยู่ในตำบล
 ตำบล นี้ ติดต่อกับตำบลอื่นๆ ดังนี้
 ทางทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบล ในท้องที่อำเภอ
 ทางทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบล ในท้องที่อำเภอ
 ทางทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบล ในท้องที่อำเภอ
 ทางทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบล ในท้องที่อำเภอ

อำเภอใกล้เคียง

บ้านที่นักเรียนอยู่ ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอ
 อำเภอ นี้ ติดต่อกับท้องที่อำเภออื่นๆ ดังนี้
 ทางทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอ ของจังหวัด
 ทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอ ของจังหวัด
 ทางทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอ ของจังหวัด
 ทางทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอ ของจังหวัด

จังหวัดใกล้เคียง

บ้านที่นักเรียนอยู่ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด
 จังหวัด นี้ ติดต่อกับเขตจังหวัดอื่นๆ ดังนี้

ทางทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัด
ทางทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัด
ทางทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัด
ทางทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัด

แบบฝึกหัด

๑. บ้านที่นักเรียนอยู่ หันหน้าบ้านไปทางทิศอะไร ?
๒. ทางทิศเหนือของบ้านที่นักเรียนอยู่ เป็นบ้านของใคร ?
๓. ทางทิศใต้ของตำบลนี้ เป็นตำบลอะไร ?
๔. ทางทิศตะวันออกของอำเภอนี้ เป็นอำเภออะไร ?
๕. ทางทิศตะวันตกของจังหวัดนี้ เป็นจังหวัดอะไร ?

บทที่ ๒ แผนที่

ทิศในแผนที่

ในแผนที่บางแผ่นก็มีเครื่องหมายบอกทิศไว้ให้เห็น บางแผ่นก็ไม่มีเครื่องหมายบอกไว้ จะมีเครื่องหมายหรือไม่ ไม่สำคัญ ข้อสำคัญ เรื่องทิศในแผนที่ ก็คือ นักเรียนต้องรู้ว่าแผนที่ทุกแผ่น เขาวางทิศไว้เหมือนกันหมด คือ ทางข้างบนหรือหัวแผนที่ จะเป็นทิศเหนือเสมอ เมื่อนักเรียนจะดูแผนที่ หรือนักเรียนจะทำแผนที่ ก็ต้องเข้าใจในเรื่องทิศให้ถูกต้อง คือ หัวกระดาษเป็นทิศเหนือ

เมื่อรู้ว่า ข้างบนหรือหัวแผนที่ เป็นทิศเหนือ ก็จะรู้ต่อไป
ว่า ข้างขวาของแผนที่ เป็นทิศตะวันออก ข้างล่างเป็นทิศใต้
และข้างซ้าย เป็นทิศตะวันตก

เมื่อรู้ทิศใหญ่ ๔ ทิศแล้ว ทิศเฉียงอีก ๔ ทิศ ก็รู้ได้ ไม่ยาก

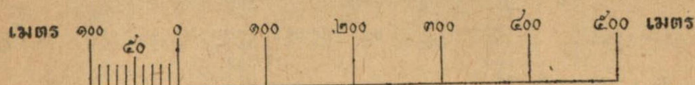
มาตราส่วน

มาตราส่วนในแผนที่ คือ มาตราที่ใช้ย่อส่วนจากพื้นแผ่นดิน
และพื้นน้ำ ให้เล็ก ให้สั้นลง จะได้ทำเป็นรูปแผนที่ลงในแผ่น
กระดาษ แผ่นผ้า หรือสิ่งอื่นๆ ให้พอเหมาะสมพอดี หรือจะพูดว่า
มาตราส่วนในแผนที่ คือ การทำระยะความกว้างยาวในแผนที่ ย่อ
ลงจากระยะความกว้างยาวของพื้นที่จริงๆ เช่น แผนที่มาตรา
ส่วน ๑ : ๑๐,๐๐๐ หมายความว่า ระยะ ๑ บนแผนที่ จะเท่ากับ
ระยะ ๑๐,๐๐๐ บนระยะทางพื้นที่จริงๆ ถ้าในแผนที่เป็น ๑ เซนติ
เมตร ในระยะทางจริง ก็จะเป็น ๑๐,๐๐๐ เซนติเมตร (หรือ ๑๐๐
เมตร) ถ้าในแผนที่เป็น ๑ นิ้วฟุต ในระยะทางจริง ก็จะเป็น
๑๐,๐๐๐ นิ้วฟุต (หรือ $๘๓๓\frac{1}{3}$ ฟุต)

มาตราส่วนที่ใช้สำหรับทำแผนที่แผ่นหนึ่ง อาจต่างกับ
มาตราส่วนที่ใช้สำหรับทำแผนที่อีกแผ่นหนึ่งได้ เช่น แผนที่
แผ่นหนึ่งใช้มาตราส่วน ๑ : ๕,๐๐๐ อีกแผ่นหนึ่ง ใช้มาตราส่วน
๑ : ๒๕,๐๐๐ ดังนี้ จึงต้องจำไว้ว่า แผนที่ใช้มาตราส่วน ๑ : ๕,๐๐๐
เป็นการย่อส่วนน้อย ส่วนแผนที่ใช้มาตราส่วน ๑ : ๒๕,๐๐๐ เป็น
การย่อส่วนลงมาก

แผนที่แผ่นใด ใช้มาตราส่วนอย่างไร จะต้องบอกไว้ในแผนที่แผ่นนั้นด้วย การบอกมาตราส่วน อาจบอกได้ดังนี้ คือ
 มาตราส่วน ๑ : ๑๐,๐๐๐ หรือบอกเป็นเศษส่วน $\frac{๑}{๑๐๐๐๐}$ หรือ
 ๑/๑๐,๐๐๐ ก็ได้ บางทีเขาทำมาตราส่วนไว้ให้เห็นดีมากร คือ ทำ
 เป็นเส้นตรง มีแบ่งขีดเป็นส่วนๆ ลงเลขกำกับไว้ด้วย ดังนี้

มาตราส่วน ๑ : ๑๐,๐๐๐

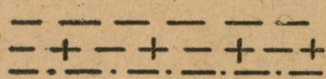

เมื่อต้องการจะรู้ว่า ระยะในแผนที่ตรงไหน จะเป็นระยะเท่าใดเทียบในพื้นที่จริงๆ ก็วัดระยะในแผนที่ตรงนั้น นำไปเทียบดูที่มาตราเส้นตรง เทียบจากขีดเลข ๐ ไปทางขวา คือไปทางเลข ๕๐๐ เมื่อเหลือเศษจากช่องใหญ่ ก็ที่เกินขีด ก็ให้นำมาวัดเทียบทางช่องเล็กซ้ายมืออีก สมมติว่า วัดเทียบได้ ๓ ช่องใหญ่ทางขวา กับอีก ๖ ช่องเล็กทางซ้าย (คือวัดได้ ๓ เซนติเมตร ๖ มิลลิเมตร) ก็จะรู้ได้ว่า ระยะทางในแผนที่ที่วัดได้ เทียบกับระยะทางในพื้นที่จริงๆ ๓๖๐ เมตร เป็นการสะดวกดีมาก

เครื่องหมายสามัญที่ใช้ในแผนที่

เครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่ ก็คือ เครื่องหมายที่กำหนดไว้ว่า ส่วนต่างๆ ของพื้นแผ่นดินและพื้นน้ำนั้น ลักษณะอย่างไร

จะเขียนลงในแผนที่เป็นรูปเครื่องหมายอะไรแทน เพื่อให้เขียน
ได้ง่าย หรือเมื่อนักเรียนดูแผนที่ เห็นเครื่องหมายอย่างนั้นๆ
ก็ให้รู้ว่า ที่ภูมิประเทศจริงๆ นั้น เป็นอย่างนั้น มีสิ่งนั้นๆ อยู่
เครื่องหมายสามัญที่ใช้กันในแผนที่ทั่วไป มีดังนี้

๑		๑. แม่น้ำ
๒		๒. ภูเขา
๓		๓. เมือง
๔		๔. เส้นกั้นเขตจังหวัด
หรือประเทศ
๕		๕. ทางรถไฟ
๖		๖. ถนน

ถ้าเป็นแผนที่ระบายสี ในส่วนที่เป็นมหาสมุทร หรือทะเล
หรือทะเลสาบ เขานิยมระบายเป็นสีน้ำทะเล คือสีน้ำเงินอ่อนด้วย

การอ่านแผนที่

เมื่อนักเรียนดูแผนที่ นักเรียนจะเห็นเครื่องหมายต่างๆ
ที่แสดงไว้แทนของจริงบนพื้นแผ่นดินและพื้นน้ำ นักเรียนต้อง
รู้ว่า เครื่องหมายอย่างนั้น แทนของจริงอะไร เมื่อนักเรียนรู้จัก

เครื่องหมาย นักเรียนก็อ่านแผนที่ได้ นักเรียนจะบอกได้ว่า
ในพื้นที่บริเวณนั้น มีอะไรบ้าง เช่น มีภูเขา แม่น้ำ เมือง ทาง
รถไฟ ที่ราบ ป่าไม้ ฝั่งทะเล เกาะ เป็นต้น

และเมื่อนักเรียนรู้เรื่องทิศ และมาตราส่วนในแผนที่แล้ว
นักเรียนก็จะอ่านแผนที่ได้ความรู่มากขึ้น จะรู้ว่า สิ่งนั้นๆ อยู่ทาง
ทิศไหน ใกล้เคียงกับอะไร แม่น้ำสายใดไหลไปทางทิศไหน
แม่น้ำนั้นยาวประมาณเท่าไร ประเทศใดอยู่ทางเหนือ ประเทศ
ใดอยู่ทางใต้ ประเทศนี้กับประเทศนั้นอยู่ห่างกันเป็นระยะทาง
ประมาณเท่าไร

ข้อสำคัญที่นักเรียนจะอ่านแผนที่ได้ นักเรียนจะต้องรู้จัก
(๑) ทิศในแผนที่ (๒) มาตราส่วนที่ใช้ และ (๓) เครื่อง
หมายที่ใช้ในแผนที่

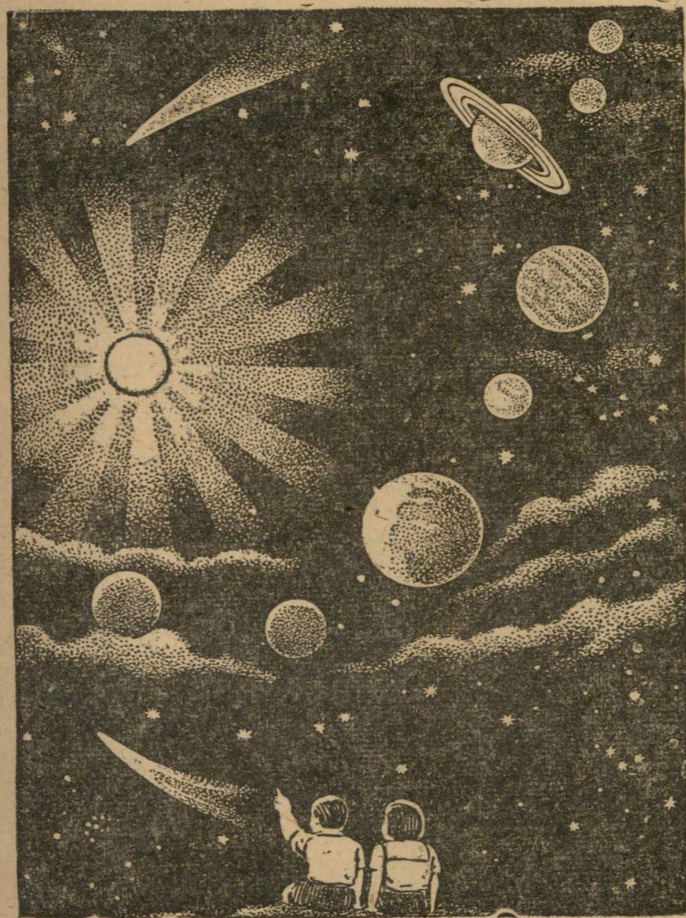
แบบฝึกหัด

๑. ให้นักเรียนชี้ทิศในแผนที่ได้ถูกต้อง
๒. มาตราส่วนในแผนที่คืออะไร?
๓. ทำไมจึงต้องมีมาตราส่วนในการทำแผนที่?
๔. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมายสามัญที่ใช้ในแผนที่มาให้
ดูสัก ๕ อย่าง และบอกด้วยว่าเครื่องหมายนั้นแทน
ของจริงอะไร?
๕. จะอ่านแผนที่ได้ถูกต้อง จะต้องรู้หลักอะไรในแผนที่
บ้าง?

บทที่ ๓ รูปพรรณสัณฐานของโลก

โลกกลม

โลกเป็นดาวดวงหนึ่งลอยอยู่ในท้องฟ้า เป็นส่วนหนึ่งของสุริยจักรวาล ในสุริยจักรวาลยังมีดาวดวงอื่นอีกมาก ดวงจันทร์ก็ว่านับเป็นดาวดวงหนึ่งในสุริยจักรวาลด้วย

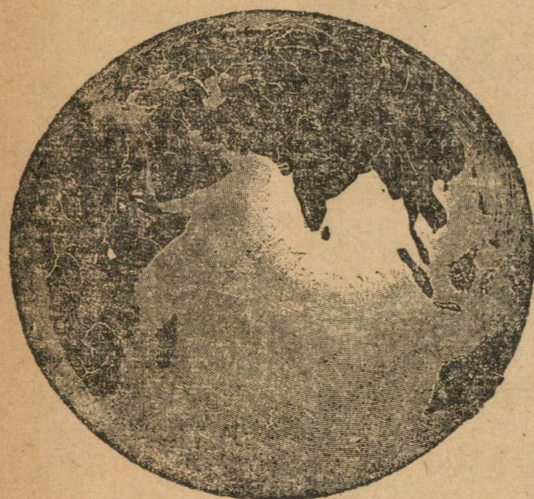
ดวงอาทิตย์
ดวงจันทร์ ที่เรามอง
เห็น อยู่ทุกวัน หรือ
ทุกคืนนั้น ลักษณะ
เป็นดวงกลม และ
ดาวที่เราเห็น จนนับ
ไม่ถ้วน บนท้องฟ้า
ก็เป็นดวงกลมทั้ง
สิ้น เมื่อโลกเราเป็น
ดาวดวงหนึ่ง โลก
ต้องมีรูปร่างกลม
เหมือนดาวดวงอื่นๆ
แต่โลกใหญ่โตมาก
เมื่อเปรียบเทียบกับ

ดวงอาทิตย์และดาวลอยอยู่

คนเรา คนเราที่อยู่บนพื้นโลกก็เท่ากับเป็นจุดนิดเดียว และ
เรามองเห็นพื้นโลกรอบตัวเราได้เพียงแคบนิดเดียว ฉะนั้นเราจึง
ไม่เห็นว่ามีรูปร่างกลม ถ้าเราออกไปอยู่นอกโลก เช่นไป
อยู่ที่ดวงจันทร์ เราคงเห็นโลกเป็นลูกกลม เป็นดาวดวงหนึ่ง
ลอยอยู่ในท้องฟ้า

ข้อพิสูจน์ว่าโลกกลม

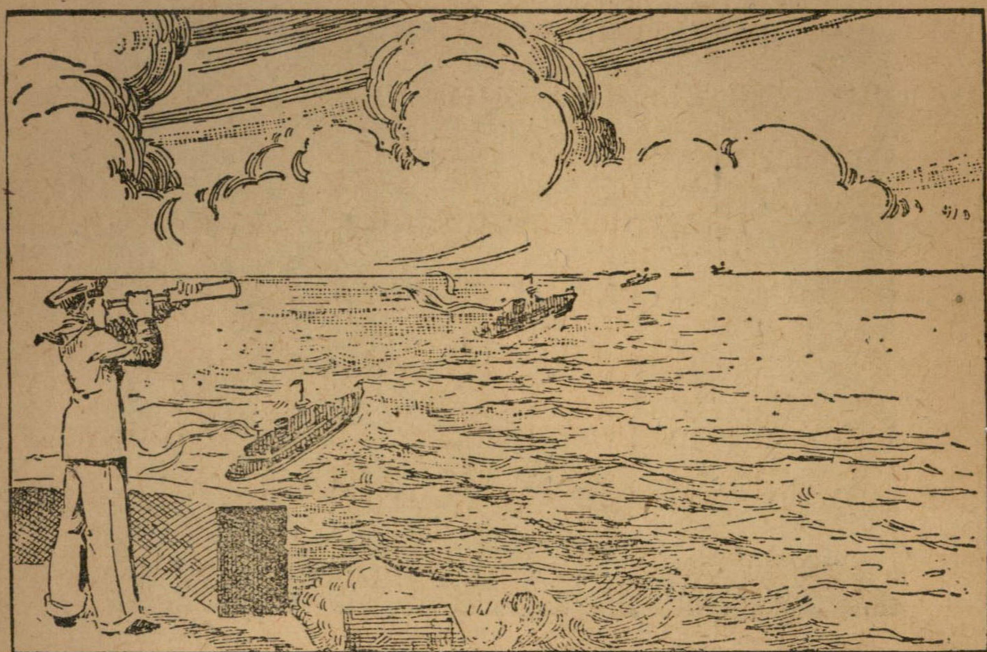
๑. โลกมีรูปร่างกลมอย่างผลส้ม มดที่ไต่ไปรอบผลส้ม
แล้วจะกลับมาอยู่ที่เดิม คนเราอาจเดินทางไปรอบโลกแล้วกลับ

โลกกลม

มาอยู่ที่เดิมได้อีก ทุกวันนี้
มีคน เดินทางไป รอบโลก
บ่อยๆ เขาโดยสารเครื่อง
บินเดินทางไปทางทิศ ตะวัน
ออก ทางเดียว เมื่อ ผ่าน
ประเทศต่างๆ หมดแล้ว จะ
กลับมาถึงที่เดิม หรือจะ
ไปทาง ทิศ ตะวันตก ตลอด
เวลาก็ได้ ในที่สุดก็จะกลับ

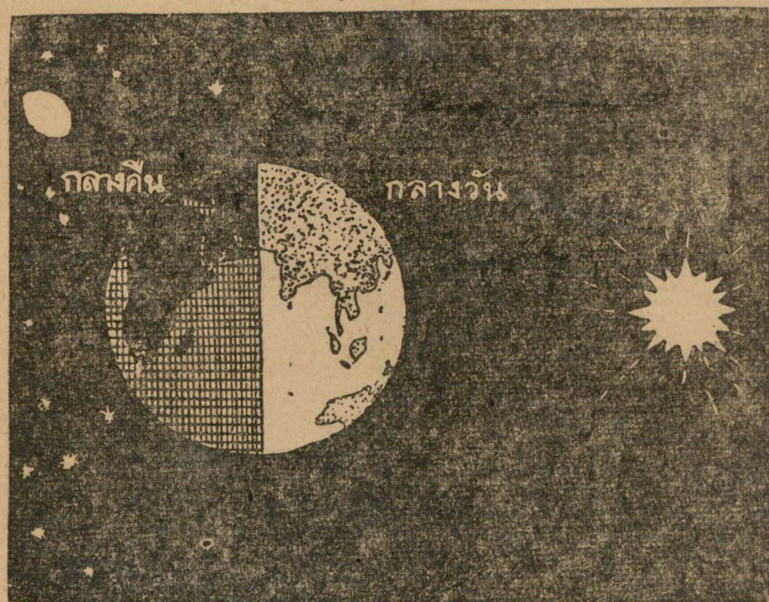
มาถึงที่เดิม เช่นคนเดินทางออกจากประเทศไทย มุ่งตรงไป
ทางทิศ ตะวันออกทางเดียว จะผ่านประเทศต่างๆ แล้วในที่สุดก็
จะกลับมาถึงประเทศไทยตามเดิม ถ้าจะเดินทางโดยเครื่องบิน
ภายใน ๑๐ วัน เราจะเดินทางได้รอบโลกและกลับมาถึงที่เดิม

กตาดูเรือ

๒. ถ้าสังเกตดูเรือที่แล่นออกจากฝั่งไปกลางทะเล จะเห็นว่าเมื่อเรือแล่นไกลออกไป จนมองไม่เห็นลำเรือแล้ว ก็ยังมองเห็นส่วนสูงของเรือ เช่น เห็นเสากระโดงอยู่อีก การที่มองเห็นของเล็กเช่นเสากระโดงเรือ แต่ไม่เห็นลำเรือซึ่งเป็นของใหญ่กว่าเช่นนั้น เพราะส่วนโค้งของพื้นน้ำบังลำเรือไว้ พื้นน้ำส่วนใหญ่ เช่นทะเล มีส่วนโค้งตามผิวโค้งของโลก เมื่อผิวของโลกโค้ง โลกย่อมจะเป็นลูกกลมกลมใหญ่

๓. คนเราในส่วนต่างๆ ของโลก เห็นดวงอาทิตย์ขึ้นและตกไม่พร้อมกัน

คนในโลกเห็นดวงอาทิตย์ไม่พร้อมกัน

เมื่อดวงอาทิตย์ขึ้น และส่องแสงมายังโลก ถ้าโลกแบน เช่นแผ่นกระดาษ เราก็จะเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นพร้อมกันทั้งโลก และ เมื่อ ดวงอาทิตย์ ตก ก็จะไม่ เห็น พร้อม กัน ทั้งโลก แต่ ความจริงมิได้เป็นอย่างนั้น คนเราในส่วนต่างๆ ของโลก เห็น ดวงอาทิตย์ขึ้น หรือดวงอาทิตย์ตกไม่พร้อมกัน จะเห็นก่อน หลังกันเป็นลำดับไปตามตำแหน่งที่อยู่ ใครอยู่ทางตะวันออก ก็จะเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นก่อน และเป็นเวลาสว่างก่อน ใครอยู่ทางตะวันตก ก็จะเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นทีหลัง และเป็นเวลาสว่างทีหลัง

กลางวันกลางคืน

แต่ครั้งโบราณ มีคนเป็นอันมากเชื่อว่าดวงอาทิตย์เดินข้ามท้องฟ้าจากฟากหนึ่งไปตกอีกฟากหนึ่งทุกวัน และโลกเป็นแผ่นดินแบนราบ ยืนนิ่งกับที่ มาถึงสมัยนี้คนฉลาดขึ้น ได้ค้นพบความจริงว่าดวงอาทิตย์เป็นดวงไฟลูกใหญ่ลอยอยู่ และมีหมู่ดาวต่าง ๆ หมุนเวียนไปรอบดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์และหมู่ดาวนี้เรียกว่าสุริยจักรวาล โลกเป็นดาวดวงหนึ่งที่ลอยคว้างอยู่กลางบรรยากาศ และมีได้ลอยอยู่นิ่ง ๆ คือโลกมีอากาโรหมุนอยู่ตลอดเวลา โลกหมุนรอบตัวเองและหมุนเวียนไปรอบดวงอาทิตย์ โลกจึงได้รับความร้อนและแสงสว่างจากดวงอาทิตย์

กลางวัน

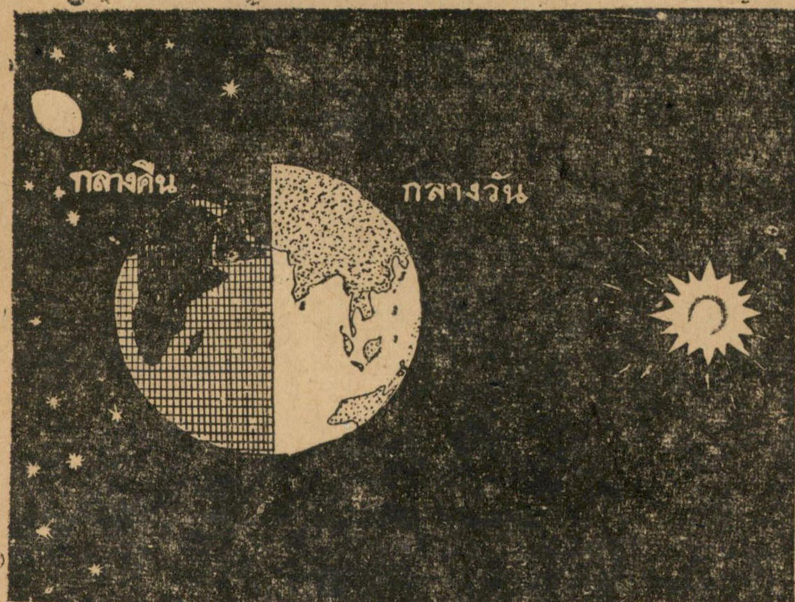
กลางวันเป็นเวลาที่สว่าง เรามองเห็นดวงอาทิตย์บนท้องฟ้า เราได้รับความร้อนและแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เราตื่นและเรียนหนังสือ ทำงานต่าง ๆ ได้

ดวงอาทิตย์ส่องแสงสว่างและส่งความร้อนมายังโลก ถ้าไม่มีดวงอาทิตย์ผิวนอกของโลกคงจะมีมืด และหนาวตลอดเวลา ในเวลากลางวันโลกได้รับแสงสว่างและความร้อนจากดวงอาทิตย์ จึงรู้สึกว่าเวลากลางวันสบายน่าอยู่

กลางคืน

กลางคืนเป็นเวลาที่มีมืด เราไม่เห็นดวงอาทิตย์บนท้องฟ้า แต่บางทีเห็นดวงจันทร์ หรือดาวบนท้องฟ้า กลางคืนเป็นเวลาที่เราหยุดทำงานเพื่อพักผ่อน และนอน

เนื่องจากโลกมีรูปร่างกลมคล้ายผลส้ม เมื่อซีกหนึ่งของโลกได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เป็นเวลากลางวัน อีกซีกหนึ่งซึ่งไม่ได้รับแสงสว่างจึงมืด เป็นเวลากลางคืน

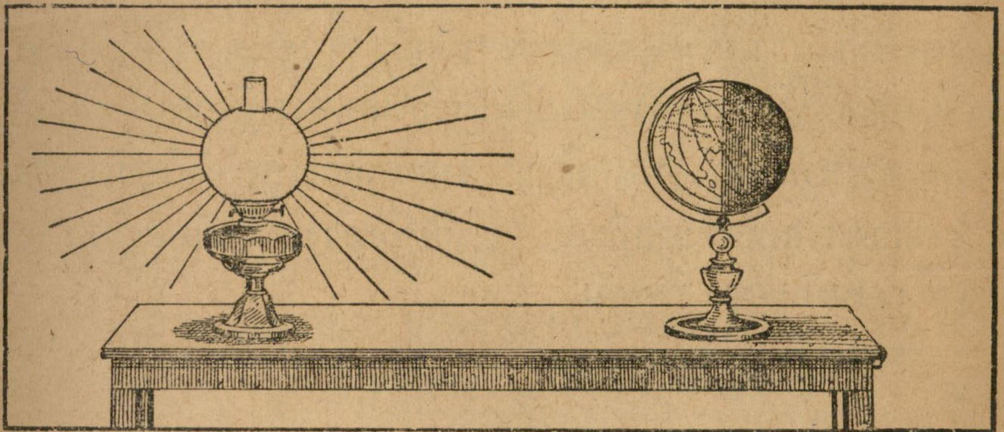

โลกได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์
เหตุที่มีกลางวัน และ กลางคืน

เหตุที่มีกลางวันและกลางคืนสลับกัน เป็นเพราะโลกมิได้
ลอยนิ่งเฉยอยู่ โลกหมุนรอบตัวเองอยู่เสมอ เหมือนลูกข่าง
ที่หมุนรอบตัวเองอยู่บนแกน ถ้าโลกลอยเฉยอยู่ ซีกไหนที่
เป็นกลางวันก็คงเป็นกลางวันตลอดไป และซีกไหนที่เป็นกลาง
คืนก็เป็นกลางคืนตลอดไป แต่ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น เรา
กลางวันและกลางคืนสลับกันอยู่

โลกกลมและหมุนรอบตัวเอง เมื่อซีกไหนได้รับแสงสว่าง จากดวงอาทิตย์ ซีกนั้นก็เป็นเวลากลางวัน พอซีกโลกนั้นหันลับ ไปจากดวงอาทิตย์ ก็เป็นเวลากลางคืน และซีกโลกอีกซีกหนึ่ง ก็มารับแสงจากดวงอาทิตย์แทนเป็นเวลากลางวัน ประเทศหรือ ตำบลซึ่งอยู่ทางซีกโลกที่ได้รับแสงสว่างก็เป็นเวลากลางวัน ถ้า อยู่ทางที่ไม่ได้รับแสงสว่างก็เป็นเวลากลางคืน

กลางวันและกลางคืนในประเทศ หรือตำบลต่างๆ จึงสลับ กันเช่นนั้น

ทดลองการเกิดกลางวันและกลางคืน

มีวิธีทดลองเรื่องกลางวันกลางคืนให้เข้าใจได้ง่ายๆ คือ ใช้ตะเกียงดวงหนึ่งและลูกโลกที่หมุนได้ลูกหนึ่ง วางสิ่งของ ทั้งสองอย่างดังรูป เมื่อจุดตะเกียงขึ้นแล้ว จงสังเกตว่าแสง สว่างได้ส่องไปถูกซีกหนึ่งของลูกโลก ทำให้ซีกนั้นสว่างอีกซีก หนึ่งมืด ที่นี้ค่อยๆ หมุนลูกโลกนั้นไปรอบๆ แกน จะเห็นได้ ว่าส่วนต่างๆ ของโลกได้รับแสงสว่างผลัดเปลี่ยนกันไป เรื่อยๆ

ดูตำแหน่งบนลูกโลกที่บอกว่าประเทศไทย แล้วหมุนลูกโลกไปทางเดียวกับที่โลกหมุน สังเกตดูว่าประเทศไทยได้รับแสงสว่างจากตะเกียงเมื่อไร และไม่ได้รับแสงสว่างจากตะเกียงเมื่อไร

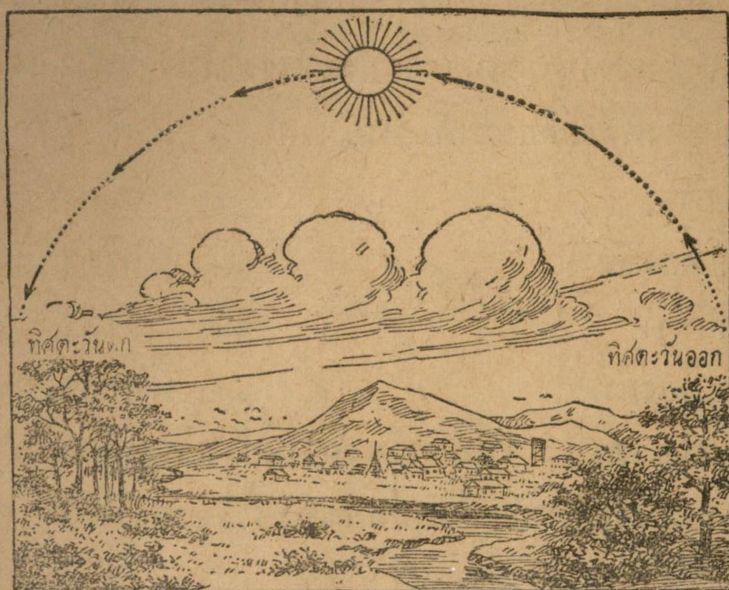
เราอยู่ในประเทศไทย เรามีกกลางวันและกลางคืนคล้ายกับเราอยู่บนลูกโลกที่ได้รับแสงสว่างจากตะเกียงนั้น

การแบ่งเวลา

ในเวลาเช้า เมื่อโลกด้านที่เราอยู่หันไปรับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เราเริ่มมองเห็นดวงอาทิตย์ ขึ้นจากขอบฟ้าทางทิศตะวันออก ตำแหน่งที่เราอยู่ยิ่งหันไปรับแสงสว่างมากขึ้น เราก็ยิ่งเห็นดวงอาทิตย์สูงขึ้นทุกที จนเมื่อที่ที่เราอยู่หันไปรับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์มากที่สุด เราก็เห็นดวงอาทิตย์อยู่สูงสุดในท้องฟ้า คือในเวลาเที่ยงวัน

ต่อจากนั้น ตำแหน่งที่เราอยู่เริ่มหมุนกลับดวงอาทิตย์ไป เราก็เห็นดวงอาทิตย์ค่อยต่ำลงทางทิศตะวันตก ยิ่ง บ่าย ยิ่งเห็นต่ำ เพราะตำแหน่งที่เราอยู่หมุนห่างออกไปทุกที จนกระทั่งถึงเวลาเย็น พลบค่ำ ตำแหน่งที่เราอยู่จะหมุนกลับไปจากแสงสว่างเข้าสู่เขตความมืด เราก็มองเห็นดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าไป ทางทิศตะวันตก

โลกหมุนรอบตัวเองรอบหนึ่งเป็นเวลานาน ๒๔ ชั่วโมง เราจะรู้ได้ดังนี้คือ เรานอนอยู่ที่ตำแหน่งหนึ่ง เมื่อตำแหน่งที่เราอยู่นั้นหันไปรับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์มากที่สุดเป็นเวลาเที่ยง แล้วต่อไป

เราเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกและตกทางทิศตะวันตก
 ตำบลที่เราอยู่จะเป็นเวลาบ่าย เย็น กลางคืน เข้า สาย จน
 ตำบลที่เราอยู่หันรับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์มากที่สุดก็เป็นเวลา
 เที่ยงอีก รวมเวลาตั้งแต่เที่ยงวันที่แล้วมาถึงเที่ยงอีกวันหนึ่งเป็น
 เวลา ๒๔ ชั่วโมง

ในเวลา ๒๔ ชั่วโมงจะเป็นกลางวันครึ่งหนึ่งและกลางคืน
 ครึ่งหนึ่ง คือกลางวัน ๑๒ ชั่วโมง และกลางคืน ๑๒ ชั่วโมง

การตนาฬิกา

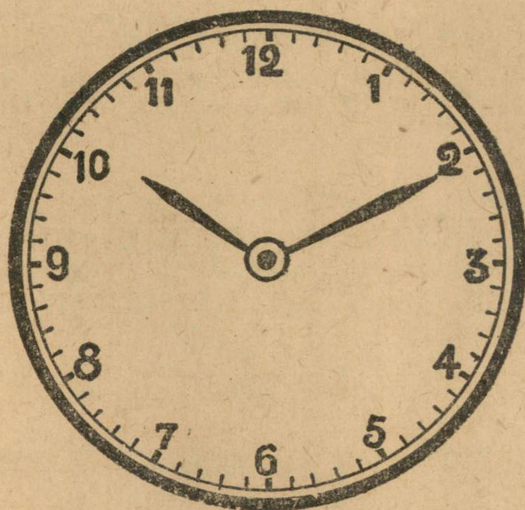
การกำหนดกลางวันเป็น ๑๒ ชั่วโมง และกลางคืนเป็น
 ๑๒ ชั่วโมง เรามีนาฬิกาเป็นเครื่องบอกเวลา เราตนาฬิกา

เพื่อให้รู้ว่าเป็นเวลาเท่าไร ในการนับวันหนึ่ง เริ่มนับ ๑ นาฬิกา
ตั้งแต่หลังเที่ยงคืนไปแล้ว และนับเรียงชั่วโมงไปดังนี้:—

หลังเที่ยงคืนแล้วเริ่มนับเป็น	๑ นาฬิกา
เวลาย่ำรุ่ง	๖ นาฬิกา
เวลาเที่ยงวัน	๑๒ นาฬิกา
เวลาย่ำค่ำ	๑๘ นาฬิกา
เวลาเที่ยงคืน	๒๔ นาฬิกา

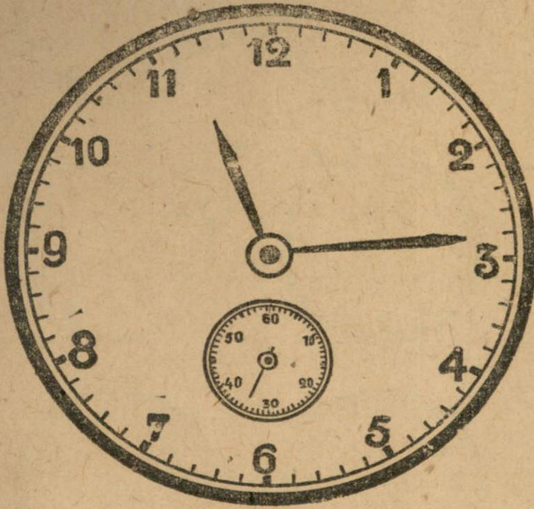
การแบ่งเวลา เป็นชั่วโมงบางที่ยังไม่สะดวกเกี่ยวกับการ
นับเวลา ฉะนั้นจึงกำหนดส่วนย่อยของชั่วโมงลงไปอีก ดังนี้:—

๑ วัน	แบ่งออกเป็น	๒๔ ชั่วโมง
๑ ชั่วโมง	,,	๖๐ นาที
๑ นาที	,,	๖๐ วินาที

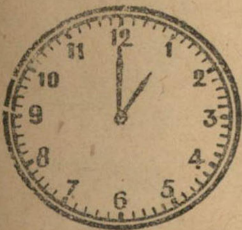

หน้าปัดนาฬิกา มีเข็มบอกชั่วโมง และนาที

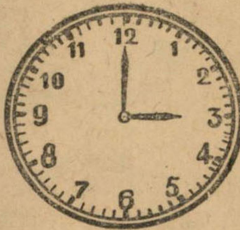
เมื่อจะนับเวลาก็นับดังนี้เช่น ๑๐ นาฬิกา ๑๐ นาที (๑๐.๑๐ น.)
หรือเช่น ๑๑ นาฬิกา ๑๔ นาที ๓๕ วินาที เป็นต้น

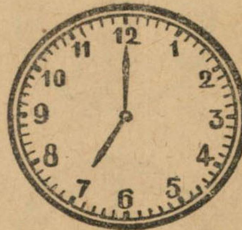
หน้าปัดนาฬิกา มีเข็มบอกวินาทีด้วย

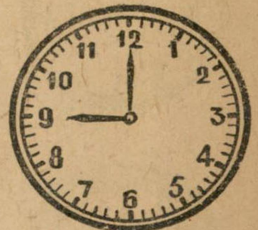
1.00 น.

3.00 น.

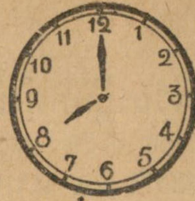
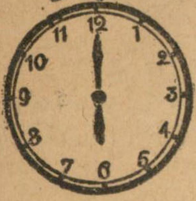
7.00 น.

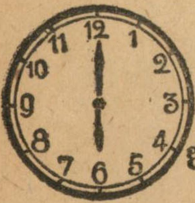
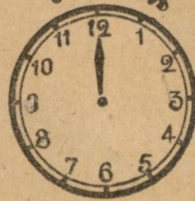
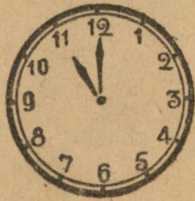
9.00 น.

เวลาต่าง ๆ

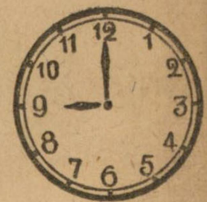
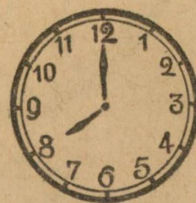
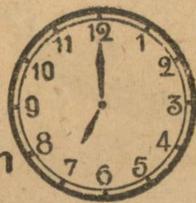
ย่ำรุ่ง

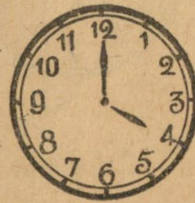
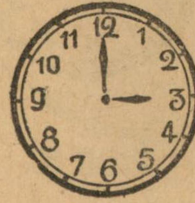
เพียงวัน

ย่ำค่ำ

เพียงคืน

นาฬิกาบอกเวลาในรอบ ๑ วัน

ลักษณะของผิวพื้นโลก

นักเรียนรู้แล้วว่า โลกเรามีรูปพรรณสัณฐานกลม เกือบเหมือนผลส้ม แต่นักเรียนอย่าเข้าใจผิดคิดไปว่า ผิวโลกจะเกลี้ยงเกลาเหมือนผิวผลส้มด้วย ผิวโลกมิได้เกลี้ยงเกลาเลย มีลักษณะขรุขระๆ สูงๆ ต่ำๆ อยู่ทั่วไป อย่างที่เราพอมองเห็นได้ในที่รอบๆ ตัวเรา คือที่เป็นพื้นดิน ท้องไร่ ท้องนา ที่เนินภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง ทะเล มหาสมุทร

ที่เป็นดังนี้ เพราะครึ่งหนึ่งโลกเป็นส่วนหนึ่งของดวงอาทิตย์ และได้แยกหลุดออกจากดวงอาทิตย์มานานมากแล้ว จะนานเท่าใด ก็ไม่มีใครทราบ โลกมีขนาดเล็กกว่าดวงอาทิตย์ประมาณหนึ่งล้านเท่า เมื่อโลกหลุดออกจากดวงอาทิตย์แล้ว ก็ค่อยๆ เย็นลงเป็นลำดับ เมื่อโลกค่อยเย็นลง เปลือกนอกของโลกก็กลายลักษณะเป็นขรุขระๆ เป็นที่สูงๆ ต่ำๆ ที่ใดต่ำก็เกิดน้ำขังอยู่ กลายเป็นทะเล มหาสมุทร ส่วนที่ใดสูง ก็เป็นแผ่นดินและภูเขา แล้วจึงเกิดมีพืช สัตว์ และมนุษย์ อาศัยอยู่ได้

พื้นดิน และพื้นน้ำ

พืช สัตว์ และมนุษย์ อาศัยอยู่ที่ผิวพื้นโลก ส่วนเนื้อภายในของโลกเป็นอีกส่วนหนึ่ง ผิวนอกของโลกแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ เป็นพื้นดิน และ เป็นพื้นน้ำ

พื้นดิน คือ แผ่นดิน หรือที่บก เป็นที่ราบ ที่สูงเนิน หรือ

พินน้ำ คือ ที่ตำน้ำขัง เป็น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง
บึง ทะเล หรือมหาสมุทร

แบบฝึกหัด

๑. จงอ้างข้อพิสูจน์ว่าโลกที่เราอยู่มีรูปพรรณสัณฐานกลม
๒. จงบอกเหตุที่เกิดกลางวัน กลางคืน
๓. จงบอกลักษณะของผิวพื้นโลกตามที่นักเรียนเห็น
๔. ผิวนอกของโลกแบ่งออกเป็นกี่ลักษณะ? อะไรบ้าง?
๕. ส่วนที่เป็นพื้นดินนั้น มีชื่อต่างๆ อย่างไรบ้าง?

บทที่ ๔ ทวีป

พินทของโลก

โลกที่เราอยู่ มีพินทกว้างขวางใหญ่โตมาก บางแห่งก็เป็น
พื้นดิน บางแห่งก็เป็นพินน้ำ ส่วนที่เป็นพื้นดิน มีน้อยกว่า
ส่วนที่เป็นพินน้ำ ถ้าจะเปรียบเทียบกัน โลกมีพินที่เป็นพื้น
ดิน ๑ ส่วน และเป็นพินน้ำ ๓ ส่วน

ทวีป และมหาสมุทร

พินทของโลก ที่เป็นส่วนพื้นดินก็คื ที่เป็นส่วนน้ำก็คื พื้นดิน
หรือพินน้ำนั้น มิได้อยู่ติดต่อกันเป็นผืนเดียว แต่กระจาย
กันอยู่ในที่ต่างๆ ไปในโลก อยู่ตรงโน้นบ้าง อยู่ตรงนี้บ้าง บาง

แห่งพื้นดินคันพื้นน้ำ บางแห่งพื้นน้ำคันพื้นดิน พื้นดินที่อยู่ติดกันเป็นส่วนใหญ่ๆ เรียกว่า ทวีป และพื้นน้ำที่อยู่ติดกันเป็นส่วนใหญ่ๆ เรียกว่า มหาสมุทร

ชื่อทวีปต่างๆ

ทวีป คือ พื้นดินของโลก ที่แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ ส่วนใหญ่ส่วนหนึ่งๆ เรียกว่า ทวีป ในทวีปหนึ่งๆ มีพื้นที่ที่เป็นอาณาเขตของประเทศหลายๆ ประเทศรวมกัน ในโลกนี้มีทวีป ๗ ทวีป คือ

๑. ทวีปเอเชีย
๒. ทวีปแอฟริกา
๓. ทวีปอเมริกาเหนือ
๔. ทวีปอเมริกาใต้
๕. ทวีปยุโรป
๖. ทวีปออสเตรเลีย
๗. ทวีปแอนตาร์กติกา

ที่ตั้งของทวีปต่างๆ

๑. ทวีปเอเชีย ตั้งอยู่ทางซีกเหนือของโลก มีอาณาเขต

ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับมหาสมุทรอาร์กติก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก

ทิศใต้ ติดต่อกับมหาสมุทรอินเดีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับพื้นที่ทวีปยุโรป ทะเลเมดิ

เตอร์เรเนียน และทะเลแดง

ทวีปเอเชียมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๗ ล้านตารางไมล์ เป็น
ทวีปที่ใหญ่ที่สุดในโลก ในทวีปเอเชีย มีประเทศสำคัญ คือ
ประเทศไทย จีน ญี่ปุ่น อินเดีย พม่า อินโดจีน สหพันธรัฐมลายา
โซเวียตรัสเซีย ฯลฯ

๒. ทวีปแอฟริกา ตั้งอยู่ทางตอนกลาง แถบบริเวณเส้น
ศูนย์สูตรของโลก อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย
ทวีปแอฟริกา มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ทะเลแดง และมหาสมุทร
อินเดีย

ทิศใต้ ติดต่อกับ มหาสมุทรอันตาร์กติก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ มหาสมุทรแอตแลนติก

ทวีปแอฟริกา มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๑ ล้าน ๕ แสนตาราง
ไมล์ เป็นทวีปใหญ่ที่สอง ในทวีปแอฟริกา มีประเทศ
สำคัญ คือ ประเทศอียิปต์ ลิเบีย โมร็อกโก ฯลฯ

๓. ทวีปอเมริกาเหนือ ตั้งอยู่ทางซีกเหนือของโลก แนว
เดียวกับทวีปเอเชีย แต่อยู่ห่างทวีปเอเชียมาทางทิศตะวันตก
ทวีปอเมริกาเหนือ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิสเหนือ ติดต่อกับ มหาสมุทรอาร์กติก
 ทิสตะวันออก ติดต่อกับ มหาสมุทรแอตแลนติก
 ทิสใต้ ติดต่อกับ ทวีปอเมริกาใต้ ที่คลองปานามา
 ทิสตะวันตก ติดต่อกับ มหาสมุทรแปซิฟิก

ทวีปอเมริกาเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๘ ล้าน ๕ แสน ตารางไมล์ เป็นทวีปใหญ่ที่สาม ในทวีปอเมริกาเหนือมีประเทศสำคัญ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา คานาดา เม็กซิโก ฯลฯ

๔. ทวีปอเมริกาใต้ ตั้งอยู่ต่อลงมาทางทิศใต้ของทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิสเหนือ ติดต่อกับ ทวีปอเมริกาเหนือ ที่คลองปานามา, ทะเลคาริบเบียน

ทิสตะวันออก ติดต่อกับ มหาสมุทรแอตแลนติก

ทิสใต้ ติดต่อกับ มหาสมุทรแอนตาร์กติก

ทิสตะวันตก ติดต่อกับ มหาสมุทรแปซิฟิก

ทวีปอเมริกาใต้ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๗ ล้าน ๒ แสน ตารางไมล์ ในทวีปนี้ มีประเทศสำคัญ คือ ประเทศบราซิล โคลัมเบีย เปรู อาร์เจนตินา ฯลฯ

๕. ทวีปยุโรป ตั้งอยู่ติดต่อกับทวีปเอเชียทางทิศตะวันตก หรืออยู่ทางทิศเหนือของทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรปมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ มหาสมุทรอาร์กติก
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ พื้นที่ทวีปเอเชีย
 ทิศใต้ ติดต่อกับ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ มหาสมุทรแอตแลนติก

ทวีปยุโรป มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๓ ล้าน ๑ แสน ตาราง
 ไมล์ ในทวีปนี้ มีประเทศสำคัญ คือ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส
 เยอรมัน อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ ฮอลันดา สเปน โปรตุเกส
 สวีเดน นอร์เวย์ ฯลฯ

๖. ทวีปออสเตรเลีย ตั้งอยู่ทางซีกโลกทางใต้ ในมหา
 สมุทรแปซิฟิก อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ทวีป
 ออสเตรเลีย มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ มหาสมุทรแปซิฟิก
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ มหาสมุทรแปซิฟิก
 ทิศใต้ ติดต่อกับ มหาสมุทรแอนตาร์กติก
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ มหาสมุทรอินเดีย

ทวีปออสเตรเลีย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๓ ล้าน ๔ แสน
 ตารางไมล์ เป็นทวีปที่เล็กที่สุดในโลก ทวีปออสเตรเลีย เป็น
 เกาะใหญ่เกาะหนึ่ง และเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก ทวีป
 ออสเตรเลียนี้ เรียกว่าประเทศออสเตรเลียก็ได้

๗. ทวีปแอนตาร์กติกา ตั้งอยู่ทางใต้สุดของโลก ตอนขั้ว
 โลกใต้ อยู่ในมหาสมุทรแอนตาร์กติก ทวีปนี้ มีพื้นที่ทั้งหมด

ประมาณ ๕ ล้านตารางไมล์ อากาศหนาวมาก มีน้ำแข็งปกคลุม
ตลอดเวลา เข้าใจกันว่า ในทวีปนี้ ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลย

แบบฝึกหัด

๑. ทวีปคืออะไร ?
๒. ในโลกนี้ มีทวีปกี่ทวีป ? ทวีปอะไรบ้าง ?
๓. ทวีปไหนเป็นทวีปใหญ่ที่สุด ทวีปไหนเป็นทวีปเล็ก
ที่สุด ?
๔. ทวีปไหนที่เชื่อกันว่าไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลย ?
๕. ระหว่างทวีปอเมริกาเหนือ กับ ทวีปอเมริกาใต้ มีอะไร
กันอยู่ ?

บทที่ ๕ มหาสมุทร

ชื่อมหาสมุทรต่างๆ

มหาสมุทร คือ พื้นน้ำของโลกที่แบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ
ส่วนใหญ่ส่วนหนึ่งๆ เรียกว่า มหาสมุทร มีทั้งหมดด้วยกัน ๕
มหาสมุทร คือ

๑. มหาสมุทรแปซิฟิก
๒. มหาสมุทรแอตแลนติก

๓. มหาสมุทรอินเดีย
๔. มหาสมุทรอาร์กติก
๕. มหาสมุทรแอนตาร์กติก

ที่ตั้งของมหาสมุทรต่าง ๆ

๑. มหาสมุทรแปซิฟิก อยู่กลางระหว่างแผ่นดินทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย มหาสมุทรแปซิฟิก มีอาณาเขตกว้างขวางใหญ่โตมาก ติดต่อกับมหาสมุทรอาร์กติกทางเหนือ และติดต่อกับมหาสมุทรแอนตาร์กติกทางใต้

๒. มหาสมุทรแอตแลนติก อยู่กลางระหว่างแผ่นดินทวีปยุโรป แอฟริกา อเมริกาใต้ และอเมริกาเหนือ มหาสมุทรนี้เล็กกว่ามหาสมุทรแปซิฟิก ติดต่อกับมหาสมุทรอาร์กติกทางเหนือ และติดต่อกับมหาสมุทรแอนตาร์กติกทางใต้

๓. มหาสมุทรอินเดีย อยู่ระหว่างแผ่นดิน ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และแอฟริกา เป็นมหาสมุทรเล็กรองจากมหาสมุทรแอตแลนติก ติดต่อกับมหาสมุทรแอนตาร์กติกทางใต้

๔. มหาสมุทรอาร์กติก อยู่รอบ ๆ ขั้วโลกเหนือ ติดต่อกับพื้นน้ำทางเหนือของมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรแอตแลนติก พื้นน้ำของมหาสมุทรนี้ นามักจะแข็งอยู่เกือบทั้งปี

๕. มหาสมุทรอันตารักติก อยู่ทางขั้วโลกใต้ อยู่รอบ ๆ
แผ่นดินทวีปอันตารักติก ติดต่อกับ ^{ชั้น}พื้นน้ำทางใต้ของ มหาสมุทร
ปาซิฟิกมหาสมุทรแอตแลนติก และมหาสมุทรอินเดีย ^{ชั้น}พื้นน้ำของ
มหาสมุทรอันตารักติกนี้ น้ำมักจะแข็งอยู่เกือบตลอดปี เหมือน
ในมหาสมุทรอาร์กติก

^๕
แบบฝึกหัด

๑. ที่เรียกว่า มหาสมุทร นั้น คืออะไร?
๒. ในโลกนี้มีมหาสมุทร กี่มหาสมุทร? อะไรบ้าง?
๓. มหาสมุทรอะไรอยู่เหนือสุด มหาสมุทรอะไรอยู่ใต้สุด?
๔. มหาสมุทรปาซิฟิก ตั้งอยู่ตอนไหนของโลก?
๕. ประเทศไทย อยู่ใกล้มหาสมุทรอะไร?

บทที่ ๖ จังหวัดที่ตั้งโรงเรียน

(นักเรียนควรรู้ภูมิศาสตร์ของจังหวัดที่ตั้งบ้านหรือโรงเรียนของ
นักเรียนให้ละเอียด และจดข้อความสำคัญลงไว้ ตามหัวข้อต่อไปนี้)

^๕
ชื่อ จังหวัด.....

^๕
ชื่อ ข้าราชการประจำจังหวัด.....

^๕
ชื่อ ศึกษาธิการจังหวัด.....

^๕
ชื่อ ศึกษาธิการจังหวัดผู้ช่วย.....

^๕
ชื่อ ศึกษาธิการจังหวัดผู้ช่วย.....

เขตจังหวัด

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตจังหวัด

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตจังหวัด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตจังหวัด

อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด

จังหวัด นี้ แบ่งท้องที่ออกเป็น อำเภอ
..... กิ่งอำเภอ คือ

๑. อำเภอ

๒. อำเภอ

๓. อำเภอ

๔. อำเภอ

๕. อำเภอ

๖. กิ่งอำเภอ

๗. กิ่งอำเภอ

โรงเรียนนี้ ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอ

ข้อ นายอำเภอ

ข้อ ศึกษาธิการอำเภอ

ตำบลต่าง ๆ ในอำเภอ..... (ที่ตั้งโรงเรียน)

อำเภอ นี้ แบ่งออกเป็น ตำบล

คือ

๑. ตำบล

๒. ตำบล

๓. ตำบล

๔. ตำบล

๕. ตำบล

ภูมิประเทศของจังหวัด

จังหวัด นี้ มีพื้นที่เป็น

มีภูเขาสำคัญ

มีแม่น้ำสำคัญ

มีคลองสำคัญ

มีถนนสำคัญ

อากาศ

พืชผลและโภคทรัพย์ของจังหวัด

การทำมาหากินในจังหวัด

.....

.....

สินค้าสำคัญของจังหวัด

.....

.....

การคมนาคมของจังหวัด

.....

.....

ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัด

.....

.....

สถานที่สำคัญในจังหวัด

๑. ชื่อ เป็น อยู่ที่

สำคัญ คือ

๒. ชื่อ เป็น อยู่ที่

สำคัญ คือ

๓. ชื่อ เป็น อยู่ที่

สำคัญ คือ

แบบฝึกหัด

๑. จงบอกอาณาเขตติดต่อของจังหวัดนี้
๒. ภูมิประเทศของจังหวัดนี้เป็นอย่างไร?
๓. พืชผลและโภคทรัพย์สำคัญของจังหวัดนี้ มีอะไรบ้าง?
๔. สินค้าสำคัญของจังหวัดนี้ มีอะไรบ้าง?
๕. จงบอกชื่อสถานที่สำคัญของจังหวัดนี้ สัก ๓ แห่ง
และบอกด้วยว่า สถานที่นั้น มีความสำคัญอย่างไร?

บทที่ ๗ ประเทศไทย

ที่ตั้งและอาณาเขต

ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้
ที่เรียกว่าคาบสมุทรอินโดจีน ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับ
ประเทศใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับประเทศพม่า และอินโดจีน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอินโดจีน

ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย และสหพันธรัฐมลายา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับมหาสมุทรอินเดียและประเทศพม่า

ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของประเทศไทย แยกออกกล่าวได้ตามลักษณะของพื้นที่เป็น ๔ ภาค ดังนี้

(๑) ภาคเหนือ มีภูเขามาก ระหว่างทิวเขาใหญ่มีที่ราบแทรกอยู่บ้าง มีลำธารหลายสาย ช่วยให้ทำการเพาะปลูกได้ดีตามไหล่เขาปกคลุมไปด้วยป่าไม้สักและไม้อื่นๆ ที่มีค่ามาก

(๒) ภาคกลาง ภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำอันกว้างใหญ่ไม่ค่อยมีภูเขา พื้นที่บางแห่งลุ่มมาก จนมีน้ำท่วมเกือบทุกปี ภาคนี้ มีแม่น้ำลำธาร คลอง แคว มากมายหลายสาย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำป่าสัก ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ กลายเป็นพื้นที่ดินดี เป็นที่ทำนา ทำสวน เพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารต่างๆ ได้ผลอุดมสมบูรณ์

(๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เรียกกันว่าภาคอีสาน ภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีภูเขาเตี้ยๆบ้าง ป่าดงบ้าง พื้นที่เป็นดินปนทรายเป็นส่วนมาก ในฤดูแล้ง อากาศแห้งแล้งมาก และร้อนจัด ทำให้พื้นดินแห้งแล้งมาก แม่น้ำลำธารแห้งขอดไม่พอใช้ในการเพาะปลูก แต่ในฤดูฝน พอน้ำมาบ้าง ในภาคนี้มีการทำนายน้อยแต่เลี้ยงสัตว์มาก

(๔) ภาคใต้ ภูมิประเทศเป็นป่าเป็นเขาเสียโดยมาก มีแม่น้ำลำธารมากเพราะฝนตกชุก มีที่ราบตามชายทะเลระหว่าง

ทิวเขากับชายฝั่งทั้งสองข้าง ภาคนั้นมีส่วนยาง ส่วนมะพร้าว และ
แร่ดีบุก

ภูมิอากาศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในแถบร้อนใกล้เส้นศูนย์สูตร เพราะ
ฉะนั้นจึงมีอากาศค่อนข้างร้อนในที่ทั่ว ๆ ไป อากาศจะหนาวก็
เฉพาะในฤดูหนาว ในฤดูหนึ่ง ๆ อากาศในประเทศไทยไม่ค่อย
เหมือนกันทั่วประเทศ อาจกล่าวได้ดังนี้

ภาคเหนือ มีพื้นที่เป็นภูเขามาก และอยู่ไกลทะเล จึง
ไม่ได้รับลมทะเล ทำให้มีอากาศร้อนมากในเวลากลางวัน และ
ค่อนข้างหนาวมากในเวลากลางคืน

ภาคกลาง พื้นที่อยู่ใกล้ทะเล ในฤดูร้อนลมทะเลพัดเอา
ความชุ่มชื้นมาสู่ จึงช่วยให้อากาศไม่ค่อยร้อนและไม่ค่อยหนาวนัก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เป็นที่ราบสูง มีภูเขาใกล้
ลมทะเล กลางวันได้รับแสงแดดมาก หนาวจึงร้อนจัด
อากาศในภาคนั้นร้อนกว่าภาคอื่น ๆ ทั้งหมด

ภาคใต้ พื้นที่เป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล ได้รับลมทะเล
พัดผ่านเสมอตลอดปี จึงมีอากาศดีที่สุดใน หนาวก็ไม่ร้อนจัด
หน้าหนาวก็ไม่หนาวจัด .

พืชผลและโภชนาหารพืช

พืชที่สำคัญ

การทำนา

(๑) ข้าว

การปลูกข้าวมีอยู่ทั่วไปทุกจังหวัด แต่ที่มากที่สุดคือแถบที่ราบต่ำภาคกลาง ภาคตะวันออกและแถบบริเวณแม่น้ำโขง

เนื้อที่ทำนา ของ ประเทศเรามีประมาณ ๒๑ ล้านไร่ ข้าวไทยเคยได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดข้าวทั่วโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

รัฐบาลพยายามส่งเสริมการทำนา โดยสร้างเขื่อนทดน้ำเพิ่มขึ้น และนำวิธีปลูก และนำการ

เลือกพันธุ์ ขยายการสหกรณ์และสร้างคมนาคมเพิ่มขึ้น

ข้าว นอกจากเป็นพืชสำคัญ เพราะเป็นอาหารประจำของคนไทยแล้ว ยังเป็นสินค้าที่สำคัญที่สุดของประเทศอีกด้วย จำเป็น

ที่ชาวเราจะต้องขยายการปลูกให้แพร่หลาย ส่งเสริมวิธีการปลูกให้ดีขึ้น โดยให้ได้ผลมากกว่าเดิม พึงพิจารณาในการเลือกพันธุ์ข้าวให้ดีขึ้น และถ้าสามารถทำได้ ควรพยายามปลูกปีละสองครั้ง ถ้าการทำนาของเราได้ผลดีขึ้น จะช่วยให้ชาวนาร่ำรวย และประเทศชาติก็จะร่ำรวยด้วย

(๒) ข้าวโพด

ข้าวโพดปลูกกันมากในภาคตะวันออกและภาคกลาง เมล็ดข้าวโพดใช้เป็นอาหารของคนบ้าง ใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์บ้าง เช่น ไก่และหมู เป็นต้น

(๓) ผักต่างๆ

ผักต่างๆ เป็นอาหารสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง การปลูกผักมีอยู่ทั่วไป ที่ดินและลมฟ้าอากาศของประเทศเราเหมาะแก่การปลูกผักมากชนิด ผักที่เป็นสินค้าซื้อขายกันมากมีผักกาดต้น ผักกาดหัว ถั่วต่างๆ กะหล่ำปลี หอม กระเทียม พริก มะเขือ แตง ฟักแฟง ผักชี กระน้ำ มะระ ฯลฯ

ที่ดินทางภาคเหนือเหมาะแก่การปลูกผัก เช่น กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก มะเขือเทศ ถั่วต่างๆ หอม กระเทียม พริก ฯลฯ ถ้าได้ทำการปลูกผักให้กว้างขวางและแพร่หลาย อาจจะปลูกผักของประเทศอบอุ่นบางชนิดได้ด้วย และจะเป็นแหล่งผักอย่างใหญ่โตได้ เพราะที่ดินและอากาศเหมาะสมมาก

(๔) ผลไม้

ประเทศไทยมีผลไม้อุดมมาก มีบริเวณที่เป็นสวนผลไม้ใหญ่โตและแพร่หลายทั่วไป เช่นแถบแม่น้ำใหญ่ภาคกลาง ได้แก่อำเภอจังหวัดพระนคร ธนบุรี นนทบุรี ในภาคตะวันออกชายทะเล มีจังหวัดระยองและจันทบุรี ในภาคเหนือมีจังหวัดอุตรดิตถ์และในภาคใต้มีจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช เป็นต้น

ผลไม้ที่ปลูกกันแพร่หลายและงอกงามดี คือ ทุเรียน กล้วย มะม่วง ลำไย ส้ม ขนุน น้อยหน่า ชมพู กระท้อน ฝรั่ง ละมุด มังคุด รวงสาต มะปราง เงาะ ทับทิม มะเฟือง สับปะรด

(๕) เห็ดถั่งห่าน

มีปลูกกันมากทั่วไปในภาคกลางและภาคเหนือ

(๖) มะพร้าว

มีมากที่สุด^๑ในภาคใต้ ตามเกาะและตามชายทะเล ที่เกาะสมุยมีมะพร้าวมาก และมีชื่อ^๒ว่าเป็นมะพร้าวที่ดีที่สุด มะพร้าวมีประโยชน์มาก ใช้ประกอบเป็นอาหารทั้งคาวและหวาน เนื้อมะพร้าวแห้งส่งออกไปขายนอกประเทศ ต่างประเทศซื้อไปกลั่นน้ำมันมะพร้าว น้ำมันมะพร้าวใช้ทำสบู่ ทำเนยเทียม (มะกะรัน) และอื่นๆ ได้

(๗) ยางพารา

ต้นยางพาราเป็นต้นไม้ขนาดกลาง ปลูกกันมากในภาคใต้ และจังหวัดจันทบุรี ยางของต้นยางพารานี้เมื่อทำสำเร็จแล้วใช้

การทำยาพารา

กาญจนบุรี เพชรบูรณ์ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด สุพรรณบุรี

(๕) พริกไทย

เคยปลูกมากที่สุดที่สุดในจังหวัดจันทบุรี แต่เดิมน้อยลง
พริกไทยเป็นไม้เถาอยู่ในจำพวกเครื่องเทศ เป็นสินค้าออก
อย่างหนึ่ง

ประดิษฐ์เป็นยางล้อรถ
พนรองเท้ายาง ยางใน
ลูกบอล ตักดาวยาง
และเครื่องอื่นๆ ได้

(๘) ยาสูบ

ยาสูบเป็นพืชไร่
ปลูกมากในภาคเหนือ
และภาคตะวันออก
แต่จำนวนที่ปลูกยัง
น้อย น่าจะขยายการ
ปลูกให้แพร่หลายได้
อีก เพราะจะได้ส่งเบน
สินค้าออกไปขายนอก
ประเทศได้ บริเวณที่
ปลูกมาก คือ จังหวัด
เชียงใหม่ สุโขทัย

(๑๐) อ้อย

ปลูกมากในจังหวัดชลบุรี นครปฐม ในสมัยก่อนเราทำน้ำตาลทรายใช้เอง ทั้งยังมีเหลือใช้ส่งไปขายนอกประเทศ แต่ต่อมาการทำน้ำตาลทรายเสื่อมลง เพราะต่างประเทศทำแข่งขันและส่งมาขายในประเทศเรา ราคาถูกกว่า น้ำตาลที่ทำในประเทศเราแพงกว่าจึงต้องเลิกทำ แต่ในปัจจุบันรัฐบาลได้ส่งเสริมการทำน้ำตาลทรายในประเทศ โดยตั้งโรงงานทำน้ำตาลทรายที่จังหวัดลำปางและจังหวัดอุดรธานี กับ ส่งเสริมการปลูกอ้อยในสองจังหวัดนี้

(๑๑) ตาล

ต้นตาลมีแพร่หลายทั่วไป แต่ที่มากคือในจังหวัดราชบุรี และเพชรบุรี ตาลเป็นต้นไม้มีประโยชน์หลายอย่าง ผลตาลใช้กินได้ น้ำตาลที่ได้จากต้นตาลเรียกว่าตาลโตนด ใช้ปรุงอาหารได้ดี น้ำตาลโตนดทำกันทั่วไป แต่ทำมากในจังหวัดเพชรบุรี

(๑๒) ต้นไผ่

ต้นไผ่มีอยู่ทั่วไป ขึ้นอยู่ตามป่าบ้าง คนปลูกไว้บ้าง ต้นไผ่มีหลายชนิด เช่น ไผ่ตง ไผ่สีสุก ไผ่รวก ไผ่ป่า ไผ่ไร่ใช้ประโยชน์หลายอย่าง ใช้ปลูกบ้าน ใช้ทำเครื่องใช้และใช้ทำแพสำหรับขนส่งสิ่งของต่างๆ ในปัจจุบันรัฐบาลได้ตั้งโรงงานทำกระดาษที่จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ไม้ไผ่ทำกระดาษ ไม้ไผ่จึงมีประโยชน์สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง

(๑๓) จาก

ต้นจากเป็นพืชน้ำเค็ม และชอบขึ้นอยู่ชายเลนริมน้ำ และ
ขึ้นอยู่ในที่เลนน้ำจืดก็ได้ มีมากตามแถบชายทะเลทั่วไป ใบจาก
ใช้มุงหลังคา และลูกจากใช้รับประทานได้

(๑๔) ถั่วเหลือง

ถั่วเหลืองเป็นอาหารที่มีคุณค่าประโยชน์มาก และใช้กลั่นเป็น
น้ำมันได้ด้วย ในปัจจุบันกำลังเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างยิ่ง
ปลูกกันมากในภาคเหนือ มีจังหวัดเชียงใหม่ สุโขทัย พิษณุโลก

(๑๕) ถั่วลิสง

ใช้เป็นอาหารและใช้กลั่นเป็นน้ำมันถั่ว มีปลูกทั่วไปใน
ภาคกลาง และภาคตะวันออก

โกศกรพทย์

นอกจากพืชที่ปลูกได้ผลตามฤดูกาลแล้ว ยังมีพืชที่ขึ้นเอง
ตามธรรมชาติ และเป็นโกศกรพทย์ของประเทศ เช่น ไม้ไผ่ มี
ไม้ไผ่ในป่านานาชนิดที่ใช้เป็นประโยชน์ เช่น ไม้สัก ไม้ตะแบก
ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ยาง ไม้เคี่ยม ไม้หลุมพอง พดเมืองได้มี
อาชีพในทางทำไม้ไผ่ และหาของป่าขายเป็นสินค้า

ใต้พื้นดินยังมีแร่ที่เกิดเองตามธรรมชาติ และขุดขึ้นมาใช้
ประโยชน์และขายเป็นสินค้า แร่ที่มีมาก และขุดขึ้นมาใช้ประ-
โยชน์ คือ แร่ดีบุก แร่อื่น ๆ มีการขุดบ้างเล็กน้อย เช่น

ทอง เงิน ถ่านหิน ทองแดง ตะกั่ว เหล็ก น้ำมัน วุลแฟรม
พลวง ดินขาว

ยังมีจำพวกสัตว์ที่เป็นประโยชน์ นับว่าเป็นโภคทรัพย์ของ
ประเทศอีก เช่นปศุสัตว์ ได้แก่ หมู เป็ด ไก่ ห่าน และ
สัตว์พาหนะ เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า วัวและควายเป็นสัตว์
ที่เป็นประโยชน์มากที่สุด เพราะช่วยในการทำนา

สัตว์ป่าก็ให้ประโยชน์ไม่น้อย เช่นได้เขา กระดุก และหนัง
เป็นสินค้า ได้มูลค้างคาวมาทำดินประสิว ได้เนื้อสัตว์บางชนิด
เป็นอาหาร

ในพืชน้ำ ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มก็มีสัตว์น้ำที่เป็นประโยชน์
ถึงฤดูจับปลาจะจับปลาน้ำจืดใช้เป็นอาหารได้ ส่วนปลาน้ำเค็ม
จับได้ทุกฤดูกาล นอกจากได้ปลาน้ำเค็มจากทะเล ยังได้สิ่งอื่น ๆ
จากทะเล เช่น ไข่จะละเมียด (ไข่เต่าตนุ) รังนก หอยมุก

การทำมาหากิน

(๑) การเพาะปลูก

การเพาะปลูกเป็นการทำมาหากินที่สำคัญที่สุดของประเทศ
ไทย และคนไทยทำได้ดีมาก เพราะดินฟ้าอากาศช่วยเหลือ
การเพาะปลูกเป็นบ่อเกิดของการค้าขาย การเลี้ยงสัตว์และการ
ทำมาหากินอื่นอีกบางอย่าง สินค้าออกนอกประเทศไทย เบน
ผลที่ได้จากการเพาะปลูกแทบทั้งหมด พืชที่ปลูกกันมาก มี
ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว มะพร้าว ยาสูบ พริกไทย ฝ้าย อ้อย ฯลฯ

(๒) การเลี้ยงสัตว์

การเลี้ยงสัตว์มักจะรวมอยู่กับ พวกประกอบ การเพาะปลูก แต่การเลี้ยงสัตว์ยังไม่สู้เจริญและแพร่หลาย ยังต้องการการส่งเสริมอีก สัตว์ที่เลี้ยงกันอยู่ในเวลานี้มี วัว ควาย ม้า หมู ไก่ เป็ด

วัว เลี้ยงกันมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ในภาคอื่นเลี้ยงไว้เพื่อใช้งานและช่วยไถนา เนื้อวัว เป็นอาหารสำคัญอย่างหนึ่ง และในปัจจุบันมีผู้นิยมรับประทาน นมวัวชนิดนมสดและนมกระป๋อง ซึ่งส่งมาจากต่างประเทศ ถ้าเราสามารถทำได้เองก็ไม่ต้องซื้อจากต่างประเทศ

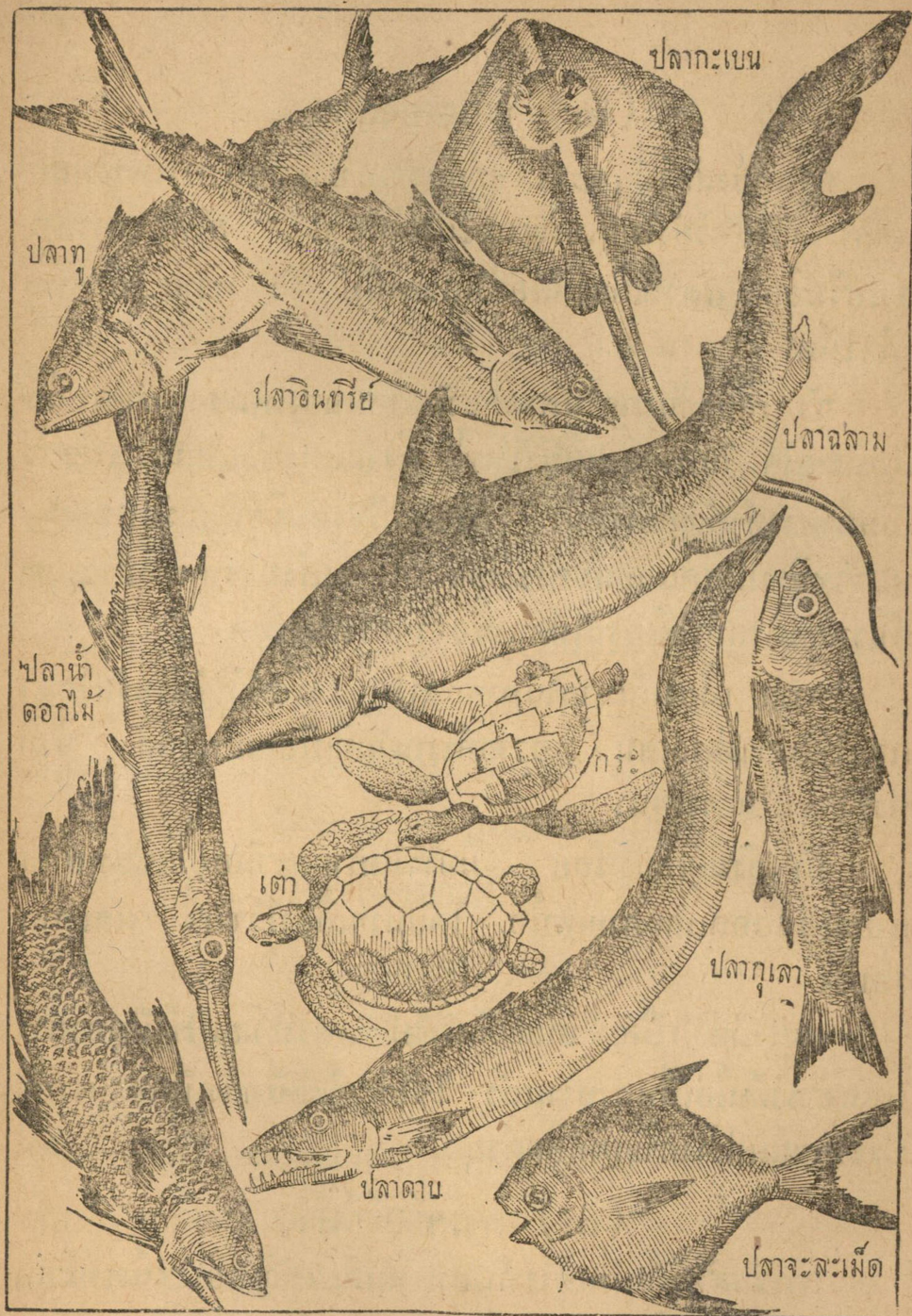
ควาย เลี้ยงกันมากในภาคกลาง เพื่อไว้ใช้สำหรับไถนา และใช้ในการลากเข็น ควายทำงานในที่เปียกแฉะได้ดี จึงมี ประโยชน์ในการทำนา

ม้า ยังมีผู้เลี้ยงน้อย มีบ้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคเหนือ โดยมากเลี้ยงไว้ขับขี่ยาน และลาก รถบ้าง

หมู ไก่ เป็ด เลี้ยงกันทั่วไป เพราะนิยมใช้เป็นอาหาร นอกจากได้เนื้อเป็นอาหารแล้ว ไข่ไก่ ไข่เป็ดยังเป็นอาหารที่มี ประโยชน์แก่ร่างกายมากอีกด้วย

(๓) การจับสัตว์น้ำ

การจับสัตว์น้ำเป็นการทำมาหากินที่สำคัญอย่างหนึ่งเหมือนกัน เพราะพลเมืองใช้ปลาเป็นอาหารประจำวันทั่ว ๆ ไป นอก

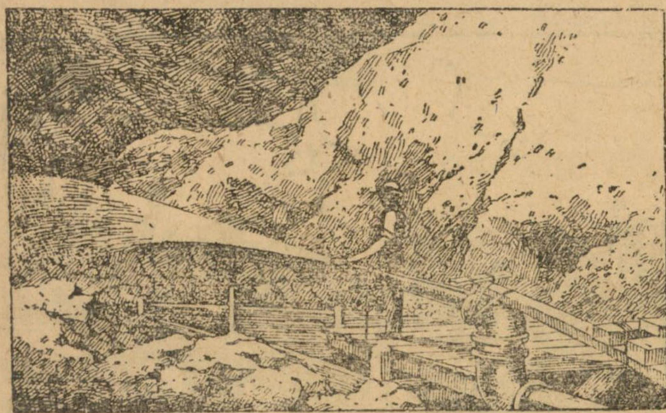

ปลาทะเลบางชนิด

จากรับประทานปลาสดแล้ว ยังทำเป็นปลาแห้ง ปลากรอบ ปลาเค็ม ปลาเค็มเป็นสินค้าออกมากเหมือนกัน

การจับปลาน้ำเค็มมีตามจังหวัดชายทะเลทั่วๆ ไป แต่ที่มจับปลามาก คือ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ชลบุรี ระยอง สงขลา ปัตตานี นครศรีธรรมราช ส่วนการจับปลาน้ำจืดมีตามแม่น้ำลำคลอง หนอง บึงทั่วๆ ไป

(๔) การทำเหมืองแร่

เหมืองนิต (แร่ดีบุก)

การทำเหมืองแร่ที่สำคัญที่สุด คือการทำเหมืองแร่ดีบุกในภาคใต้ แถบแหลมมลายู และหมู่เกาะใกล้เคียง เป็นแหล่งที่มี

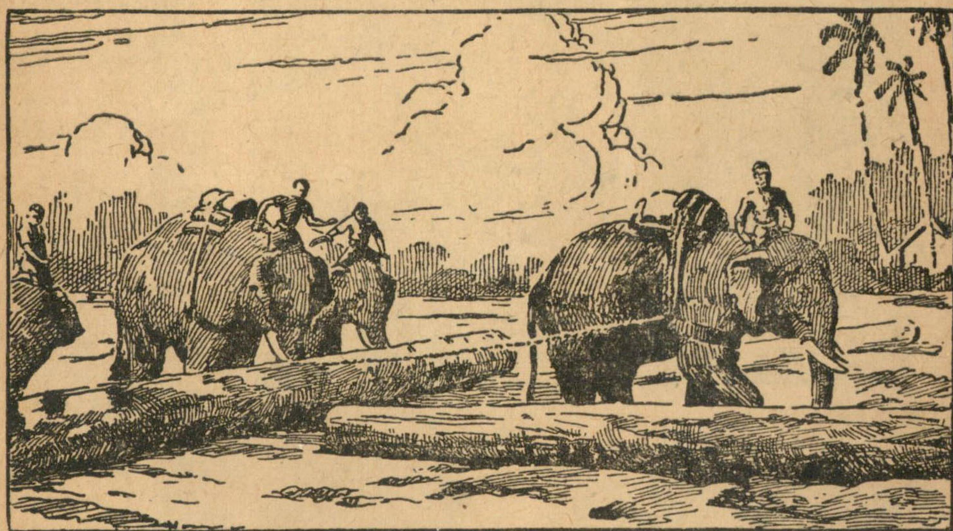
แร่ดีบุกมากที่สุดในโลก ในประเทศเราจังหวัดที่มีแร่ดีบุกมาก คือจังหวัดภูเก็ต นครศรีธรรมราช มีบริษัทขุดแร่มาตั้งทำการขุดแร่อยู่หลายแห่ง แร่ดีบุกส่งออกขายนอกประเทศเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่งของประเทศไทย

นอกจากการทำเหมืองแร่ดิบๆแล้ว มีการทำเหมืองแร่
ทองคำอีก แต่มีน้อยแห่ง เช่นในจังหวัดนครราชสีมาและมีการหา
กันเล็กๆ น้อยๆ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์บ้าง

มีการหาพลอยสีต่างๆ ตามภูเขาในจังหวัดจันทบุรีและ
กาญจนบุรีบ้าง แต่เป็นการทำเล็กๆ น้อยๆ

แร่อย่างอื่นนอกจากนี้ปรากฏว่ามีอยู่ แต่มีได้ทำเหมือง
หากันเป็นกิจการใหญ่โต มีแร่ต่างๆ อีกเช่น เงิน, ถ่านหิน,
ทองแดง, ตะกั่ว, เหล็ก, น้ำมัน, วุลแฟรม, พลวง, ดินขาว

(๕) การทำป่าไม้

การทำป่าไม้ ใช้ช้างลากซุง

การทำป่าไม้สักมีมากในภาคเหนือ รัฐบาลทำเองบ้าง ให้
เอกชนทำบ้าง แต่ต้องเสียค่าภาคหลวงให้แก่รัฐบาล ไม้อื่น

นอกจากไม้สัก เขารวมเรียกว่าไม้กระยาเลย เอกชนขอรับ
ทำป่าชนิดนี้ได้

การทำป่าไม้เป็นการทำมาหากินที่สำคัญของเราอย่างหนึ่ง
เพราะในประเทศเรามีป่ามาก ไม้ขอนจึงเป็นสินค้าออกที่สำคัญ
ทำรายได้ให้แก่ประเทศมากอย่างหนึ่ง

ป่าของเรามีไม้ที่สำคัญสำหรับใช้และเป็นสินค้าออก เช่น
ไม้สัก ไม้พะยุง ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ยาง ไม้ตะแบก ไม้เคี่ยม
ไม้หลุมพอ เป็นต้น

ในป่า นอกจากจะได้ไม้ขอนแล้ว ยังได้สินค้าจากป่าอีก
หลายชนิด เช่น น้ำมันยาง ยางไม้ เปลือกไม้ หวาย ครั่ง นาผึ้ง

(๒) การหัตถกรรม

การหัตถกรรมเป็นการทำงานเกี่ยวกับการฝีมือและแรงงาน
การหัตถกรรมของเรายังไม่เจริญ เพราะพลเมืองยังไม่มี ความ
ชำนาญในกิจการต่างๆ และไม่มีฝีมือในการประดิษฐ์ การ
หัตถกรรมที่พอมืออยู่บ้าง เช่น การทอผ้า การทอไหม การทำ
เครื่องสาน ทำร่ม การทำเสื่อกก การทำเครื่องดินเผา

นอกจากการหัตถกรรมที่ทำเกี่ยวกับฝีมือแล้ว ยังมีการ
อุตสาหกรรมบางอย่างที่ทำเป็นโรงงาน ได้แก่ การสีข้าว การ
เลื่อยไม้ การทำน้ำตาล การทำกระดาษ การพิมพ์หนังสือ และ
การฟอกหนัง

(๗) การค้าขาย

การค้าขายน่าจะเป็นการทำมาหากินที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนไทย แต่คนไทยทำการค้าขายเป็นส่วนน้อย ปัจจุบันกำลังตื่นตัวและสนใจในการค้าขายมากขึ้น

การค้าขายภายในประเทศมีผู้ตั้งร้านค้าอยู่ทั่วไป และบางที่เป็นคนกลางรับซื้อพืชผลจากชาวนา ชาวไร่ แล้วไปขายเอากำไร คนกลางได้กำไรดี บางที่ได้กำไรมากกว่าชาวนาชาวสวนเสียอีก

การค้ากับต่างประเทศเป็นการค้าใหญ่มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพฯ ทำการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับต่างประเทศ แต่การค้านี้ตกอยู่ในมือชาวต่างประเทศเกือบหมด

ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

จำนวนพลเมือง เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๑ ทางราชการได้ทำการสำรวจสำมะโนครัวของประเทศเป็นครั้งหลังที่สุด ปรากฏว่า ประเทศไทยมีจำนวนพลเมืองรวมทั้งสิ้น ๑๗,๓๑๗,๗๖๕ คน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวาง แบ่งเขตจังหวัดออกเป็น ๗๑ จังหวัด ฉะนั้น จำนวนพลเมืองประมาณ ๑๘ ล้านคน จึงนับว่ายังน้อยอยู่ จังหวัดที่มีจำนวนพลเมืองมากที่สุดคือ จังหวัดพระนคร มีพลเมืองประมาณ ๘ แสน ๘ หมื่นคน รองลงไป ก็คือ จังหวัดอุบลราชธานี มี ๘ แสน ๕ หมื่นคน และจังหวัดนครราชสีมา มี ๗ แสน ๒ หมื่นคน ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนพลเมืองน้อยที่สุด คือ จังหวัดระนอง มีประมาณ ๒ หมื่นคนเท่านั้น

ประชาชนในจังหวัดใหญ่ๆ เช่นในจังหวัดพระนคร ธนบุรี
เชียงใหม่ ลำปาง นครสวรรค์ อุบลราชธานี นครราชสีมา
ร้อยเอ็ด สงขลา นครศรีธรรมราช เหล่านี้ มีผู้คนพลเมือง
อาศัยอยู่หนาแน่น นอกจากพลเมืองไทยแล้ว ยังมีคนชาติ
อื่น เช่น จีน อินเดีย อังกฤษ อเมริกา พม่า มลายู ฯลฯ
เข้ามาอาศัยทำมาหากินอยู่อีกมาก ที่เป็นดังนี้ เพราะในจังหวัด
ใหญ่ๆ เป็นท้องที่ที่เจริญ การคมนาคมสะดวก มีถนนหนทาง
หลายสาย มีวดยานพาหนะหลายชนิด มีไฟฟ้าน้ำประปาใช้
ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ มีบริบูรณ์ มีที่เที่ยวเตร่พักผ่อนหย่อนใจ
มีสถานมหรสพหลายแห่ง ประชาชนแต่งกายสวยงาม มีความ
เป็นอยู่ค่อนข้างสะดวกสบาย ผู้คนชอบเข้ามาอาศัยและทำมา
หากิน หรือบางทีก็เข้ามาเที่ยวเตร่ ซื้อสินค้าข้าวของต่างๆ จึง
ทำให้มีประชาชนคับคั่งขึ้นทุกที่

ประชาชนในจังหวัดเล็ก ในบางจังหวัด ในบางท้องที่
มีผู้คนอาศัยอยู่น้อย ที่ดินยังรกร้างว่างเปล่าอยู่อีกมาก บางแห่ง
เป็นที่กันดาร ทางไปมอลำบาก ทำให้เป็นท้องที่ที่ไม่สู้จะเจริญ
ถนนหนทางยังไม่มีดี หรือยังมีน้อย ไฟฟ้าน้ำประปาไม่มี ชีวิต
ของประชาชนในถิ่นนั้น ก็เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ขาดความสนุก
สนาน ขาดความสะดวกสบายหลายอย่าง ประชาชนต่างคน
ต่างอยู่ต่างทำมาหากินไปตามปรกติธรรมดา นานๆ จึงจะหา
โอกาสร่วมชุมนุมพบปะเฮฮาสนุกสนานกันสักครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง

นิสัยของพลเมือง คนไทยเราเป็นชาติที่มีนิสัยใจคอสุภาพ
เยือกเย็น มีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีจิตเผื่อแผ่แก่คนทั่วไป เมื่อ
มีแขกไปมาหาสู่ที่บ้านคนไทย เจ้าของบ้านจะต้อนรับเลี้ยงดู
ด้วยความยินดี นิสัยดีเช่นนี้ มีชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวเมือง
ไทยกล่าวชมเชยอยู่เสมอ

อาชีพสำคัญของพลเมือง การทำมาหากินของคนไทยมี
หลายอย่างต่าง ๆ กัน เช่น ทำนา ทำสวน ค้าขาย รับราชการ
รับจ้าง เป็นต้น อาชีพที่สำคัญที่สุด ก็คือ การทำนา ประเทศ
ไทยมีพื้นที่ดินดี มีที่ราบกว้างขวางหลายแห่ง ประกอบทั้งมีฝน
ตกชุ่มชื้นตามฤดูกาล การทำมาหากินของพลเมืองส่วนใหญ่จึง
เหมาะในทางเพาะปลูก คือ ทำนา ผลของการทำนา ทำให้เป็น
รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศ จนมีคนพูดกันว่า “ชาวนาคือ
กระดูกสันหลังของประเทศ” แต่อย่างไรก็ดี ชาวนาส່วนมาก
ยังมีความยากจน มีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก ไม่ค่อยสุข
สบาย ผู้ที่ทำมาหากินทางอื่นไม่ได้

ศาสนาของพลเมือง ศาสนาประจำชาติไทย คือ พุทธ
ศาสนา พลเมืองไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนามาตั้งแต่
สมัยโบราณ ทั่วประเทศไทยจะเห็นมีวัดอยู่ทุกท้องที่ ทุกตำบล
วัดเป็นสถานที่สำคัญสำหรับคนไทย วัดเป็นที่ทำบุญ เป็นที่ฟัง
พระเทศน์อบรมศีลธรรม เป็นที่ตั้งสถานศึกษาเล่าเรียน นอก
จากนั้น ประชาชนคนไทยยังใช้วัดเป็นที่พบปะชุมนุมรื่นเริงมืงาน

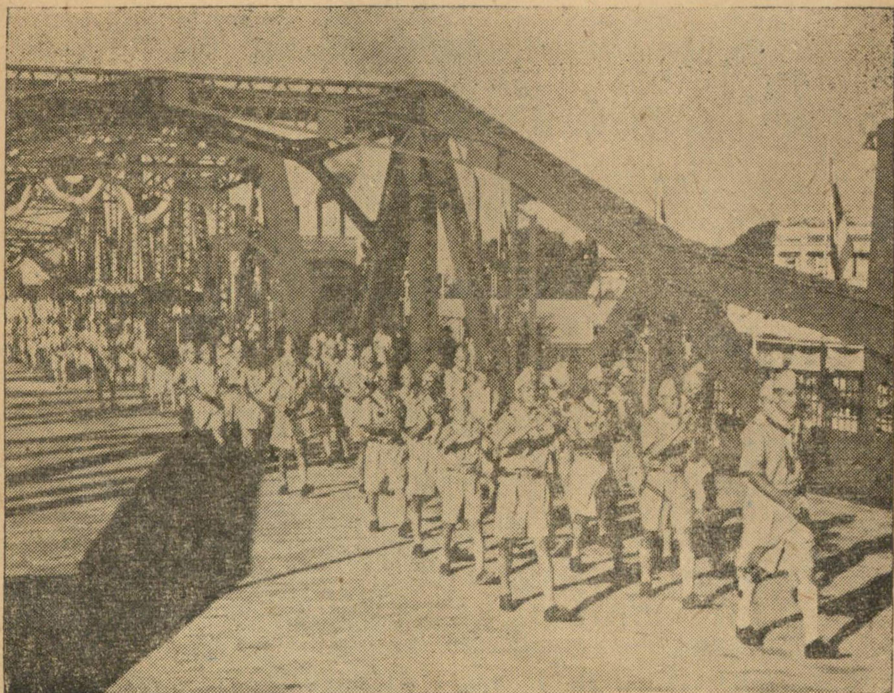
เล่นสนุกสนานต่าง ๆ ตามโอกาสของท้องถิ่น เช่น ในเทศกาล
วันตรุษ วันสงกรานต์ เป็นต้น

จังหวัดลำคัญ

๑. จังหวัดพระนคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นเมืองท่าด้วย จังหวัดพระนครเป็นเมืองใหญ่ที่สุดของประเทศไทย เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญๆ เช่นพระบรมมหาราชวัง คือที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินี เป็นที่ตั้งของรัฐบาล คือที่ประชุมของผู้แทนราษฎร เป็นที่ตั้งที่ทำการรัฐบาล คือกระทรวงทบวงกรมต่างๆ นอกจากนั้นจังหวัดพระนครยังเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมทั่วราชอาณาจักร เป็นศูนย์กลางของการรถไฟ การเดินเรือและอากาศยาน เป็นศูนย์กลางของการค้าขาย เป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ มีโรงสีข้าว โรงเลื่อยไม้ โรงงานทำปูนซีเมนต์ โรงงานทำเครื่องเหล็ก เครื่องจักรบางชนิด มีห้างร้านใหญ่ๆ ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครมาก จังหวัดพระนครเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในประเทศไทยด้วย

จังหวัดพระนคร ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออก (ฝั่งซ้าย) ของแม่น้ำเจ้าพระยา มีจำนวนพลเมืองประมาณ ๘๘๔,๑๕๗ คน

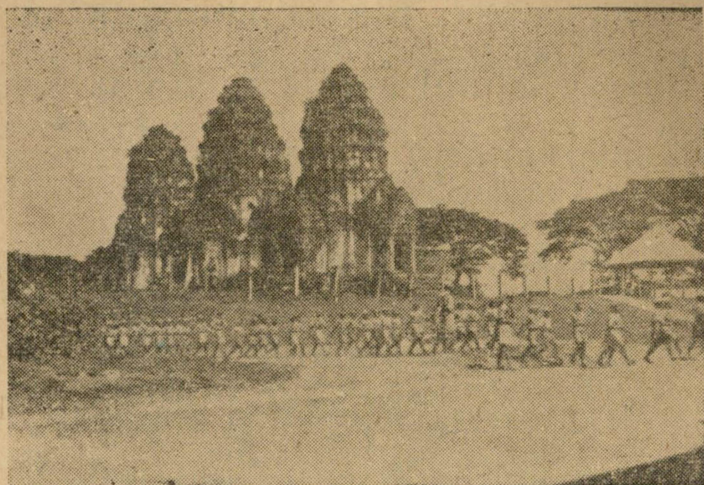
๒. จังหวัดธนบุรี เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ในแผ่นดินของพระเจ้ากรุงธนบุรี (พระเจ้าตากสิน) จังหวัดธนบุรีอยู่ตรงข้ามกับจังหวัดพระนคร อยู่คนละฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

สะพานพุทธยอดฟ้า

มีสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาชื่อสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ หรือเรียกว่าสะพานพุทธยอดฟ้า เชื่อมจังหวัดทั้งสองนี้ ให้ประชาชนไปมาติดต่อกันได้โดยสะดวก จำนวนพลเมืองของจังหวัดธนบุรีมีประมาณ ๒๘๕,๓๕๒ คน

๓. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรียกอีกชื่อหนึ่งว่ากรุงเก่า เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ยังคงมีทรางเมืองและปราสาทราชวังโบราณ เหลืออยู่ทุกวันนี้ ตัวเมืองของจังหวัดนี้มีลักษณะเป็นเกาะ เพราะมีน้ำล้อมรอบ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสักไหลมาบรรจบกัน จำนวนพลเมืองของจังหวัดนี้มีประมาณ ๓๖๓,๐๖๐ คน

พระปรางค์สามยอดจังหวัดลพบุรี

๔. จังหวัดลพบุรี เคยเป็นเมืองหลวงเก่าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี เดิมมีชื่อว่าเมืองละโว้เป็นเมืองเก่ามาตั้งแต่ครั้งสุโขทัย เป็นเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์สมัยขอมมีอำนาจ ในปัจจุบันนี้ นับเป็นเมืองที่น่าเที่ยวชมเมืองหนึ่ง มีโบราณวัตถุและโบราณสถานที่สำคัญ เช่น พระปรางค์สามยอด วังสมเด็จพระนารายณ์ และตึกเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ เป็นต้น

จังหวัดลพบุรี ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำลพบุรี มีจำนวนพลเมืองประมาณ ๒๐๓,๐๐๗ คน

๕. จังหวัดนครสวรรค์ เป็นศูนย์กลางของการค้าขายภายในประเทศทางภาคเหนือ ทั้งทางบกและทางน้ำ มีที่เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ คือที่บึงบอระเพ็ด อยู่ในจังหวัดน

จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่ที่ตำบลปากน้ำโพ ที่เป็นต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา คือเป็นที่ ลำน้ำปิง วัง ยม น่าน ไหลมาบรรจบรวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวนพลเมือง ของจังหวัดนี้มีประมาณ ๓๗๑,๘๘๘ คน

๖. จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดใหญ่เป็นที่สองรองจากจังหวัดพระนคร เป็นศูนย์กลางของการค้าขายในจังหวัดภาคเหนือ และมีการค้าขายติดต่อกับประเทศพม่าด้วย ทางรถไฟสายเหนือของประเทศไทยไปสุดลงที่จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปิง จำนวนพลเมืองของจังหวัดนี้มีประมาณ ๕๓๔,๖๒๘ คน

๗. จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดสำคัญที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ เป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตกว้างขวางมาก เป็นจังหวัดสุดทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ มีการค้าขายติดต่อกับอินโดจีนของฝรั่งเศสด้วย

จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ริม ฝั่งแม่น้ำมูล มีจำนวนพลเมืองประมาณ ๘๕๐,๕๒๖ คน นับว่ามีพลเมืองมากเป็นที่สองรองจากจังหวัดพระนคร

๘. จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่าเมืองนคร เป็นจังหวัดที่สำคัญที่สุดในภาคใต้ เป็นเมืองท่าเรือด้วย เป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดในแผ่นดินแหลมมลายู มีโบราณวัตถุหลายอย่าง เช่น พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นต้น

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ริมทะเลฝั่งตะวันออกภาคใต้
ของประเทศ ที่ริมอ่าว นคร จำนวน พลเมือง มีประมาณ
๔๘๓,๖๔๑ คน

๘. จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดใหญ่และสำคัญอีกจังหวัด
หนึ่งทางภาคใต้ เป็นเมืองท่าเรือ เรือเดินทะเลระหว่างกรุงเทพฯ
กับสิงคโปร์และเซมอ เป็นที่นิยมกันว่าจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัด
ที่มีธรรมชาติสวยงามมาก ทั้งหาดทรายชายฝั่ง ทั้งอ่าว

จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่บนปากช่องทะเลสาบสงขลา ริม
ทะเลทางฝั่งตะวันออก ภาคใต้ของประเทศ มีจำนวนพลเมือง
ประมาณ ๓๕๑,๘๔๗ คน

๑๐. จังหวัดภูเก็ต เป็นเกาะอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย ใกล้
ฝั่งทะเลทิศตะวันตกของประเทศไทย เป็นเมืองท่าสำคัญอีก
แห่งหนึ่ง จังหวัดภูเก็ตมีชื่อเสียงในทางมีแร่ดีบุกมากที่สุดใน
ประเทศไทย พลเมืองของจังหวัดนี้มีประมาณ ๔๕,๐๑๑ คน

แบบฝึกหัด

๑. จงบอกอาณาเขตที่ประเทศไทยติดต่อกับ ประเทศใกล้เคียงทั้ง ๔ ทิศ
๒. พืชผลและโรคภัยที่สำคัญของประเทศไทย มีอะไรบ้าง ?
๓. ทำไมจึงกล่าวว่า การเพาะปลูกเป็นการทำมาหากินที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย ?

๔. จำนวนพลเมืองในประเทศไทย มีประมาณเท่าไร? อยู่ในจังหวัดไหนมากที่สุด?
๕. จังหวัดพระนคร ตั้งอยู่ที่ไหน? สำคัญอย่างไร?

บทที่ ๔ ประเทศอินโดจีน

ที่ตั้ง และ ภูมิประเทศ ประเทศอินโดจีน อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย เป็นประเทศที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้สุดของคาบสมุทรอินโดจีน มีชายทะเลที่ยาวจดมหาสมุทรแปซิฟิก

อาณาเขตไทยและอินโดจีน ส่วนใหญ่คั่นด้วยแม่น้ำโขง ประมาณตั้งแต่จังหวัดเชียงราย ทางเหนือ ลงมาถึงเขตแดนกัมพูชา (เขมร)

ประเทศนี้มีพื้นที่ประมาณเจ็ดแสนตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยแคว้นตั้งเกี่ย ลาว กัมพูชา พม่า และโคจีนจีน (พม่า)

ภูมิประเทศในแคว้นลาว เป็นที่สูงมีเขาและป่ามาก พื้นที่ลาดลงทางแม่น้ำโขง เป็นที่นาอันสมบูรณ์ ชายเขตแดนลาวทางตะวันออกเฉียงใต้ทอดยาวไปจนถึงตลอดแคว้นพม่า ดังนั้นแถบกลางของประเทศอินโดจีนจึงเป็นที่สูง ทางชายทะเลฝั่งตะวันออกเฉียงใต้มีที่ราบแคบๆ ในแคว้นกัมพูชาและแถบปากแม่น้ำโขงแคว้นโคจีนจีนมีที่ราบมาก

แผนที่ประเทศอินโดจีน

พืชผลและโภคทรัพย์ ประเทศอินโดจีน มีลมฟ้าอากาศ คล้ายกับประเทศไทย เพราะอยู่แถบลมมรสุมเช่นเดียวกัน ฤดูต่างๆ ในรอบปีก็คล้ายกันด้วย เพราะฉะนั้น พืชผลและโภคทรัพย์ ในอินโดจีน จึงมีคล้ายกับประเทศไทย การกสิกรรมเป็นสำคัญ ที่สุด ทำกันทั่วๆ ไปทั้งประเทศ ข้าวเป็นพืชที่ปลูกกันมาก ส่งเป็นสินค้าออกได้ปีละมากๆ พืชที่ได้รองจากข้าว ยังมี ไม้สัก ฝ้าย อ้อย ยางพารา ข้าวโพด คราม ยาสูบ อบเชย พริกไทย ถั่ว มัน ยาสูบ กาแฟ มะพร้าว ของป่า ฯลฯ

คดองและเวือญวน

สัตว์เลี้ยงก็มี วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ และในแคว้นดังเกีย เลี้ยงไหมกันมาก ส่วนปลามีมากในทะเลสาบและในแม่น้ำใหญ่

แร่ต่างๆมี ทองคำ ดิบบุก ตะกั่ว พลอย นิล ถ่านหิน หินปูน
เหล็ก ฟอสเฟต ทองแดง สังกะสี เหล็ก

สินค้าออก สินค้าออกที่สำคัญก็
คือ ข้าว ข้าวโพด ยางพารา ปลาเค็ม
ไข่ พริกไทย ดิบบุก หนังสัตว์ เนื้อ
มะพร้าว กาแฟ ไม้ ถ่านหิน

จังหวัดสำคัญ ๑. ไซ่ง่อน เป็น
เมืองหลวงของแคว้นโคจิ้นจิ้น และ
เป็นเมืองท่าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ
อินโดจีน

๒. พนมเปญ เป็นเมืองหลวง

พระเชมร ผู้ให้ให้เป็นญวน ของประเทศกัมพูชา (เขมร) ตั้งอยู่

บนฝั่งแม่น้ำ
โขง เป็น
เมืองท่าสำคัญ
และเป็นศูนย์
กลางการค้า
ขายทางลำน้

๓. เวียง

จันทน์ เป็น
เมืองหลวง

ของแคว้นลาว (ตอนใต้)

หมู่บ้านที่เมืองสุวรรณเขต

๔. หลวงพระบาง เป็นเมืองโบราณในแคว้นลาว (ตอนเหนือ)

๕. เว้ เป็นเมืองหลวงของแคว้นญวน มีปราสาทราชวัง และการก่อสร้างสถานอันเป็นศิลปะแบบ ญวนมาก

๖. ฮานอย เป็นเมืองหลวงของแคว้นตังเกี๋ย เป็นศูนย์กลางใหญ่ของทางรถไฟด้วย

พลเมือง พลเมืองในประเทศอินโดจีนมีประมาณ ๒๕ ล้านคน เป็นญวนประมาณ ๑๕ ล้านคน นอกนั้นเบเนจเมร ลาว จีน และชาวเขาหลายพวก ลาวและเขมรมีความเป็นอยู่ การแต่งกายและศิลปะคล้ายกับไทยมาก ส่วนพลเมืองของแคว้นตังเกี๋ย ญวน และโคจีนจีน มีรูปร่าง การแต่งกาย และขนบธรรมเนียมเหมือนๆ กันมากกว่าไทย พุทธศาสนาเป็นศาสนาสำคัญในดินแดนแถบนี้

การเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ประเทศอินโดจีนกับประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกัน พลเมืองของทั้งสองประเทศจึงเป็นเพื่อนบ้านกันมาแต่ครั้งโบราณ บางครั้งก็มีไมตรี ช่วยเหลือกันและกัน บางครั้งก็มีข้อบาดหมางกันถึงกับรบกันก็มี ในปัจจุบันนี้ ข้อวิวาทบาดหมางกันไม่มีแล้ว ต่างมีไมตรีติดต่อกันดีทั้งสองฝ่าย มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน พลเมืองไปมาหาสู่กัน และทางราชการต่างส่งคณะทูตไปเยี่ยมเยียนติดต่อปรึกษาราชการกันเสมอ

การค้าขายระหว่างประเทศอินโดจีนกับประเทศไทย คือ ประเทศอินโดจีน ส่งสินค้าเข้ามาในประเทศ ดังนี้ ปลาอย่าง ปลาเค็ม นิล แพร เครื่องเทศ เช่น อบเชย และกระวาน ของป่าต่างๆ เช่น สีสียด ครั่ง ใต้ ชัน หนั่งสัตว์ ฯลฯ

สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศอินโดจีน มีเครื่องรูปพรรณที่ทำด้วยเงิน ทองคำ

แบบฝึกหัด

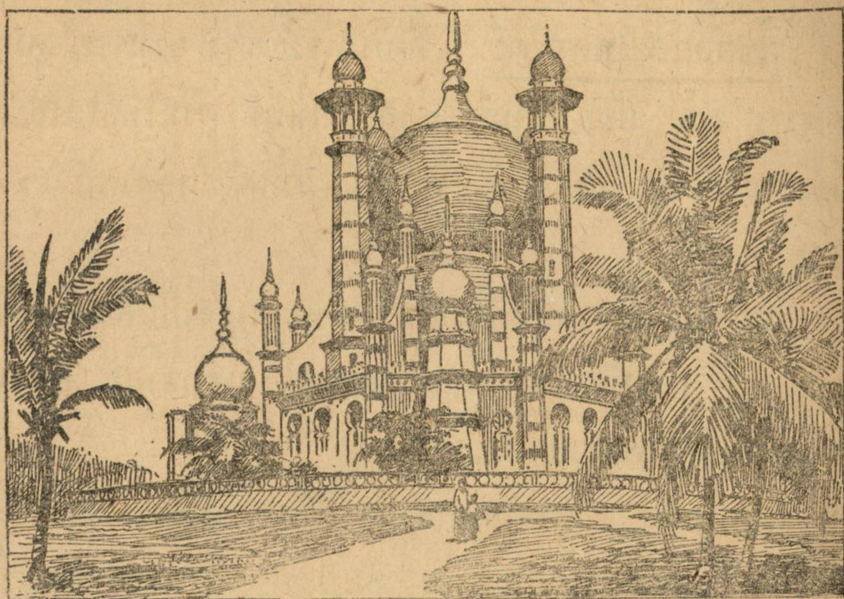
๑. ทำไมจึงมีผู้เรียกชื่อประเทศอินโดจีนว่า อินโดจีนของฝรั่งเศส?
 ๒. เป็นเพราะเหตุไร พืชผลและโภคทรัพย์ของอินโดจีน จึงมีคล้ายกับของประเทศไทย?
 ๓. สินค้าออกที่สำคัญของอินโดจีนมีอะไรบ้าง?
 ๔. ไช่งอน คืออะไร? สำคัญอย่างไร?
 ๕. อินโดจีนมีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยอย่างไรบ้าง?
-

บทที่ ๙ ประเทศมลายา

แผนที่ประเทศมลายา

ที่ตั้งและภูมิประเทศ ประเทศมลายา อยู่ต่ออาณาเขต
ไทยทางทิศใต้ ลงไปในแหลมมลายู ตลอดจนถึงเกาะสิงคโปร์
ทางทิศตะวันออกจดมหาสมุทรปาซิฟิก ทางทิศตะวันตกจด
มหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่รวมทั้งเกาะต่างๆ ด้วยประมาณแสน
ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑ ใน ๕ ของประเทศไทย

ดูหะร่าแห่งหนึ่งในมลายา

ภูมิประเทศตอนกลางเป็นภูเขามาก มีที่ราบแถบใกล้ทะเล
ตามภูเขาและพื้นที่ตอนกลาง มีป่าดงใหญ่มาก ประเทศนี้มี
แม่น้ำลำธารหลายสาย ที่สำคัญคือแม่น้ำกะลันตัน แม่น้ำ
เประ และแม่น้ำปาหัง (ซึ่งเป็นแม่น้ำยาวที่สุด)

ประเทศมลายา อยู่แถบกึ่งกลางของโลก จึงมีอากาศ
ประเภทที่เรียกว่า อากาศแถบเส้นศูนย์สูตร คือ ร้อนอยู่ตลอด

ปีและฝนชุก แต่เนื่องจากมีทะเลล้อมเกือบรอบ และมีป่าใหญ่ อากาศจึงเย็นลงบ้าง ไม่ร้อนมากนัก อากาศร้อนและฝนชุก ทำให้ภูมิประเทศเป็นป่าใหญ่ดังกล่าวแล้ว และป่าในประเทศนี้มี แมลง นก และสัตว์ป่าชุกชุมมาก เช่น เสือ ช้าง แรด หมี กวาง ลิงต่าง ๆ สมเสร็จ และจำพวกสัตว์เลื้อยคลานต่าง ๆ

พืชผลและโภคทรัพย์ ที่เป็นพืชมี ข้าว ยางพารา หมาก มะพร้าว สาครู อ้อย มันสำปะหลัง กาแฟ พริกไทย และผลไม้ต่าง ๆ เช่น สับปะรดทุเรียน มังคุด น้อยหน่า ขนุน กล้วย ฯลฯ

ที่เป็นแร่ มีแร่ดีบุกเป็นจำนวนมาก และเป็นสินค้าสำคัญ แร่อื่น ๆ มี ถ่านหิน ทองคำ วุลแฟรม นอกจากนี้ ยังมีการจับปลาทะเลตามชายทะเลด้วย

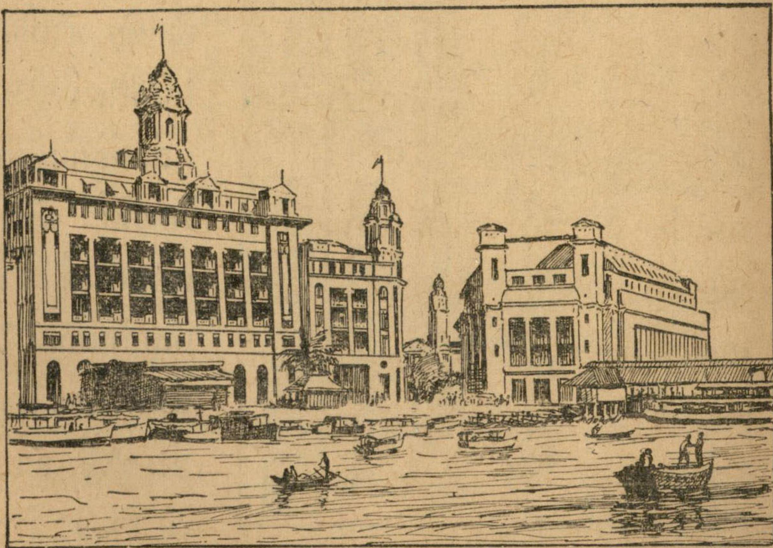
สินค้าออก สินค้าออกสำคัญที่ได้จากการกสิกรรม คือ ยางพารา หมาก เนื้อมะพร้าว สับปะรด คราม สาครู ข้าว พริกไทย ฯลฯ ที่ได้จากทางแร่คือดีบุก เหล็ก วุลแฟรม ได้จากการประมง มีปลา นอกนั้นมีหนังสัตว์

การปกครอง ประเทศมลายาอยู่ในความปกครองของอังกฤษ การปกครองจัดเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. เรียกว่า สเตรตเสตเติลเมนส์ ประกอบด้วยสิงคโปร์ ปีนัง มะละกา เวลเลสเลย์ ดินดิงส์ และเกาะอื่นๆ สเตรตเสตเติลเมนส์นี้ เจ้าเมืองเป็นอังกฤษ เมืองหลวงคือ สิงคโปร์

๒. เรียกว่า สหพันธรัฐมลายา ประกอบด้วย ๔ รัฐ คือ
 รัฐเประ เมืองหลวงชื่อ อิปัท
 รัฐสะลังงอ „ „ กัวลาลัมเปอร์
 รัฐเนกรีเซมบิลัน „ „ สะเรมบัน
 รัฐปาหัง „ „ ปาหัง
 ทั้งสี่มีสุลต่านหรือราชาปกครอง แต่มีที่ปรึกษาราชการ
 เป็นชาวอังกฤษ

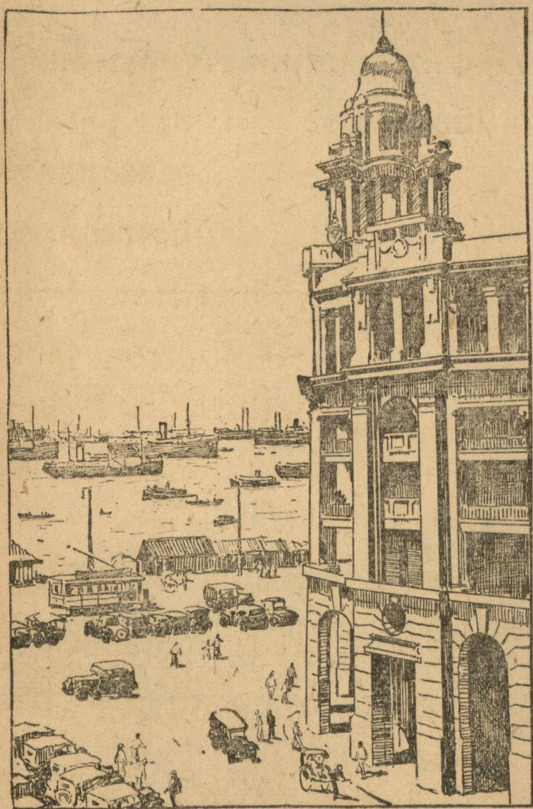
๓. รัฐมลายาอื่น ๆ ที่ไม่รวมกับสหพันธรัฐมลายาได้แก่
 ปะลิส เมืองหลวงชื่อ คังการ์
 ไทรบุรี „ „ อะลอร์สตาตาร์
 กะตันตัน „ „ โกตาบารู

เมืองสิงคโปร์

ตรังกะนู	เมืองหลวงขอ	ตรังกะนู
โยโฮร์	„ „	โยโฮร์บาร์
ทั้งนี้สุดด้านหรือมหาราชาปกครอง		และมีที่ปรึกษา
ราชการเป็นชาวอังกฤษ		

จังหวัดสำคัญ (๑) สิงคโปร์ เป็นเมืองหลวงของสเตรต
เซตเติลเมนต์ และเป็นเมืองที่สำคัญที่สุดในภาคตะวันออก

เมืองสิงคโปร์

เฉียงใต้ของทวีป
เอเชีย ด้วยเหตุว่า
เป็นประตูกกลางระ-
หว่างมหาสมุทรปา-
ซิฟิกกับมหาสมุทร
อินเดีย ตัวเมืองอยู่
บนเกาะ มีทางรถไฟ
แล่นต่อกับแผ่นดิน
ใหญ่ได้ มีท่าจอด
เรืออย่างดี มีโรง
เก็บถ่านหิน โกดัง
สินค้าและ โรงงาน
ต่างๆ เป็นอันมาก

(๒) กัวลาลัม
เปอร์ เป็นเมือง

หลวงของสหพันธรัฐมลายา และเป็นเมืองหลวงของรัฐสะลังงอ
เป็นเมืองใหญ่ที่สุดในกระบวนเมืองในสหพันธรัฐมลายา

(๓) มะละกา เป็นเมืองสำคัญที่สุดบนฝั่งตะวันตกของ
ประเทศมลายา

(๔) บันัง เป็นเกาะอยู่ทางด้านตะวันตก ห่างจากฝั่ง
ประมาณ ๘๐ ไมล์ เป็นเกาะเล็ก ตอนกลางมีภูเขามาก ไทย
เรียกว่า เกาะหมาก

ตัวเมืองแท้ ๆ นั้นชื่อว่า จอร์จทาวน์ เกาะนี้ตั้งอยู่ที่
เหมาะสมและมีอ่าวดี จึงเป็นท่าเรือสำคัญของแหลมมลายู สินค้า
ออกผ่านบันังคือ ดีบุก มะพร้าวและยาง

พลเมือง มีประมาณ ๕ ล้านคน เป็นชาวมลายูประมาณ
ครึ่งหนึ่ง นอกนั้นเป็นจีน อินเดีย และฝรั่ง ชาวมลายู
ส่วนมาก มีอาชีพในทางกสิกรรม ทำนา ทำสวนยาง ทำสวน
ผลไม้ สวนมะพร้าว ขุดแร่ดีบุก และจับปลาบ้าง ส่วนอาชีพ
การค้า เป็นของชาวต่างประเทศ คือ จีน และฝรั่ง ชาวมลายู
ส่วนมาก นับถือศาสนาอิสลาม

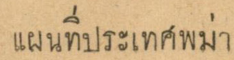
การเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ประเทศมลายากับประเทศ
ไทยมีอาณาเขตติดต่อกัน ทางรถไฟของไทยก็ติดต่อกับทางรถไฟ
ของประเทศมลายา ซึ่งช่วยให้การติดต่อเกี่ยวข้องกับระหว่างสอง
ประเทศนี้มีมากขึ้น และสะดวกขึ้น

สินค้าที่ประเทศมลายาส่งเข้ามาประเทศไทย เป็นสินค้า
ผ่าน คือ เป็นสินค้าที่ส่งจากประเทศอื่น ๆ เข้าประเทศมลายา

ทางเมืองสิงคโปร์และบีนัง แล้วจึงผ่านเข้าประเทศไทยอีกต่อ
หนึ่ง เช่น เสื้อผ้าที่ส่งมายังมลายาฯ ซ่อแล้ว ส่งเข้ามาขายใน
ประเทศไทย ส่วนสินค้าที่ประเทศไทย ส่งออกไปยังประเทศ
มลายา มี ข้าว ดีบุก ไม้สัก ปลาเค็ม หนังกและเขาวัวควาย
และไข่เป็ด ฯลฯ

แบบฝึกหัด

๑. ประเทศมลายา อยู่ทางทิศไหนของประเทศไทย?
 ๒. ทำไมจึงมีข้าหลวงใหญ่อังกฤษมาประจำให้คำแนะนำอยู่
ในประเทศมลายา?
 ๓. สินค้าออกที่สำคัญของประเทศมลายามีอะไรบ้าง?
 ๔. ตรังกะนู คืออะไร? สำคัญอย่างไร?
 ๕. ประเทศมลายามีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยอย่างไร
บ้าง?
-

แผนที่ประเทศพม่า

ที่ตั้งและภูมิประเทศ ประเทศพม่าอยู่ทางทิศตะวันตกของ
ประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย ภูเขาใหญ่
คั่นพรมแดน คือภูเขาแดนลาว ภูเขาถนนธงชัย และภูเขา
ตะนาวศรี

ประเทศพม่า มีพื้นที่ประมาณห้าแสนตารางกิโลเมตร พื้น
ที่ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก เป็นภูเขามาก
มีที่ราบในภาคกลางและภาคใต้ คือลุ่มแม่น้ำอิรวดี และแม่น้ำ
สะโตง แม่น้ำอิรวดีเป็นแม่น้ำสำคัญที่สุดของพม่า นอกจากนั้น
ยังมีแม่น้ำสาละวิน ซึ่งอยู่ใกล้เขตแดนของประเทศไทย

ประเทศพม่าอยู่ใกล้เคียงกับประเทศไทย และอยู่ในเขต
ลมมรสุมเดียวกัน ลมฟ้าอากาศจึงคล้ายกับไทยมาก คือร้อน
และฝนชุกในฤดูร้อน ฤดูในรอบปีก็คล้ายกัน ด้วยเหตุนี้
ทางแถบภูเขา จึงปกคลุมไปด้วยป่าไม้ และมีไม้สักมากด้วย
ตามแถบที่ราบมีการทำนาเป็นอาชีพสำคัญ

พืชผลและโภคทรัพย์ พืชที่สำคัญที่สุด คือ ข้าว ซึ่งปลูก
กันทั่วไป ที่ปลูกกันมากที่สุด ก็คือในแคว้นมอญ แถบที่ราบ
ลุ่มแม่น้ำอิรวดีตอนใต้ พืชสำคัญอื่นๆ ได้แก่ ไม้สัก ไม้ต่างๆ
ฝ้าย ยางพารา ที่เป็นแร่ได้แก่น้ำมันปิโตรเลียม พลอย หยก
ทับทิม ดิบก ถ่านหิน เงิน ทองแดง เหล็ก ตะกั่ว

สินค้าออก สินค้าออกที่สำคัญที่สุดมี ๓ อย่าง คือ ข้าว
น้ำมันปิโตรเลียม และไม้สัก นอกจากนั้นยังมีแร่เงิน ตะกั่ว หยก
ยางพารา และยาสูบ

จังหวัดสำคัญ
ที่สำคัญที่สุดด้วย

ผู้ชายพม่า

แล้ว ยังมี ไทยใหญ่ ซึ่งพม่าเรียกว่า
ชาน อยู่ตามภูเขาในแถบเหนือ และ
แถบตะวันออกเฉียงเหนือ ทางภาคใต้มี
มอญ ทวาย และกะเหรี่ยง นอกจาก
นี้ยังมีพวกข่าจีนอีกบ้าง พม่าเหล่านี้
นับถือพุทธศาสนาเกือบทั้งสิ้น พม่าเป็น
ผู้เคร่งครัดในทางศาสนามาก มีวัดอยู่

๑. ย่างกุ้ง เป็นเมืองหลวงและเป็นเมือง

๒. มณฑลตะเล เป็นเมืองหลวงเก่า มี
โบราณสถานมาก

๓. เมืองทำอื่น ๆ มีอักษับ พะสิม
มะละແหม່

การปกครอง พม่าได้รับเอกราชเมื่อ
วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๑ มีการปก
ครองระบอบสาธารณรัฐ

พลเมือง ประ
เทศพม่ามีพลเมือง
ประมาณ ๑๗ ล้าน
คน ในจำนวนนี้
นอกจาก พม่าแท้

ผู้หญิงพม่า

ทั่ว ๆ ไปตามหมู่บ้านและที่ชุมนุมชน พระเจดีย์ชะเวดากงที่เมือง
ย่างกุ้งเป็นพระเจดีย์สูงใหญ่มีชื่อเสียงมาก ชาวต่างประเทศมัก
จะพากันไปแวะชมเสมอ

การเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ในครั้งโบราณ ไทยกับ

พม่าทำสงครามกันหลายครั้งหลายครา ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะ
พม่าตีกรุงศรีอยุธยาได้ ๒ ครั้ง ไทยต้องตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า
แต่แล้วในที่สุดไทยก็รบชนะ กู้เอกราชของบ้านเมืองคืนมาดัง
เดิมได้ ในปัจจุบันนี้ การสงครามรပ်พ่วงกันระหว่างพม่ากับไทย
ไม่มีอีกแล้ว ไทยกับพม่ามีสัมพันธไมตรีอันดีต่อกันตลอดมา
ประเทศพม่าส่งทูตมาประจำอยู่ในประเทศไทย และประเทศไทย
ก็ส่งทูตไปประจำอยู่ในประเทศพม่า

การเกี่ยวข้องกับระหว่างประเทศพม่ากับไทย ในทางค้าขาย
นับว่ามีไม่มากนัก ทั้งนี้ เพราะว่าประเทศไทยและประเทศพม่า
ต่างก็เป็นประเทศกสิกรรมด้วยกัน มีพืชผลและโภคทรัพย์คล้ายๆ
กัน สินค้าออกก็เป็นอย่างเดียวกัน เช่น ข้าว และไม้สัก

สินค้าของพม่าที่ส่งมาประเทศไทยมีจำพวกเพชรพลอยและ
เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เช่น ผ้าถุง เครื่องลงรักปิดทอง รม ส่วน
สินค้าที่ไทยส่งไปประเทศพม่า มี วัว ช้าง น้ำตาล และเสื่อ
ผ้าเครื่องนุ่งห่ม

แบบฝึกหัด

๑. ประเทศพม่าอยู่ทางทิศไหนของประเทศไทย?
๒. ประเทศพม่ามีการปกครองอย่างไร?
๓. สินค้าออกสำคัญของประเทศพม่ามีอะไรบ้าง?
๔. ย่างกุ้ง คืออะไร? สำคัญอย่างไร?
๕. ประเทศพม่ามีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทยอย่างไรบ้าง?

บทที่ ๑๑ ดินเดิมของไทย

ภูมิลำเนาตอนลุ่มแม่น้ำย่างจอ

ชาติไทยเราเป็นชาติใหญ่มาแต่เดิม มีความเจริญมาเป็นเวลานานแล้ว เช่น มีภาษาไทยของเราใช้โดยเฉพาะ นักประวัติศาสตร์ค้นพบว่า ชาติไทยเราเป็นชาติเก่าแก่ที่สุดชาติหนึ่ง เมื่อเวลาประมาณกว่า ๔,๐๐๐ ปี ที่ล่วงมาแล้ว ปรากฏตามหลักฐานว่า ดินเดิมของไทยเราอยู่ในดินแดนที่เป็นลุ่มแม่น้ำย่างจอ (หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า แม่น้ำแยงซีเกียง) คือที่เป็นดินแดนบริเวณมณฑลเสฉวน สิบเป อันฮุย และเกียงซี ของประเทศจีนในปัจจุบันนี้ อาณาเขตที่พวกไทยเราอยู่นี้ แยกกันอยู่เป็นเมืองย่อยๆ หลายเมืองตามบริเวณลุ่มแม่น้ำย่างจอ คือต่างพวกต่างพา

กันไปหาที่ทำกินตามทำเลเหมาะๆ ตามชอบใจ ถึงแม้ว่าพวกไทย
เราจะแยกกันอยู่หลายเมือง แต่เพราะเหตุที่เป็นคนชาติไทย
ด้วยกัน เพราะฉะนั้น ภูมิลำเนาที่คนไทยอยู่ จึงรวมเป็น
อาณาจักรเดียวกัน และมีชื่อเรียกว่า อาณาจักรลาว หรืออ้าย
ลาว มีเมืองลุง เมืองปา เป็นเมืองหลวง

ปัจจุบันยังมีคนไทยอยู่ในดินนี้

ในเวลานั้น ชาติจีนมีภูมิลำเนาอยู่แถวทะเลสาบคัสเปียน
แต่ชนชาติจีนมีนิสัยชอบการร่อนเร่ แสวงหาพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์
สำหรับเป็นที่ทำมาหากิน ต่อมาพวกจีนได้เริ่มอพยพรุกเข้ามา
ในดินแดนของไทย จีนเป็นชาติที่ขยันขันแข็งในการงานมาก
ได้เข้าแทรกแซงแย่งการทำมาหากินของคนไทย บางคราวก็ได้รบ
พุ่งฆ่าฟันกัน เหตุนี้ ทำให้คนไทยได้รับความลำบากมากในการทำ
มาหากิน ในส่วนการรบพุ่งกันนั้น ชาติไทยเราไม่เคยขาด
ใครเลย แต่การที่จะต้องตรากตรำทำงาน เพื่อจะแข่งขันกับ
ชาติที่ขยันขันแข็งกว่านั้น ไทยเราย่อมจะสู้ไม่ได้เป็นธรรมดา
ดังนี้ จึงเป็นมูลเหตุให้คนไทยเป็นอันมากพากันอพยพทางดินที่อยู่
ลงมาข้างใต้เป็นลำดับ ส่วนพวกที่ไม่อพยพ ก็คงอยู่ ณ ที่ภูมิ
ลำเนาเดิม นั้น และเมื่อคนไทยเรามีจำนวนน้อยกว่า เราจึง
ถูกกลืนเป็นของจีนทั้งหมด

พี่น้องชาติไทยของเราซึ่งยังคงอยู่ ณ ดินเดิมของไทยนั้น
นับว่าได้แยกอยู่ห่างกับเรามาเนิ่นนาน เพราะฉะนั้น ขนบธรรมเนียม

และภาษาคงจะแปลกแตกต่างจากไทยเราเดี๋ยวนี้อยู่บ้าง แต่
เชื่อได้ว่าคนเหล่านั้นเป็นไทย มีชื่อของพวกตัวว่า ไทย เคยมี
คณะหมอสอนศาสนาชาวอเมริกา เดินทางไปถึงดินแดนถิ่นเดิม
ของไทยนี้ พบคนไทยพวกนี้ พูดภาษาคลายๆ กับไทย ผิดเพี้ยน
ไปจากภาษาไทยบ้าง แต่การเรียกชื่ออวัยวะต่างๆ เช่น ปาก
หู คอ จมูก พอเข้าใจกันได้ จึงเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่า คนพวก
นั้นมีเชื้ออันไกล คนไทยชาติเดียวกับพวกเรานเอง

แบบฝึกหัด

๑. ถิ่นเดิมของชาติไทยเราอยู่ที่ไหน ?
๒. เดียวกันถิ่นที่อยู่เดิมของชาติไทยเรา เป็นที่อยู่ของชาติ
อะไร ?
๓. ในปัจจุบันนี้ ยังคงมีคนไทยอยู่ในถิ่นเดิมนั้นหรือไม่ ?
๔. คนไทยที่ยังคงอยู่ในถิ่นเดิมนั้น เป็นคนไทยพวกไหน ?
๕. มีเหตุอะไรที่ทำให้เชื่อได้ว่ายังมีคนไทยอยู่ในถิ่นเดิมนั้น ?

บทที่ ๑๒ การอพยพ

ไทยเป็นเชื้อชาติอิสระ

คำว่า “ไทย” มีคนแปลกันไปในความหมายต่างๆ บ้าง
ก็แปลว่า “ไม่ใช่ทาส” บ้างก็แปลว่า “เป็นใหญ่” “รุ่งเรือง”
“อิสระ” คำแปลเหล่านั้นเป็นคำดี และก็มีความจริงว่าไทย

เป็นชาติใหญ่ เป็นชาติอิสระมาแต่โบราณ คือ ตั้งแต่เวลากว่า ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว นับแต่เมื่อได้มีชาติไทยขึ้นและได้ตั้งชื่อกันไว้ ตามประวัติศาสตร์ ก็จะเห็นได้ว่า ชาติไทยเราเป็นชาติใหญ่ และเบนชาติอิสระจริง เมื่อชาติไทยมีกมลำนายอยู่ในลุ่มแม่น้ำ ย่างงั้น ชาติจีนอยู่แถวทะเลสาบคัสเปียน ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กัน เมื่อชาติจีนมาพบชาติไทย ชาติจีนได้เห็นว่าคนไทยเจริญกว่าจีน และจีนได้ยกย่องชาติไทยให้เป็น “ไต้” ซึ่งแปลได้ว่า “เป็นใหญ่” ตามธรรมเนียมชาติจีนมักจะชมและอวดอ้างตัวเองเสมอว่า เป็นชาติใหญ่ไม่มีใครเทียม ส่วนชาติอื่น ๆ นั้น ชาติจีนไม่ยกย่องเลย มักจะเรียกว่า “ฮวน” คือหมายความว่าเบนชาติป่าเถื่อนทั้งนั้น แม้แต่ชาติฝรั่ง ชาติจีนก็เรียกว่า “ฮวน” ดังนั้น เมื่อชาติจีนได้ยกย่องเรียกชาติไทยเดิมของเราว่า “ไต้” ซึ่งแปลว่า เป็นชาติใหญ่ เป็นชาติอิสระ จึงเป็นการสมกับชื่อของชาติเรา คือชาติไทย ไทยเราเป็นชาติใหญ่ ไทยเป็นชื่อชาติอิสระ

ดูตามเรื่องราวของไทยเรา ก็จะเห็นได้แน่ชัดอีกว่า ไทยเป็นชื่อชาติอิสระจริง อย่างหนึ่งนั่นคือ ชาติไทยเราไม่ได้มาจากชาติจีน ชาติไทยเราเป็นชาติเก่าแก่ชาติหนึ่ง ต่อมาชาติจีนจึงเข้ามารุกรานชาติไทยเรา และอีกอย่างหนึ่ง คือ เมื่อชาติไทยถูกชาติจีนรุกราน ไทยเราก็พากันถอยร่นลงมาทางใต้ โดยไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของจีน เพราะชาติไทยรักความเป็นอิสระ

ในที่สุด ก็ได้พากันมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนประเทศไทยนี้ เป็น
อิสระ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของใครตลอดมาจนทุกวันนี้

เหตุที่ต้องอพยพ

ชาติไทยถูกจีนรุกรานอยู่เสมอ นับแต่เมื่อมีถิ่นฐานเดิม
อยู่ในลุ่มแม่น้ำโขง หรือแม่น้ำแยงซีเกียงเป็นต้นมา เมื่อมาอยู่
ที่อาณาจักรน่านเจ้า จีนก็ขยายอาณาเขตรุกรานไทยอีก ชาติ
ไทยกำลังน้อยกว่า ได้พยายามต่อสู้ต้านทาน แต่เมื่อสู้ไม่ได้ ก็
ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจ ได้ทิ้งถิ่นเดิม ไปหาถิ่นที่อยู่ใหม่ การ
ไปหาถิ่นที่อยู่ใหม่นี้ เรียกว่า การอพยพ

เพราะฉะนั้น เหตุที่ชาติไทยเราต้องอพยพ มีอยู่เป็น ๒
ประการ คือ ประการหนึ่ง เป็นเพราะถูกจีนรุกราน เข้าแทรก
แซงแย่งที่ทำมาหากิน ไทยเราสู้ไม่ได้ จึงต้องอพยพไปหา
ถิ่นที่อยู่ใหม่ ส่วนอีกประการหนึ่ง ก็คือไทยเราเป็นชาติรัก
ความเป็นอิสระ เมื่อต่อสู้พวกจีนไม่ได้ ไทยก็ไม่ยอมอยู่ใน
อำนาจของจีน จึงพากันอพยพต่อไป เพื่อจะหาถิ่นที่อยู่ใหม่
ให้เป็นอิสระ

ไทยน้อย ไทยใหญ่

การที่คนไทยเราพากันอพยพจากถิ่นเดิมลงมาทางใต้ นั้น ไม่
ได้อพยพลงมาพร้อมกันทั้งหมด บางพวกอพยพมาก่อน แล้ว
บางพวกอพยพตามมาสมทบกันทีหลัง และต่อมาภายหลัง การ
อพยพได้แยกกันไปเป็น ๒ พวกใหญ่ โดยใช้ทางเดินตามลำน้ำ

๒ สาย คือ พวกหนึ่งอพยพลงมาจากแม่น้ำสาละวิน และ
อีกพวกหนึ่งอพยพลงมาจากแม่น้ำโขง จึงกลายเป็นไทย ๒
พวก ดังนี้

๑. พวกอพยพลงมาจากทิศตะวันตกตามแม่น้ำสาละวิน
(แม่น้ำคง) เข้าตั้งถิ่นฐานอยู่ในแคว้นแคว้นแสนหวี ในตอน
เหนือของพม่า เรียกว่า พวกไทยใหญ่ (ปัจจุบันนี้ เป็นพวก
เงี้ยวหรือฉาน) และพวกที่เลยเข้าไปในแดนพม่าจนถึงแคว้น
อัสสัม เรียกว่า พวกไทยอาหม

๒. พวกที่อพยพลงมาจากทิศตะวันออก ตามแม่น้ำโขง
เข้าตั้งถิ่นฐานอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา และสิบสองเจ้าไทยหรือ
สิบสองจุไทย เรียกว่า พวกไทยน้อย ซึ่งเป็นต้นตระกูลของ
พวกเราชาวไทยในปัจจุบันนี้ และต่อมาก็ได้เข้ามาอยู่ในแคว้น
ลานนาไทย และขยายเรื่อยลงมาอยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และ
ทางใต้ จนเป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้

แบบฝึกหัด

๑. ท่านเห็นจริงด้วยหรือไม่ว่า ไทยเป็นเชื้อชาติอิสระ?
๒. คนไทยพากันอพยพจากถิ่นที่อยู่เดิมเพราะเหตุอะไร?
๓. ในการอพยพครั้งใหญ่ คนไทยแยกกันไป ๒ ทางนั้น
คือ ทางไหนบ้าง?
๔. พวกไหนที่ได้ชื่อว่า พวกไทยน้อย?
๕. พวกไหนที่ได้ชื่อว่า พวกไทยใหญ่?

บทที่ ๑๓ การตั้งภูมิลำเนา

ภูมิลำเนาของชนชาติไทย ก่อนสมัยสุโขทัย

เมื่อพวกไทยน้อยได้พากันอพยพเข้ามาถึงดินแดนสุวรรณภูมิ หรือที่เรียกกันว่า “แหลมทอง” นี้ พวกไทยน้อยยังมิได้รวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียว คงแตกแยกควบคุมกันอยู่เป็นส่วนๆ หลายพวกหลายเหล่า ต่อมาเมื่อหัวหน้าไทยคนหนึ่ง ชื่อว่า ขุนบรม เป็นผู้ครองแคว้นสิบสองเจ้าไทย หรือสิบสองจุไทย มีเมืองหลวงอยู่ที่เมืองแกลง ขุนบรมเป็นผู้สามารถรวบรวมอาณาเขตไทยได้มาก และส่งราชโอรสหลายองค์ แยกกันออกไปตั้งบ้านเมืองใหม่ ขยายเขตออกไปอีก ต่อมาจึงเกิดอาณาจักรไทยที่สำคัญอีก ๒ อาณาจักร คือ อาณาจักรทางตะวันออก เรียกว่า ลานช้าง (เพราะเหตุที่มีช้างชุม) มีเมืองหลวงชื่อ หลวงพระบาง อีกอาณาจักรหนึ่ง คือ อาณาจักรทางตะวันตก เรียกว่า ลานนา (เพราะมีที่ราบทำนาได้มาก) มีเมืองหลวง ชื่อ เชียงแสน

ตอนนี้นับเป็นครั้งแรก ที่ชาติไทยเริ่มมีอำนาจเกี่ยวข้องกับเข้ามาในแดนประเทศไทยเดียวกัน และมีไทยบางพวกพากันมาตั้งอยู่ตามแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาบ้างแล้ว

ชนชาติพื้นเมืองเดิมก่อนไทยลงมาตั้งหลักแหล่ง

แต่เดิม ในดินแดนสุวรรณภูมินี้ เป็นที่อยู่ของชนชาติใหญ่

๓ ชาติ คือ

๑. ชาติขอม หรือเขมร อยู่ทางภาคตะวันออกของกลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ คือในบริเวณที่เป็นประเทศเขมรเดี๋ยวนี้

๒. ชาติมอญ หรือรามัญ อยู่ทางภาคตะวันตก คือแถบกลุ่มแม่น้ำสาละวิน และกลุ่มแม่น้ำอิรวดีตอนใต้ ในบริเวณที่เป็นประเทศพม่าเวลานี้

๓. ชาติลาว หรือละว้า อยู่ในดินแดนตอนกลางของชาติขอมและชาติมอญ คือ ในส่วนที่เป็นประเทศไทยบัดนี้

ในระหว่าง ๓ ชาตินี้ ขอมเป็นชาติเจริญกว่าเพื่อน และได้แผ่อำนาจเข้าปกครองเขตลาวได้ แล้วยังแผ่อำนาจเข้าปกครองชาวไทยด้วย ซึ่งชาวไทยยังต้องส่งส่วยน้ำให้ขอม พวกขอมได้ตั้งราชธานีอปราชอยู่ที่เมืองลพบุรี และมีเมืองใหญ่เป็นเมืองหน้าด่านอยู่ที่เมืองสุโขทัย

แบบฝึกหัด

๑. จงบอกว่าลานช้างและลานนา เป็นอาณาจักรของไทยในสมัยไหน ?
๒. ทำไมจึงเรียกว่าลานช้าง ?
๓. ทำไมจึงเรียกว่าลานนา ?
๔. ในดินแดนสุวรรณภูมินี้ ก่อนที่ไทยจะลงมา มีชนชาติอะไรอยู่บ้าง ?
๕. ชาติไหนมีอำนาจมากกว่าเพื่อน ?

บทที่ ๑๔ สมัยสุโขทัย

การตั้งกรุงสุโขทัย

ก่อนที่จะตั้งกรุงสุโขทัยได้นั้น ชาวไทยเรายังคงตกอยู่ใต้อำนาจของขอม ต่อมาเมื่อพวกไทยที่ยังตกค้างอยู่ในอาณาจักรเดิม ยังพากันอพยพลงมาเรื่อย ๆ ทำให้ชาวไทยทางใต้มีกำลังกล้าแข็งขึ้น ครั้นได้หัวหน้าสำคัญ คือ เจ้าเมืองบางยางชื่อพ่อขุนบางกลางท่าว ก็รวมกำลัง กับ พ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด ยกเข้าโจมตีเมืองสุโขทัย ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านของขอม กำลังขอมที่รักษาเมืองสุโขทัยสู้ไม่ได้ต้องทิ้งเมือง ฝ่ายไทยจึงเข้ายึดเมืองสุโขทัยไว้ได้

พ่อขุนบางกลางท่าวได้เมืองสุโขทัยแล้ว ก็ยกเมืองสุโขทัยเป็นเมืองหลวงเรียกว่ากรุงสุโขทัย ประกาศตั้งประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร และพ่อขุนบางกลางท่าวประกาศตนเองเป็นเจ้าแผ่นดินทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นนี้เป็นเวลาประมาณเกือบ ๗๐๐ ปีมาแล้ว คือเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๘๐๐

ชัยชนะของไทยครั้งนี้เป็นชัยชนะสำคัญที่ทำให้ไทยมีอำนาจขึ้นในแหลมทอง เพราะเมื่อตั้งกรุงสุโขทัยมาแล้วไม่กี่ปี ไทยก็แผ่อำนาจออกไปเกือบตลอดคาบสมุทรอินโดจีน

ความเป็นไปของบ้านเมืองสมัยสุโขทัย

เมื่อแรกตั้งอาณาจักรสุโขทัยนั้น อาณาเขตของคนไทย มีน้อย มีเมืองสำคัญเพียง ๒ เมือง คือ เมืองสุโขทัย กับ เมืองชะเลียง (สวรรคโลก) และมีเมืองเล็กอีกบ้าง แต่เมื่อถึงรัชกาลที่ ๓ พระเจ้ารามคำแหง อาณาเขตไทยก็แผ่เกือบเต็มคาบสมุทรอินโดจีน พระเจ้ารามคำแหงทรงเป็นผู้ยิ่งใหญ่ของไทยพระองค์หนึ่ง พระองค์ทรงเข้มแข็งมาแต่ทรงพระเยาว์ คือเมื่อทรงพระชนม์ได้ ๑๕ พรรษา ได้ทรงชนช้างชนะขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ครั้นเมื่อได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ได้ทรงทะนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญขึ้นด้วยพระปรีชาสามารถมาก ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินได้รับความร่มเย็นเป็นสุขและสนุกสนานทั่วหน้า อย่างที่พูดกันว่า “เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว..... ไพร่ฟ้าหน้าใส” และขยายอาณาเขตออกไปกว้างขวาง พอจะรวบรวมเรื่องราวได้ดังนี้

ความเจริญรุ่งเรืองสมัยพระเจ้ารามคำแหง

๑. ขยายอาณาเขตประเทศไทย

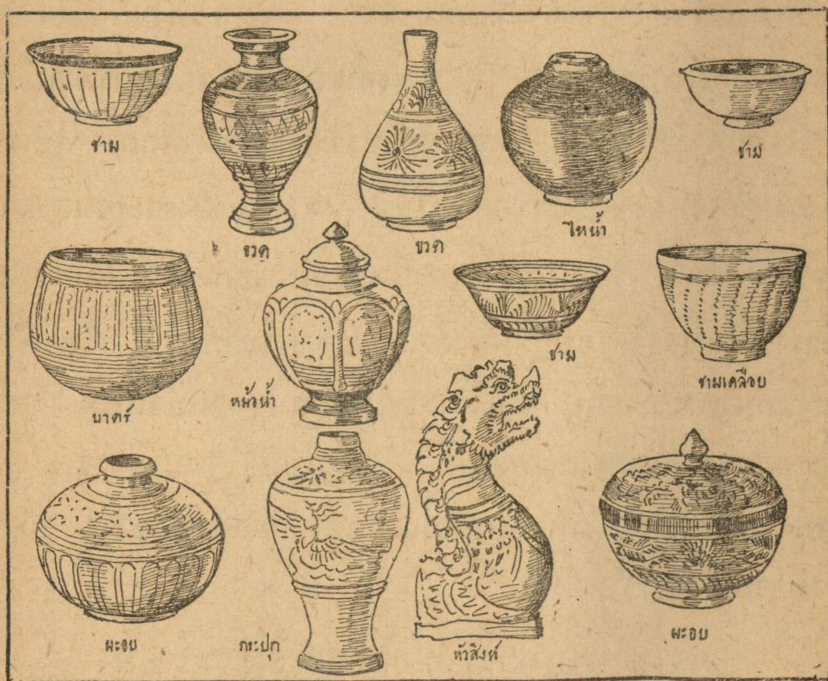
ทิศเหนือ จดเขตจีนและตานนาไทย

ทิศตะวันออก จดเขตญวนและเขมร

ทิศใต้ ตลอดแหลมมลายู

ทิศตะวันตก ได้หัวเมืองมอญ

๒. การปกครอง พระองค์เอาพระทัยใส่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎรมาก เป็นต้นว่า ที่ประตูพระราชวัง มีกระดิ่งแขวนอยู่ เมื่อราษฎรผู้ใดมีทุกข์ร้อนที่จะร้องเรียนพระองค์ท่าน ก็มาสนักระดิ่งนั้น แล้วพระองค์ทรงพระเมตตาตามาไต่ถามความเดือดร้อนนั้นด้วยพระองค์เอง นอกจากนั้นพระองค์ทรงเป็นผู้เลื่อมใส

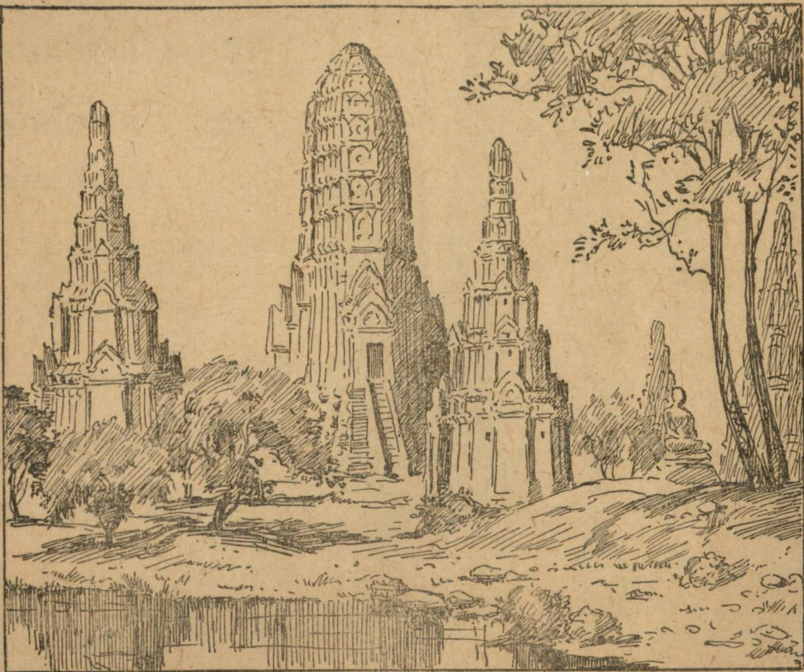

เครื่องบนดินเผาสมัยสุโขทัย

ในพระพุทธศาสนา ได้โปรดให้มีการอบรมศีลธรรมเป็นประจำ ได้ทรงสร้างพระแท่นมณฑลศิลาไว้ที่กลางดงตาลแห่งหนึ่ง ถึงวันพระก็นิมนต์พระสงฆ์มาเทศน์แสดงธรรม ถ้าเป็นวันธรรมดา พระองค์ท่านก็เสด็จขึ้นนั่งว่าราชการบ้านเมืองเอง พระองค์ได้

ทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก สร้างวัดวาอารามต่างๆ และสร้างพระพุทธรูปขึ้นมากมาย ได้ติดต่อกับประเทศลังกาและได้ขอพระพุทธรูปสำคัญมาองค์หนึ่ง คือพระพุทธรูปสี่หัตถ์ ในด้านการต่างประเทศ ก็ได้ทำไมตรีกับชาติไทยในแคว้นอื่น และชาติมอญ ที่อยู่ใกล้เคียง และพระองค์ท่านได้เสด็จไปประเทศจีน ๒ ครั้ง นอกจากจะเชื่อมไมตรีกับจีนให้สนิทยิ่งขึ้นแล้ว ยังได้นำขางจีนมาทำเครื่องถ้วยชาม (ที่เรียกว่า “ ชามสังกะโลก ”) จำหน่ายในประเทศ ทำให้การอุตสาหกรรมและการค้าขายดีขึ้นด้วย

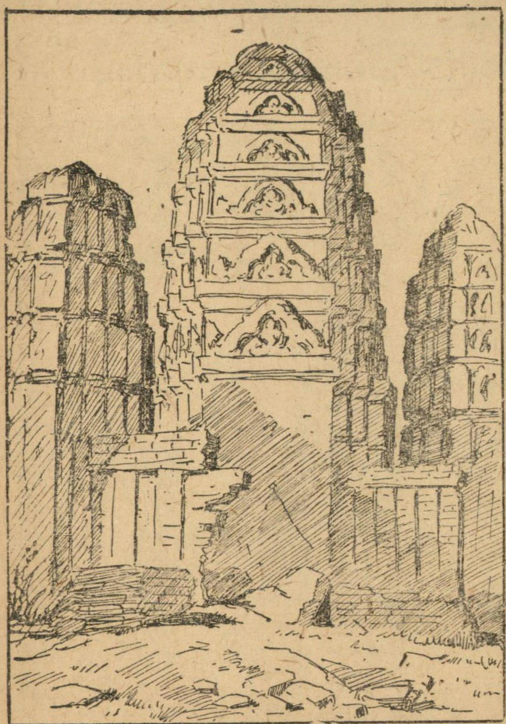
๓. การประดิษฐ์อักษรไทย พระองค์ทรงบัญญัติอักษรไทยขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ ซึ่งได้กลายมาเป็นอักษรไทยทุกวันนี้

พระเจดีย์เมืองสุวรรณโลก

๔. ทรงสร้างศิลาจารึกเรื่องราวในสมัยพระองค์ขึ้น เป็น
หลักฐานให้เราทราบประวัติศาสตร์ไทยสมัยนั้นได้อย่างดี
มีข้อความในศิลาจารึกที่พระเจ้าขุนรามคำแหงทรงบันทึกไว้
ดังนี้

“พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ แม่ขุนนางเสือง พ่อขุน
บาลเมือง กุพี่น้องท้องเดียวห้าคน ผู้ชายสามผู้หญิงสอง ฯลฯ
“เมื่อหัวพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำ

วัดศรีวัดวายเมืองสุโขทัย

มีปลา ในนาม้าข้าว.....
เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้า
ไปขาย ใครจักใคร่ค้า
ช้างค้า ใครจักใคร่ค้า
ม้าค้า ใครจักใคร่ค้า
เงินค้ำทองคำ”

“เมื่อก่อนลายสือ
ไทยนี้มี ๑๒๐๕ ศก ปี
มะแม พ่อขุนรามคำ-
แหงหาใคร่ใจในใจ แด
ใส่ลายสือไทยนี้ ลาย
สือไทยนี้จึงมีเพื่อพ่อขุน
ผู้นั้นใส่ไว้”

กรุงสุโขทัยหมดอำนาจลง

เมื่อสิ้นรัชกาลพระเจ้ารามคำแหงแล้ว อำนาจกรุงสุโขทัยก็หย่อนลง บ้านเมืองที่เคยอ่อนน้อมก็แข็งเมือง แต่ถึงเมื่อกำลังทหารจะอ่อนลง แต่ความรุ่งเรืองทางอันยังคงมีอยู่ เช่น ทางการศาสนา เป็นต้น

ในรัชกาลพระเจ้าลิไทย ซึ่งเป็นรัชกาลที่ ๕ ทรงเอาใจใส่พุทธศาสนามาก ทางกรบ้านเมืองได้โปรดให้สร้างถนนสายหนึ่ง จากกรุงสุโขทัยติดต่อกับหัวเมืองทางใต้ ถึงเมืองกำแพงเพชร ทรงสร้างเมืองสองแคว (พิษณุโลก)

รัชกาลต่อมาซึ่งเป็นรัชกาลที่ ๖ กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาซึ่งตั้งตัวเป็นใหญ่อยู่แล้ว ได้ยกทัพไปรุกราน กรุงสุโขทัยต้องยอมอ่อนน้อม และต่อนั้นมากรุงสุโขทัยก็หมดอำนาจ กลายเป็นส่วนหนึ่งในอาณาเขตกรุงศรีอยุธยา

ราชวงศ์พระร่วง

กรุงสุโขทัยได้เป็น เมืองหลวง ของ ประเทศไทย ประมาณ ๑๒๐ ปี มีกษัตริย์ปกครอง ๖ พระองค์ กษัตริย์ซึ่งทรงปกครองเป็นเชื้อสายเดียวกัน เรียกว่าราชวงศ์พระร่วงมีดังนี้

๑. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระนามเดิมว่าขุนบางกลางท่าว เป็นต้นราชวงศ์ ทรงตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของประเทศไทย

๒. พ่อขุนบาลเมือง ราชโอรสพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

๓. พระเจ้ารามคำแหง ราชโอรสพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ทรงทะนุบำรุงบ้านเมืองจนเจริญและแข็งแรง ได้รับพระนาม
เพิ่มว่า มหาราช ซึ่งหมายความว่า เป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่

๔. พระเจ้าเลอไทย หรือพระมหาธรรมราชาที่ ๑ ราช-
โอรสพ่อขุนรามคำแหง

๕. พระเจ้าลิไทย หรือพระมหาธรรมราชาที่ ๒ ราช-
โอรสพระเจ้าเลอไทย

๖. พระเจ้าไสยลือไทย หรือพระมหาธรรมราชาที่ ๓ ราช-
โอรสพระเจ้าลิไทย

แบบฝึกหัด

๑. จงเล่าถึงเรื่องชาวไทยดีกรุงสุโขทัยได้จากขอม
๒. กษัตริย์ไทยองค์ที่หนึ่งครองกรุงสุโขทัยคือใคร ?
๓. กรุงสุโขทัยเจริญที่สุดในแผ่นดินของใคร ?
๔. พระเจ้ารามคำแหงเสด็จไปประเทศจีน ได้ประโยชน์
อย่างไรบ้าง ?
๕. ใครเป็นผู้คิดประดิษฐ์แบบอักษรไทยขึ้นสำเร็จ ?

บทที่ ๑๕ สมัยศรีอยุธยา

พระเจ้าอู่ทองตั้งกรุงศรีอยุธยา

ประวัติเมืองอู่ทอง

เมืองอู่ทองซึ่งอยู่ในเขตสุพรรณบุรีเดี๋ยวนี้ เคยเป็นเมืองสำคัญในสมัยที่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มีเจ้าครองเมืองเรียกว่า พระยาอู่ทอง พระยาอู่ทองคนหนึ่งได้ตั้งตัวเป็นหัวหน้าไทยจนสำเร็จ จนตั้งตัวเป็นกษัตริย์ในประเทศไทยต่อมา พระยาอู่ทองคนหนึ่งที่เรียกกันว่าพระเจ้าอู่ทอง และเป็นผู้สร้างกรุงศรีอยุธยา

พระเจ้าอู่ทองทรงเป็นเชื้อสายราชวงศ์เชียงราย ซึ่งได้อพยพจากเชียงราย (หรือไชยปราการ) มาตั้งอยู่แถวเมืองนครปฐมเดี๋ยวนี้ ราชวงศ์เชียงรายนี้เป็นราชวงศ์เดียวกันกับพระร่วง เพราะราชวงศ์เชียงรายส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาถึงพระเจ้าอู่ทอง และอีกสาขาหนึ่งสืบเนื่องมาถึงพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ราชวงศ์พระร่วง

พระเจ้าอู่ทองเป็นผู้มีปรีชาสามารถเป็นที่นับถือของชาวไทยภาคใต้ ต่อมาได้แต่งงานกับบุตรสาวพระยาอู่ทอง และได้รับตำแหน่งเจ้าเมืองอู่ทองต่อจากพระยาอู่ทอง การที่พระเจ้าอู่ทองเป็นบุตรเขยได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าเมืองได้เช่นนั้น ก็เพราะพระองค์เป็นผู้มีความสามารถได้รับความนับถือจากพลเมือง

การตั้งกรุงศรีอยุธยา

พระเจ้าอู่ทอง ทรงปกครอง เมือง อู่ทองใน ฐานะ เป็นเมือง
 ขุนของกรุงสุโขทัย ต่อมาเมืองอู่ทองเกิดกัณดารน้ำ เพราะ
 ลำน้ำเดิมที่ไหลผ่านเมืองได้ต้นเงิน และมีทางไหลไป ทางอื่น
 จึงทรงย้ายมาตั้งอยู่ที่เมืองอโยธยาซึ่ง มีทำเลที่ดียิ่งกว่า เมือง
 อโยธยาเป็น เมือง เล็กๆ เมือง หนึ่ง ซึ่งอยู่ในความปกครอง ของ
 เมืองอู่ทอง ทำเลที่ตั้งของอโยธยาเป็นที่ราบ พื้นที่บริบูรณ์
 มีแม่น้ำใหญ่มาบรรจบกัน ๓ สาย (คือแม่น้ำเจ้าพระยา, แม่น้ำ
 ลพบุรี, แม่น้ำป่าสัก) พระเจ้าอู่ทองทรงอยู่ที่เมืองอโยธยาได้
 ๓ ปีก็ประกาศตัวเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กรุงสุโขทัย ได้ทรงสร้าง
 พระราชวัง ประกอบพิธีราชาภิเษก ทรงพระนามว่า สมเด็จพระ
 พระรามาริบดีที่ ๑ และตั้งชื่อพระนครว่า “กรุงศรีอยุธยา”

พระเจ้าอู่ทองทรงตั้งกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๘๔๓
 อาณาเขต กรุง ศรีอยุธยา เมื่อ แรกตั้ง นั้น ทิศเหนือ จดเมือง
 สรรคต่อแดนกับอาณาจักรสุโขทัย ทิศตะวันออกเลยลพบุรีไป
 เล็กน้อย ทิศใต้จดอ่าวไทย และทิศตะวันตกจดมหาสมุทรอินเดีย

เมื่อพระเจ้าอู่ทองทรง ประกาศตั้งตัวเป็น กษัตริย์ ตรง กับ
 รัชกาล พระเจ้าเลอไท แต่ เป็น สมัย กรุง สุโขทัย เริ่ม เสื่อม
 อำนาจ จึงมิได้จัดการปราบปรามแต่อย่างใด อันเป็นโอกาส
 ให้กรุงศรีอยุธยามีอำนาจจนขยายอาณาเขตไปได้กว้างขวาง และ
 ได้เป็นใหญ่ในประเทศไทยต่อมา

ความเป็นไปของบ้านเมืองสมัยกรุงศรีอยุธยา

วิธีการปกครองบ้านเมืองสมัยศรีอยุธยา ได้เป็นระเบียบเรียบร้อยในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ ๘

ระเบียบการปกครองตั้งต้นสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า จตุสดมภ์ คือมีเสนาบดีเป็นหัวหน้าการปกครอง ๔ คน ได้แก่ ขุนเมือง ดูแลการปกครอง ขุนวัง ดูแลการภายในพระราชวัง และตักสินคต ขุนคลัง ดูแลการเงิน ขุนนา ดูแลการทำมาหากิน

ถึงรัชกาลพระบรมไตรโลกนาถ พระองค์ทรงเห็นว่าการปกครองแบบจตุสดมภ์ ยังไม่เหมาะกับบ้านเมือง ซึ่งเวลานั้นกว้างขวางใหญ่โตมาก จึงทรงจัดใหม่ดังนี้

๑. แยกการทหารและพลเรือนออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายทหารมีหัวหน้าเรียกว่า สมุหกลาโหม ฝ่ายพลเรือนมีหัวหน้าเรียกว่า สมุหนายก ฝ่ายพลเรือนแยกเป็นแผนกใหญ่เรียกว่า จตุสดมภ์ คือ เมือง วัง คลัง นา หัวเมืองต่างๆ จัดเป็นเมืองเอก โท ตรี จัตวา ตามความใหญ่โตและสำคัญมากน้อย

๒. จัดระเบียบบรรดาศักดิ์ให้มียศเป็น พระยา พระ หลวง ขุน หมัน พัน ทนาย

อนึ่ง เนื่องจากในระหว่างนั้นการปกครองหัวเมืองเหน้อยไม่ราบคาบ จึงเสด็จย้ายจากกรุงศรีอยุธยาไปประทับอยู่เมืองพิษณุโลก การปกครองหัวเมืองเหนือก็ราบคาบ

การรบชาติศึก

การรบกับเขมรสมัยต้นกรุงศรีอยุธยา

เมื่อพระเจ้าอู่ทองตั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว ยังมีประเทศเขมร ซึ่งมีอำนาจมาก และเป็นข้าศึกกัน พระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว) ได้เสด็จยกกองทัพไปต่อสู้เขมรได้ชัยชนะ เขมรจึงมิได้มารุกรานอีกเป็นเวลานาน

การรบกับพม่าสมัยพระมหาจักรพรรดิ

ต่อจากเขมรมีพม่าเป็นข้าศึกที่สำคัญ ต้องรบพุ่งเป็นเวลานาน จนเราต้องเสียบ้านเมืองถึงสองครั้ง

พม่าเป็น ประเทศใหญ่อยู่ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของไทย ก่อนที่พม่าจะยกกองทัพมาตีเมืองไทย พม่ามีอำนาจมาก ตีประเทศมอญ ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ไว้เป็นเมืองขึ้น แล้วตั้งเมืองหลวงอยู่ที่กรุงหงสาวดีในแคว้นมอญ ไทยมักเรียกพระเจ้าแผ่นดินพม่าว่า พระเจ้ากรุงหงสาวดี

ในแผ่นดินพระมหาจักรพรรดิ พม่าได้ยกกองทัพบุกรุกเข้ามาตั้งล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ได้ใน พ.ศ. ๒๐๕๑ เมื่อพม่ามาตั้งล้อมกรุง พระมหาจักรพรรดิได้เสด็จยกกองทัพไปดุกำลังข้าศึก กองทัพไปปะทะกับกองทัพพม่า ถึงกับพระมหาจักรพรรดิได้เข้าชนช้างกับแม่ทัพพม่า พระมหาจักรพรรดิเสียที่ข้าศึก แต่พระสุริโยทัยพระมเหสี ซึ่งแต่งพระองค์เป็นชายอย่างพระมหาอุปราช ได้ทรงขับช้างเข้าช่วย จึงถูกข้าศึกฟันสิ้นพระชนม์บน

คอช้าง พระมหากักรพรรดิทรงรอดอันตรายได้ ต่อจากนั้น
ฝ่ายไทยก็รักษากรุงม่น้อย พม่าหักเข้ากรุงไม่ได้ ต้องตั้งล้อมอยู่
เฉยๆ พอใกล้จะถึงฤดูฝน พม่าก็ถอยทัพกลับ

พระสุริโยทัย

เมื่อพม่าเลิกทัพกลับไปแล้ว พระมหากักรพรรดิก็ให้สร้าง
พระเมรุมาศ พระราชทานเพลิงพระศพพระสุริโยทัยอย่างสม
พระเกียรติ สมเด็จพระสุริโยทัยทรงได้รับคำยกย่องสรรเสริญ
ว่าเป็นวีรสตรีของไทย พระสุริโยทัยต้องสิ้นพระชนม์ลง ในการ
ขับช้างเข้ากันข้าศึกไว้ ช่วยให้พระมหากักรพรรดิรอดพ้นอันตราย
ได้ เป็นการช่วยให้ไทยไม่ต้องพ่ายแพ้พม่าในครั้งนั้น ส่วนการ
ได้เปรียบเสียเปรียบกันบ้างในการรบนั้น นับว่าเป็นสังขรรณดา
ของการทำศึกสงคราม

ต่อมาพระมหากักรพรรดิก็เตรียมการรักษาพระนคร และ
บำรุงการรบ เป็นการใหญ่ เช่น ขุดคู สร้างบ่อนและ กำแพง
สำรวจสำมะโนครัวทหาร ตั้งเมืองสำหรับเป็นพระคตมพลจนอก
หลายเมืองและให้มีการคล้องช้างเพื่อเอาไว้ใช้เป็นพาหนะเพิ่มขึ้น
อีก ในการเที่ยวคล้องช้างนี้ เป็นเหตุให้ได้ช้างเผือกมาประดับพระ
บารมีถึง ๗ เชือก ซึ่งเป็นที่ยกย่องนับถือกันในประเทศแถบนี้
ว่าช้างเผือกเป็นของคู่บุญบารมีของพระมหากษัตริย์ ราษฎร จึง
ถวายพระนามพระมหากักรพรรดิว่า “พระเจ้าช้างเผือก”

ช้างฝ่าย เมืองพม่า บุเรงนองได้เป็น พระเจ้าแผ่นดิน
ทราบว่ พระมหากักรพรรดิ ทรงมีช้างเผือก ๗ เชือก และมี

ผู้นิยมยกย่องมาก ก็เกรงว่าประเทศไทยจะเข้มแข็งมากขึ้น จึง
คิดรุกรานไทยเสียก่อน ได้ส่งพระราชสาส์นเข้ามาขอช่างเผือก
๒ เชือก การที่ขอช่างเผือกนี้เป็นอุบายที่แยบคายมาก เพราะ
ถ้าพระมหากษัตริย์ให้ไป ก็เป็นการเสื่อมเสียเกียรติยศ และ
ถ้าไม่ให้ไปก็เป็นการขัดน้ำใจกัน พระมหากษัตริย์ทรงตัดสิน
พระทัยไม่ทรงยอมให้ช่างเผือกไป พระเจ้าบุเรงนองจึงยก
กองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. ๒๑๐๖

พม่าล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ แต่ไม่สามารถตีได้ ทางฝ่าย
ไทยก็รักษากรุงมั่นอยู่ แต่กำลังที่รักษากรุงน้อยกว่ากำลังของ
พม่า พอตีฝ่ายพม่าล้อมกรุงอยู่นานจนเกือบถึงฤดูฝน เกรง
จะตีกรุงไม่ได้จึงขออย่าทัพกับไทย และตกลงเป็นไมตรีกัน
ฝ่ายไทยจึงตกลง พม่าก็เลิกทัพกลับ

การที่พม่าขอเป็นไมตรีและเลิกทัพกลับนี้ เป็นเพราะไม่
แน่ใจว่าจะตีกรุงศรีอยุธยาได้ แต่ยังคงคิดจะตีกรุงศรีอยุธยา
ให้ได้อีก ต่อมาเมื่อภายในเมืองไทยเกิดแตกร้างกัน เพราะ
พระมหากษัตริย์ราชวงศ์กรุงศรีอยุธยาอยู่ที่เมืองพิษณุโลกไม่กลมเกลียว
กับพระมหากษัตริย์พม่าจึงถือเป็นโอกาสยกกองทัพมาล้อม
กรุงศรีอยุธยาอีกใน พ.ศ. ๒๑๑๑

การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก

เมื่อพม่ายกกองทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. ๒๑๑๑
นั้น พม่ายกกองทัพมาเป็นทัพใหญ่ ตั้งใจจะตีกรุงศรีอยุธยาให้

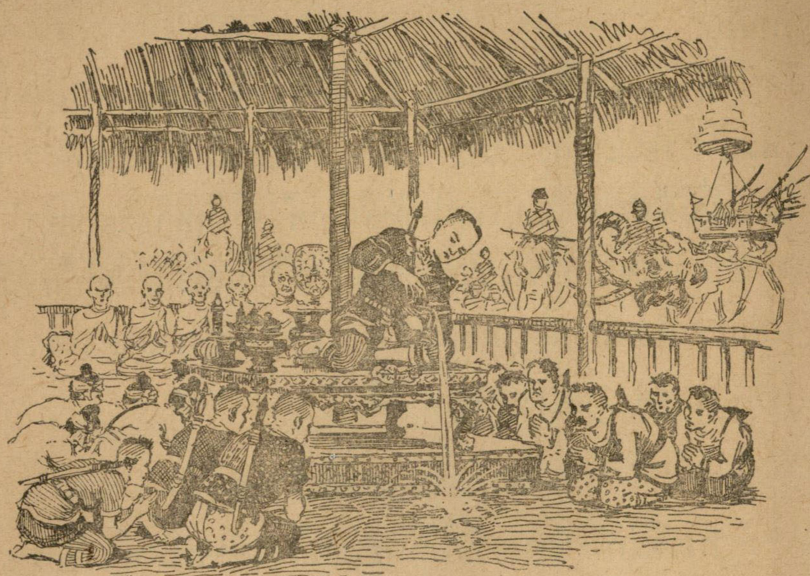
จึงได้ ฝ่ายไทยก็รักษากรุงมั่นไว้ พม่ายกเข้าโจมตีก็เสียไพร่พล
เป็นอันมาก แต่กำลังภายในกรุงอ่อนแอลง และมีเหตุสำคัญ
ที่ต้องเสียเปรียบข้าศึกอีก คือพระมหากษัตริย์พระปิตุลาธิราช
มเหสีทรงราชกิจเป็นพระราชโอรสครองราชสมบัติต่อไป แต่
ทรงบัญชาการไม่ได้ขาดเหมือนพระราชบิดา และต่อมาพม่า
ได้ออกอุบายให้เจ้าพระยาจักร์ขุนนางไทยคนหนึ่ง ซึ่งไปอยู่กับ
พม่าให้เข้าไปเป็นไส้ศึกอยู่ในกรุง กำลังที่รักษากรุงจึงอ่อนแ
ลง ในที่สุดพม่าก็เข้ากรุงได้ หลังจากตั้งล้อมอยู่ ๕ เดือนเศษ

พระนเรศวร ๒ อุทิศภาพ

พระนเรศวรทรงเป็นพระโอรสของพระมหาธรรมราชา เมื่อ
พม่าตีกรุงศรีอยุธยาได้แล้ว ได้ให้พระมหาธรรมราชาปกครอง
กรุงเป็นเมืองขึ้นของพม่า พระนเรศวรได้ไปปกครองอยู่ที่เมือง
พิษณุโลก

เมื่อพระนเรศวรปกครองอยู่ที่เมืองพิษณุโลก ได้ทรงคิดที่
จะให้กรุงศรีอยุธยาพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของพม่า ครึ่งหนึ่ง
พระองค์ยกกองทัพไปเมืองพม่า เพราะพม่าสั่งให้ไทยส่ง
กองทัพไปช่วยปราบกบฏ ไประหว่างทางพม่าคิดจะกำจัดพระ
นเรศวร เพราะเห็นว่าเป็นผู้เก่งกล้าสามารถ ได้ส่งคนมา
ต้อนรับทัพไทยระหว่างทาง และให้เป็นไส้ศึกคอยทำร้ายพระ
นเรศวร

พระนเรศวรทรงทราบอุบายของพม่า และทรงเห็นเป็น
โอกาสที่จะประกาศอิสรภาพของไทย จึงทรงแจ้งให้กองทัพ
ทราบ แล้วทรงประกาศอิสรภาพของไทย ณ ตำบลนั้น ใน
พ.ศ. ๒๑๒๗ นับตั้งแต่นั้นมาไทยก็เป็นอิสรภาพตามเดิม หลัง
จากเป็นเมืองขึ้นพม่าอยู่ ๑๕ ปี

พระนเรศวรทรงประกาศอิสรภาพ

การกระทำยุทธหัตถี

เมื่อพระนเรศวรทรงประกาศอิสรภาพของไทยแล้ว พม่า
ก็ส่งกองทัพมาปราบปราม ไทยต้องรบกับพม่าหลายครั้ง แต่
พระนเรศวรทรงได้ชัยชนะทุกครั้ง ครั้งสุดท้ายที่พม่าพ่ายแพ้อย่าง
เด็ดขาด คือสงครามยุทธหัตถีที่ตำบลตะพังตรุ เมืองสุพรรณบุรี

สงครามครั้งนี้พระมหาอุปราชโอรส กษัตริย์พม่าเป็นแม่ทัพ
เมื่อยกมาถึงแขวงเมืองสุพรรณบุรี ก็ปะทะกับทัพพระนเรศวร
ซึ่งยกไปต้านทาน เมื่อกองทัพปะทะกัน พระนเรศวรได้ทรง
ต่อสู้กับพระมหาอุปราชโดยทรงช้างรบกันตัวต่อตัว พระนเรศวร
ทรงฟันพระมหาอุปราชสิ้นพระชนม์บนคอช้าง ทัพพม่าก็แตก
พ่ายไป

การชนะสงคราม ครั้งนี้เป็นเกียรติยศแก่พระนเรศวรมาก
เพราะทรงชนะอย่างนักรบ และพม่าก็ไม่กล้ามารุกรานอีก ไทย
กลับเป็นฝ่ายออกไปปราบปรามข้าศึกศัตรูถึงนอกประเทศ ได้
ขยายอาณาเขตให้กว้างขวางได้อีกครั้งหนึ่ง และมีได้มีข้าศึกชาติใด
มาเบียดเบียนไทยอีกตลอดเวลากว่า ๑๕๐ ปี พระนเรศวรสวรรคต
พ.ศ. ๒๑๔๘ พระชนมายุ ๕๐ ปี

พระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระนารายณ์เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าปราสาท
ทอง ประสูติเมื่อ พ.ศ. ๒๑๓๕ ขึ้นทรงราชสมบัติเมื่อ พ.ศ.
๒๑๔๕ สวรรคต พ.ศ. ๒๒๓๑ รวมเวลาครองราชย์อยู่ ๓๒
ปี นับเป็นรัชกาลที่ ๒๓ ของกรุงศรีอยุธยา

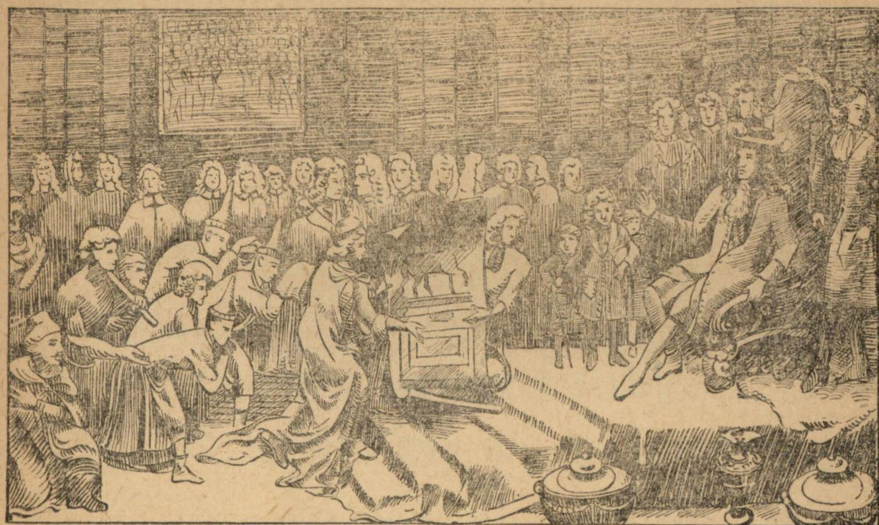
เหตุการณ์บ้านเมืองของไทย เมื่อได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นใน
สมัยสมเด็จพระนเรศวรและพระเอกาทศรถแล้ว ก็ได้กลับตกต่ำ
ลงในสมัยต่อมา เมื่อมาถึงรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์
นับเป็นระยะเวลาที่บ้านเมืองกลับเจริญรุ่งเรืองขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

สมเด็จพระนารายณ์เป็นผู้มีบุญอย่างยิ่ง ตั้งแต่เล็ก ๆ มา ได้มีฟ้า
ผ่าลงใกล้ ๆ พระองค์ท่านหลายครั้ง แต่พระองค์ท่านมิได้เป็น
อันตรายเลย เมื่อสมเด็จพระนารายณ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระเจ้า
แผ่นดิน พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ดี มีพระปรีชา
สามารถทางการปกครองเป็นเยี่ยม ข้าราชการของพระองค์ล้วน
แต่เป็นผู้มีความสามารถเป็นเอก มีพระโหราธิบดีและศรีปราชญ์
เป็นกวีเอก มีเจ้าพระยาโกษา (เหล็ก) พระยาสีหราชเดโช
ชัย เป็นนักรบเอก มีพระวิสุตรสุนทร (ปาน) เป็นนักการ
ทูตเอก และยังมีฝรั่งชาติกรีกคนหนึ่ง ชื่อ เจ้าพระยาวิชาเยนทร์
เป็นผู้มีความฉลาดและสามารถอย่างยิ่งเข้ามาทำราชการอยู่ด้วย

การติดต่อกับต่างประเทศ

ในรัชกาลนี้ ประเทศไทยเรามีการติดต่อกับต่างประเทศ
เป็นอันมาก การค้าขายกับต่างประเทศเจริญอย่างยิ่งนับแต่สมัย
เดิม ๆ มา ชาวต่างประเทศหลายชาติเข้ามาอยู่ในเมืองไทยเป็น
อันมาก ฝรั่งที่เข้ามาเป็นพวกใหญ่มี ๔ ชาติ คือ โปรตุเกส
ฮอลันดา อังกฤษ และฝรั่งเศส พวกเหล่านี้ นอกจากจะเข้า
มาในเรื่องติดต่อการค้าขายแล้ว เฉพาะฝรั่งเศสกับไทย นับว่า
ได้เป็นไมตรีกันสนิทกว่าฝรั่งชาติอื่น คือ ได้มีการส่งคณะทูตไป
มาหากันหลายคราว ทูตฝรั่งเศสที่ส่งเข้ามา ก็เพื่อจะต้อง
การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ด้วย ส่วนราชทูตไทยที่ส่งไปประเทศ
ฝรั่งเศส และเป็นผู้ขอเสียงมากในครั้งนั้น คือ พระวิสุตร

สุนทร (ปาน) ได้นำพระราชสาส์นของสมเด็จพระนารายณ์ไป
ถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๒๒๘

ทูตไทยเข้าเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส

การที่ไทยได้มีไมตรีสนทนากับฝรั่งเศสมาก ทำให้เกิด
ประโยชน์หลายอย่าง คือ ได้พวกฝรั่งเศสเข้ามาช่วยราชการใน
การก่อสร้างต่างๆ และในการฝึกหัดทหาร และประโยชน์สำคัญ
อีกอย่างหนึ่ง คือ ทำให้อังกฤษ และฮอลันดา ซึ่งเคยหาเรื่อง
ข่มเหง รังแก เอาเปรียบไทย ค่อยหายโหดร้ายกับไทยไปด้วย

การค้าขาย

ตามธรรมดาแต่ก่อนๆ นั้น ก็มีชาวต่างประเทศเดินเรือนำ
สินค้าเมืองอื่น ๆ เข้ามาขายในเมืองไทย และเรือไทยที่เดินไป
มาค้าขายอย่างนี้ก็มีมาก ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ นอก

จากจะมีชาวต่างประเทศเดินเรือไปมาค้าขายมากขึ้นแล้ว ยังมี
บริษัทต่างประเทศเข้ามาตั้งทำการค้าขาย อยู่ใน กรุงศรีอยุธยาเป็น
ครั้งแรกด้วย ส่วนกรมพระคลังสินค้าก็ได้จัดการต่อเรือกำปั่น
หลวงขึ้นหลายลำ เพื่อจะบรรทุกสินค้าหลวงไปขายเองถึงเมือง
จีน ญี่ปุ่น เพื่อให้ได้กำไรมากเหมือนพวกฝรั่ง ในการขยายการ
ค้าขายนี้ มีเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เป็นหัวหน้าสำคัญคนหนึ่ง เจ้า
พระยาวิชาเยนทร์ได้ชักชวนพวกอังกฤษนักเดินเรือ ให้มาเดิน
เรือกำปั่นหลวงของไทย และยอมให้คนอังกฤษนั้นเอาสินค้า
ของตนนั้นทุกไปในเรือหลวงได้ด้วย มีคนอังกฤษพอใจเป็น
อันมาก ได้ลาออกจากบริษัทเดินเรือเดิม มาเข้าเดินเรือกำปั่น
หลวงของไทย ทำให้การงานในกรมพระคลังสินค้าเจริญขึ้นเป็น
อันมาก แต่เหตุนี้ ก็เป็นเหตุให้ไทยต้องผัดใจกับอังกฤษจน
ตลอดรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์

พันท้ายนรสิงห์

ในแผ่นดินขุนหลวงสรศักดิ์ ซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินต่อๆ
มาจากสมเด็จพระนารายณ์ มีขุนนางผู้ซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน
ของบ้านเมืองอย่างยิ่งคนหนึ่ง ชื่อพันท้ายนรสิงห์

พันท้ายนรสิงห์มีหน้าที่ เป็นคนถือท้ายเรือพระที่นั่ง ใน
เวลาที่พระเจ้าแผ่นดินเสด็จทางเรือ ครั้งหนึ่งพระเจ้าแผ่นดิน
เสด็จทางเรือตามลำคลองถึงตำบลโคกขาม อยู่ในเขตเมือง
สมุทรสาคร คลองคดเคี้ยวมาก หัวเรือพระที่นั่งจึงชนกิ่งไม้ใหญ่

ถึงกับหัวเรือหัก การที่เรือพระที่นั่งเป็นอันตราย ระหว่างที่
พระเจ้าแผ่นดินเสด็จไปด้วยนี้ ผู้ถือท้ายมีความผิดถึงกับถูกตัดหัว
พันท้ายนรสิงห์รู้ความผิดของตน จึงขึ้นจากเรือกราบทูลให้
พระเจ้าแผ่นดินตัดหัวทันทันที่ พระเจ้าแผ่นดินทรงเห็นพันท้าย
นรสิงห์ซื่อตรง ก็ทรงยกโทษให้ แต่พันท้ายนรสิงห์ไม่ยอม
เพราะกลัวจะเป็นตัวอย่าง ทำให้เสียระเบียบของบ้านเมืองต่อ
ไป ขอยอมตาย พระเจ้าแผ่นดินจึงต้องทรงให้เจ้าหน้าที่ ตัดหัว
พันท้ายนรสิงห์ตามระเบียบ

ชาวบ้านบางระจัน

เมื่อร้อยแปดสิบปีที่แล้วมานี้ ซึ่งเป็นเวลาที่กรุงศรีอยุธยา
ได้เป็นเมืองหลวงของบ้านเมืองไทย มาได้สี่ร้อยปีเศษ ได้มี
กองทัพพม่ามารุกราน เมื่อข้าศึกยกมารุกราน กองทัพไทย
กำลังอ่อนแอ เพราะไม่มีพระเจ้าแผ่นดินที่กล้าหาญออกนำทัพ
ไปรบข้าศึก กองทัพข้าศึกจึงเข้าล้อมกรุงไว้ และในที่สุดก็ได้
กรุงศรีอยุธยา บ้านเมืองไทยจึงพ่ายแพ้แก่พม่า และเกิดความ
เดือดร้อนเกือบทั่วแผ่นดิน

เมื่อพม่ายกกองทัพเข้ามาล้อมกรุงศรีอยุธยา พม่ายังส่ง
กองทัพเล็กๆ ไปเที่ยวรบกวนตามหัวเมืองต่างๆ ใกล้เคียง
กรุงศรีอยุธยาอีกด้วย ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนต้องพา
ครอบครัวหลบหนีเข้าป่าเข้าดงกันมาก ในเขตเมืองสุพรรณบุรี
มีตำบลหนึ่งชื่อ ตำบลบ้านบางระจัน* อยู่ที่ดอนไปมากับกรุง

* ปัจจุบันเป็นอำเภอขึ้นอยู่กัจังหวัดสิงห์บุรี

ศรีอยุธยาลำบาก ชาวบ้านได้หลบหนีไปรวมกันอยู่ทีน่ํามาก ชาวบ้านได้ตั้งหัวหน้าขึ้น รวมพวกผู้ชายได้ราวสักร้อยไว้อต่อสู้พม่าที่จะมารบกวณ

พม่ารู้ข่าว ว่ามีพวกไทยหลบหนีไปอยู่ที่บ้านบางระจันก็ยกกองไปจับ พม่ายกไปราวร้อยคน พอพม่ายกไปถึง ชาวบ้านบางระจันก็คุ่มกันเข้ารบกับพม่า พม่าไม่ทันรู้ตัว ถูกฆ่าฟันล้มตายเกือบหมด หนีไปได้ไม่กี่คน

เมื่อชาวบ้านบางระจันมีชัยชนะพม่าครั้งแรกนี้ ชาวก็เลื่องลือว่าชาวบ้านบางระจันกล้าหาญ ชาวบ้านอื่นๆ ที่หลบหนีพม่าอยู่ ก็พากันมารวมอยู่ด้วยมากขึ้น จึงมีจำนวนผู้ชายที่จะออกต่อสู้พม่าได้กว่าพันคน แล้วจัดตั้งเป็นกองทัพขึ้น และทำเป็นค่ายแข็งแรง บัองกันพม่าที่จะยกมาปราบปรามอีก

แม่ทัพพม่ารู้ข่าว ว่าชาวบ้านบางระจันฆ่าฟันพวกพม่าที่ยกไปปราบ จึงให้กองพม่ายกไปอีก มีคนเพิ่มขึ้นเบนห้าร้อยคน แต่ถูกชาวบ้านบางระจัน ฆ่าฟันล้มตายเสียมาก ที่เหลือต้องหนีกลับ แม่ทัพพม่าจัดส่งกองทัพไปใหม่อีก แต่ก็แตกหนีกลับมาทุกครั้ง พม่ายกกองทัพไปปราบ และต้องแตกหนีกลับถึงเจ็ดครั้ง ครั้งสุดท้าย มีกำลังยกไปพันกว่าคน มีทั้งกองม้าและกองเดินเท้า มีปืนดี ๆ ไปด้วย ฝ่ายชาวบ้านบางระจันมีกองม้าเพียงเล็กน้อย และไม่มีปืนมากเหมือนฝ่ายพม่า แต่ชาวบ้านร่วมใจกันต่อสู้ จึงเอาชนะพม่าได้

แม่ทัพพม่าปราบชาวบ้านบางระจันมิได้ ก็ร้อนใจ เพราะ กองทัพชาวบ้านบางระจัน จะยกเข้ารุกรานทัพพม่าในภายหลัง พวกแม่ทัพรอง ๆ ของพม่า ก็เกรงกลัวฝีมือการรบพุ่งของชาว บ้านบางระจัน ในที่สุดมีนายทหารมอญคนหนึ่งรับอาสาคุมกอง ทัพพม่าไปปราบ กองทัพที่ยกไปนี้ มีปืนใหญ่ไปด้วยมาก และไม่ยอมรบกับกองทัพไทยกลางแปลงเช่นครั้งก่อน พอยกไป ถึงที่ตั้งค่ายอย่างมั่นคงแข็งแรง ฝ่ายไทยออกขับไล่ พม่าก็ตั้งมั่น อยู่ในค่าย ไทยจึงทำอะไรไม่ได้

เมื่อพม่าตั้งมั่นอยู่ในค่าย ฝ่ายไทยมีแต่อาวุธสั้น และ ปืนเล็กก็ทำร้ายพม่าไม่ได้ จำเป็นต้องใช้ปืนใหญ่ยิงพังค่ายเสีย ก่อน แต่ในค่ายฝ่ายไทยไม่มีปืนใหญ่ จึงส่งคนไปยังกรุงศรี ออยุธยา ขอบปืนใหญ่ไปยังพม่า แต่เจ้าหน้าที่ทางกรุงไม่ยอมให้ ไป เพราะเกรงว่าจะถูกพม่าแย่งเอาไปในระหว่างทาง ชาวบ้าน บางระจันจึงจัดการหลอ่บปืนใหญ่ เพื่อจะได้ใช้เอง แต่หล่อ แล้วกระบอกปืนร้าวใช้การไม่ได้ เมื่อไม่มีปืนใหญ่ที่จะยิงพังค่าย พม่า พวกหัวหน้าชาวบ้าน ก็คุมกำลังออกพังค่ายพม่าตาม แต่จะทำได้ พวกที่ยกออกไปถูกปืนพม่าล้มตายเป็นอันมาก

เมื่อพม่าเห็นว่าไทยอ่อนกำลังลง จึงตั้งปืนใหญ่ยิงเข้าไป ในค่ายไทย จนภายในค่ายไทยปั่นป่วน พม่าก็คุมกำลังเข้าพัง ค่าย และเข้าค่ายได้ ชาวบ้านบางระจันถูกฆ่าฟันล้มตายเป็นอัน มาก และพ่ายแพ้พม่า รวมเวลาที่ชาวบ้านบางระจันตั้งค่ายต่อสู้พม่า ได้ห้าเดือน

การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง

เหตุการณ์ของบ้านเมืองในสมัยต่อจากแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์แล้ว กรุงศรีอยุธยาเริ่มเสื่อมลงอีก บางครั้งมีการรบกันภายในเพราะแย่งราชสมบัติ มีการกบฏ และมีการแตกสามัคคีกัน พระเจ้าแผ่นดินหย่อนความสามารถ เหล่านี้เป็นเหตุให้บ้านเมืองอ่อนแอ จนกระทั่งถึงเสียกรุงแก่พม่าเข้าศึกใน พ.ศ. ๒๓๑๐

เมื่อพระเจ้ามังระได้เป็นกษัตริย์พม่า รู้ข่าวว่าบ้านเมืองไทยอ่อนแอ จึงส่งกองทัพมารุกรานไทย ในชั้นแรกมิได้คิดจะตีกรุงศรีอยุธยา เป็นแต่จะตีหัวเมืองเก็บบริบทพยัสสมบัติ และจับผู้คนไปเป็นเชลย เมื่อยกกองทัพเข้ามาในแดนไทย เห็นการรบพุ่งของไทยอ่อนแอ จึงคิดเข้าตีกรุงศรีอยุธยา

ในการตีกรุงครั้งสุดท้าย ทพพม่ายกมา ๒ ทาง คือทางเหนือแลทางใต้ แล้วมาบรรจบกันล้อมกรุง ฝ่ายไทยก็ระดมผู้คนเข้ารักษากรุง บิองกันหน้าที่เชิงเทิน มิให้พม่าทำลายกำแพงเมืองได้ พม่าตั้งล้อมอยู่ตั้งแต่ฤดูแล้ง ถึงฤดูฝน น้ำท่วมชานพระนคร พม่าก็ถอยออกไปตั้งล้อมอยู่ห่างๆ แต่ไทยไม่มีกำลังที่จะขับไล่พม่าให้แตกหนีไปได้ พอสิ้นหน้าน้ำ พม่าก็เข้าล้อมกรุงอีก เมื่อถูกล้อมอยู่นาน กำลังป้องกันภายในกรุงก็อ่อนแอลง ผู้เฝ้าระวังการป้องกันก็ไม่เข้มแข็ง ไพร่พล

ไม่ค่อยมีกำลังน้ำใจ ในที่สุดพม่ารุกเข้าประชิดกำแพง ใช้ไฟ
เผากำแพงให้ทรุดพังลง พม่าก็เข้ากรุงได้ จึงเสียกรุงศรีอยุธยา
แก่ข้าศึก ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ รวมเวลาที่พม่าตั้งล้อมอยู่ ๑ ปี กับ
๒ เดือน

ในการเสียกรุงคราวนี้ พม่าเก็บริบทรัพย์สมบัติจับผู้คน
ไปเป็นเชลย ทำให้บ้านเมืองเสียหายมาก ช้ำยังเกิดไฟไหม้บ้าน
เรือนในกรุง ทรัพย์สมบัติที่มีค่าจึงพินาศทำลายเสียมาก

รายพระนามพระเจ้าแผ่นดินสมัยกรุงศรีอยุธยา
สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี หรือเมืองหลวงของไทย
นั้นเป็นระยะยาวมาก นับตั้งแต่พระเจ้าอู่ทองสร้างกรุงศรีอยุธยา
เมื่อ พ.ศ. ๑๙๕๓ และเสียกรุงแก่พม่าในครั้งสุดท้าย ใน
พ.ศ. ๒๓๑๐ รวมเวลาที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ๔๑๗ ปี มี
พระเจ้าแผ่นดินปกครองอยู่ รวม ๓๓ พระองค์ คือ

๑. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)
๒. สมเด็จพระรามเมศวร
๓. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว)
๔. สมเด็จพระเจ้าทองด้วง
๕. สมเด็จพระรามาราชาธิราช
๖. สมเด็จพระนครินทราชาธิราช
๗. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา)
๘. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

๕. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๓
๑๐. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒
๑๑. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔
๑๒. สมเด็จพระรัษฎาธิราชกุมาร
๑๓. สมเด็จพระชัยราชาธิราช
๑๔. สมเด็จพระแก้วฟ้า
๑๕. สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พระเจ้าช้างเผือก)
๑๖. สมเด็จพระมหินทราธิราช

เสียกรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๑๑๒

๑๗. สมเด็จพระมหาธรรมราชา (ประเทศไทยเป็นอิสระ พ.ศ. ๒๑๒๗)
๑๘. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
๑๙. สมเด็จพระเอกาทศรถ
๒๐. สมเด็จพระศรีเสาวภาคย์
๒๑. สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม
๒๒. สมเด็จพระเชษฐาธิราช
๒๓. สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์
๒๔. สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง
๒๕. สมเด็จพระเจ้าฟ้าชัย
๒๖. สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา
๒๗. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

๒๘. สมเด็จพระเพทราชา
 ๒๙. สมเด็จพระเจ้าเสือ (ขุนหลวงสรศักดิ์)
 ๓๐. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ
 ๓๑. สมเด็จพระเจ้าบรมโกศ
 ๓๒. สมเด็จพระเจ้าอุทุมพร
 ๓๓. สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ

๕๕
 เลียกรวงครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐

๕๖
 แบบฝึกหัด

๑. ใครเป็นผู้ตั้งกรุงศรีอยุธยา ?
๒. พระสุริโยทัย คือใคร ? มีชื่อเสียงสำคัญอย่างไร ?
๓. จงกล่าวถึงพระราชกรณียกิจสำคัญของพระนเรศวร สัก
 ๒ ข้อ
๔. พันท้ายนรสิงห์ คือใคร ? มีชื่อเสียงสำคัญอย่างไร ?
๕. พระเจ้าแผ่นดินองค์สุดท้ายที่ครองกรุงศรีอยุธยามี
 พระนามว่าอะไร ?

พิมพ์ที่ไทยวัฒนาพานิช (แผนกการพิมพ์)

เลขที่ ๘๔๑ ถนนพระราม ๑ อำเภอปทุมวัน พระนคร

บุญพริ้ง ต. สุวรรณ พิมพ์และโฆษณา ๒๔๙๔

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๑๘๒๕๒

วันที่ ๑๓ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๒

หนังสือ กรมศิลปากรไปรษณีย์ โทร. ๓

ของ นายวิชาญ สว่างซึ้ง ผ.ม.

พิมพ์ครั้งที่ ๗ ใน พ.ศ. ๒๔๘๒

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(ใช้ได้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามไม่ให้นำใบอนุญาตนี้ไปพิมพ์ในหนังสือเรื่อง
อื่นที่มีได้รับอนุญาตเป็นอันขาด)